broj 96 cijena 50 d

SIRIUS

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

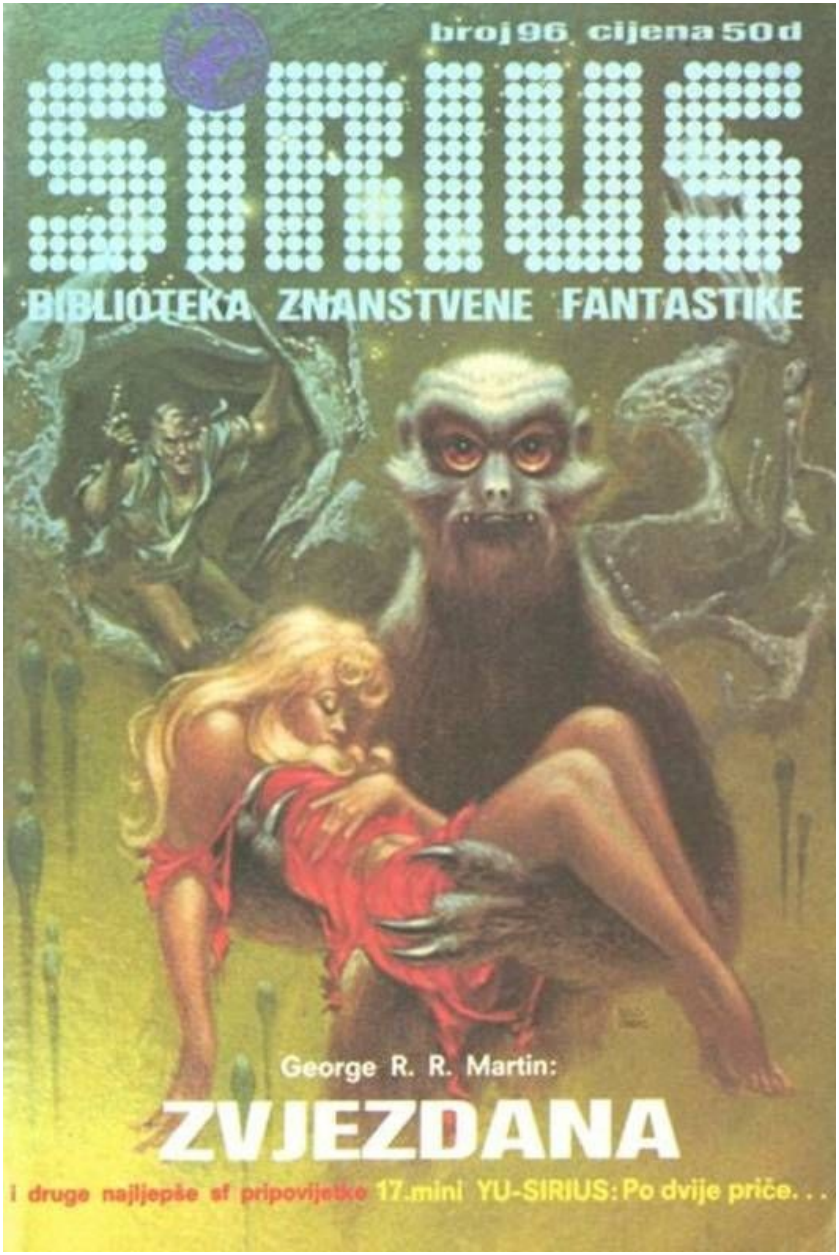

George R. R. Martin:

ZVJEZDANA

i druge najljepše sf pripovijetke 17. mini YU-SIRIUS: Po dvije priče...

Sadržaj

Sirius 96

Riječ urednika

George R. R. Martin: Zvjezdana

17. mini YU-SIRIUS

John Shirley: Zaručnik Q. T

Raymond Milési: Jednonogi mesožder

Slobodan Ćurčić: Čovek pet minuta

Fred Saberhagen: Burna godina na Azlarocu

Philip Gething: Priča o negativnosti

Nikolaj Gudanjec: Kovčeg

PRIKAZI ● VIJESTI ● OSVRTI

Za Sirius... nije za Sirius

SIRIUS broj 96,

Lipanj 1984.

● SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković. dr. Vladimir Anić, Ljudevit Bauer, Nenad Brixy, dr. Adolf Dragičević (predsjedavajući), inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Koščević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender.

● GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković.

● SIRIUS – biblioteka znanstvene fantastike, izlazi svakog petog u mjesecu – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja n.sub.o. Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 –Stručni savjet »Siriusa«: Klub prijatelja znanstvene fantastike i fantastike Sfera Zavoda za kulturu i obrazovanje, Zagreb, Ivanićgradska 42a –Adresa uredništva: »Sirius«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR-i Novinska rotacija n.sub.o. i TM n.sub. o., 410-00 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4. – Cijena pojedinom primjerku 50 dinara. Pretplata: za jednu godinu 600 dinara (s popustom 10% 540 dinara), za šest mjeseci 300 dinara (s popustom 270 dinara). Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR-a »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom: za »Sirius«.

● UREDNIK: Borivoj Jurković. – Recenzent Darije Đokić. – Grafička oprema: Ivica Bartolić i Ljudevit Gaj – Lektor: Đuro Šnajder.

SCAN i OCR: Sekundica

Ispravka: MasterYoda

Prelom: MasterYoda

www.sftim.com

Riječ urednika

Dragi čitatelju!

= Naš SIRIUS je najbolji evropski profesionalni časopis za znanstvenu fantastiku!

= Ne, nisam obolio od neizlječive, akute megalomanije, dragi čitatelju. Niti sanjam ili haluciniram. Cak i ne lažem. Jednostavno: gornja tvrdnia o SIRIUSU je — istinita.

= Evo o čemu je riječ. Na IX EuruConu koji je pod nazivom Seaeon 84 održan u Brightonu u Engleskoj potkraj travnja, na prijedlog poljske delegacije i uz podršku švicarske i njemačke, Upravni odbor Evropskog udruženja za znanstvenu fantastiku ESFS u sastavu John Brunner (Velika Britanija), Jean-Paul-Cronimus (Belgija), Pierre Barbet (Francuska), Alim Pšemakovič Kešokov (SSSR) i Andrzej Wojcik (Poljska), proglasio je SIRIUS najboljim profesionalnim sf časopisom u Evropi. Razlozi za to priznainje sadržani su u obrazloženju: zbog prakse potpune prezentacije svake pripovijetke (autor, izvorni naslov i sl.), intenzivna podrška domaćim piscima — naročito mladima i neafirmiranima, te grafički izgled časopisa.

= I još nešto: u povodu toga održat će se svečanost u prostorijama Društva književnika Hrvatske u Zagrrbu. Trg Republike 7/1 u srijedu 13. lipnja u 20 sati. Dobrodošli su svi koji prate sf i SIRIUS!

= A sada iz oblaka na Zemlju. Naime, kako se moglo i pretpostaviti, neki napisi u SIRIUSU izazvali su reagiranje. Tako je Igor Mandić pismom reagirao na moju »Riječ« u prošlom SIRIUSU (zbog dužine pisma, te Igorove i moje želje da ono bude objavljeno u cjelini, nisam ga mogao uklopiti u ovu rubriku — pročitajte ga na posljednjim stranicama ovoga SIRIUSA) Reagirali ste i Vi, dragi čitatelju na napis Zorana Oštrica (SIRIUS 91) u kojemu on kritizira Furlingerovu seriju »Sto je zapravo bilo«. Zbog skučenoga prostora, evo samo nekoliko rečenica iz Vaših pisama :

= »Vrlo Vam zamjeram što ste uopće objavili tu 'kritiku'.. Drug Oštrić inzistira na eksperimentu kao 'jedinom kriteriju koji odlučuje o ispravnosti neke teorije ili hipoteze' i poziva se na velika imena. Znači li to da je i Einsteinov zakon $E= mc^2$, jer nije (mogao biti) eksperimentalno dokazan, samo

loš dan Velikoga Majstora?

I kako dopustiti svemirskim brodovima da u sf-u lete brže od svjetlosti? ... Ako nešto može pomoći mladim autorima, onda to sigurno nije kritika druga Oštrica, nego napisi druga Zvonimira Furtingera.« (Pismo iz Tounja)

= »Izgleda da priličan broj ljudi, među koje ubrajam i druga Oštrica, misli da je količina ljudskoga naučnoga znanja grandiozna, sveobuhvatna i nedodirljiva. Neki su ljudi i pre sto godina potpuno isto mislili, a kako često se naučne 'istine' revidiraju ne treba ponavljati. Takvim je genijalcima Shakespeare još davno poručio: 'Ima mnogo stvari na nebu i Zemlji o kojima vaša mudrost i ne sanja, moj Horacio!' Posebno me nervira negiranje parapsiholoških pojava u stilu 'budući da to ne postoji, nema potrebe da se obaveštavam o takvim stvarima'. To me podseća na čoveka koga sam lično upoznao i koji ne veruje da su ljudi hodali po Mesečevom tlu.) Takvima bih preporučio da pročitaju knjigu Milana Rizla 'Parapsihologija': odatle će naučiti da su osnovne parapsihološke pojave dokazane u maniru strogo naučnog istraživanja — Upravo velikim brojem jednostavnih eksperimenata.« (Pismo iz Beograda)

= Pisama za »altera pars« (zasadi nema.

= Na kraju: kako Vam se sviđa mini-YU po formuli 6 puta 2?

= Ugodno čitanie SIRIUSA želi Vam Vaš Borivoj Jurković

George R. R. Martin:

Starlady

Preveo Aleksandar Gvoić

Zvjezdana

Ova pripovijetka nema glavnog junaka. Tu su Dlakavi Hal, Zlatni Dječak, Jana i Cvjetka, te još nekoliko drugih što žive na Kamenjaku. Spomenimo zasad još Gušana, Macana i Markiza. Svi oni pripadaju klanu. No, kao što je već rečeno, među njima nema »glavnog«... ako ne smatrate da bi to mogao biti glavom Dlakavi Hal.

Onoga dana kad je sve to počelo, Hal je kasno uvečer, daleko od Sajmišta, tumarao opustjelim lučkim predjelom. Našao se već i blizu Okupljališta. Velika su skladišna svjetla u to doba bila već pogašena. Sa zidova je tu i tamo škiljavo treperila poneka slaba žarulja pokušavajući uzalud da nadvlada okolnu tamu. Drugdje, ili određenije rečeno, ondje na Okupljalištu blizu Srebrnog trga bilo je još živo. Čuli su se zvuci plesne glazbe, a nazirao se i raznobojno osvijetljeni podij. Imao je uređaj za umjetnu maglu. Kuljala je iz nekoliko prikrivenih cijevi, i gotovo do pojasa obavijala razuzdane članove rock-sastava. Hal se radije držao tamo. Koračao je oprezno i bez buke kroz tihe dvorane krcate teretnim vozilima, i prolazio pokraj gomila različitog tovara. Tu blizu pristaništa Kamenjak je bio takav kakva ga pamte već odavna. U tijesnim prolazima i isto takvim ulicama bilo je mnogo dućančića koji su svojim jadnim izgledom još više nagrđivali ionako neugledan okoliš. Zidovi su bili išarani svakojakim crtežima, imenima, nepristojnostima i »duhovitim« porukama. Međutim, ovdje u skladištu jedine oznake na zidovima od svjetlucave aluminijske legure bili su redni brojevi pojedinog hodnika ili dvorane. Ispisali su ih još poodavno službenici Federalne Države.

Dlakavi Hal je znao da je posla bilo inače posvuda, ali ove je noći odlučio to zanemariti. I tako se sad našao ovdje. Zapravo, privuklo ga je neko cmizdrenje, jecanje, ili prigušeni plač.

Zašto je pošao tragom baš tog zvuka sasvim je drugo pitanje. Sirotinjske, zabitne, prljave i zloglasne uličice bile su inače predjeli u kojima se često čuje plač, vika, jauci i zapomaganje. Dlakavi Hal je to

dobro znao jer i sam odrastao u takvoj sredini. Znao je i nepisana pravila kako treba u takvim slučajevima postupiti. No, ove je noći odlučio prekršiti pravila. Krenuo je tragom na koji ga je upućivao sluh.

Na križanju dvaju hodnika iznenada zatekne osornoga Gušana i dvojicu njegovih pratilaca. Tu su bile i njihove noćašnje žrtve. Jedna od tih bio je i neki dječak. Stajao je u sjenci, ali je Dlakavi ipak razabrao njegov lik. Vidio je čak i zaplašeni pogled slabašna dječaka. Imao je neobično krupne oči, a bile su i vrlo sjajne. Uz njega je ispod škiljanja zidne žarulje stajala mlada žena, možda još djevojka, leđima oslonjena na zid. Bila je sva zaplašena. Vidjelo joj se to i po blijedim obrazima. Duga, tamna kosa padala joj je do skladnih ramena.

Gušan se ustobočio ispred svojih žrtava. Bio je niska rasta, neuredne, masne grive što je visjela u tamnoriđim pramenovima, dok su mu preko ružnih usana stršili veliki, požutjeli zubi. Nosio je odjeću od meke umjetne kože, a po tome se znalo da radi za Markiza. Naravno, Hal ga je usprkos slaboj vidljivosti odmah prepoznao.

Gušan nije bio naoružan, ali ona dvojica šutljivih divova imala su debele zašiljene štapove. Lubanje su im bile glatke i obojene u crno. Poigravali su se štapovima i prijeteći zamahivali. U prisutnosti te dvojice bilo je nemoguće čak i pomislila na bijeg. Jadne žrtve osjećale su se zarobljene kao da su iza željeznih rešetaka.

Dlakavi Hal se pritaji na mjestu, i nezapažen stade promatrati. Iako je nešto slično već vidio, ovaj mu je prizor bio vrlo mučan. Gušan je žrtvama očito prijetio, ali Dlakavi Hal nije razabrao ni jednu riječ. Žena je nešto govorila skrušeno moleći milost. Iz jednog od šiljastih štapova nešto bljesne. Dječak jaukne i sruši se. Na tlu poče glasno plakati, ali sljedeći bljesak uperen prema glavi odmah utiša žrtvu.

Iznenada, ona dvojica »gorila« navale životinjski na jadnu ženu. Dotle je Gušan s očitim zadovoljstvom promatrao što se zbiva. Poslije ovakva gnusnog nasilja divovi opljačkaše napadnute i odoše. Žena, sva uplakana, ostade ležati pokraj skvrčena dječaka.

Dlakavi Hal pričeka u svom zaklonu da se napadači dovoljno udalje. Kad je u hodniku zamro odjek njihovih koraka, on pođe prema ženi. Bila je gotovo sasvim naga, puna modrica i raščupana. Ona ga iznenada ugleda, promuklo vrisne i pokuša žurno ustati.

Hal joj se osmjehne. Njegovi su osmijesi inače bili poznati kao jedan od »zaštitnih znakova« Dlakavog Hala. On ih je uvijek imao nekoliko u pripremi. Upotrebljavao bi ih prema trenutnoj potrebi.

— Hej, ne plaši se, Zvjezdano — umiri je on. — Ne boj se. Hal ti neće učiniti ništa nažao. Tvome je mladom prijatelju zacijelo potrebna pomoć.

I dok je žena raširenih očiju i s nevjericom promatrala Dlakavog Hala, on klekne do momčića. Tada ga okrenu licem prema svjetlu što je škiljavo dopiralo sa zida. Dječak je bio omamljen, ali na njemu nije bilo nikakvih rana. Međutim, od svega toga Dlakavi Hal i nije baš vidio mnogo. Njegovu je pažnju, čini se, privuklo nešto drugo, i on se zagleda netremice.

Dječak, što je tu ležao, učini mu se... zlatnim.

Takvoga poput ovoga na tlu Hal još nije vidio!

Koža mu je bila glatka, meka, i kao da ima onu blagu boju zlata, dok mu je kosa bila srebrnastobijela i sjajna. Imao je malene i vrlo pravilno oblikovane uši. Nos je bio isto takav, a oči neobično krupne. Jesu li one uopće ljudske? Dlakavi Hal nije bio siguran u to. No, bio je ipak siguran da mu je to sada svejedno. Dječakova je čudesna ljepota bilo ono što je privuklo svu njegovu pažnju! Ta ljepota, i ovakva topla bezazlenost! Eto, naposljetku je Dlakavi Hal našao svoga Zlatnog Dječaka!

Žena je na sebi imala ono malo odjeće što je još preostalo poslije divljačkog napada Gušanovih »gorila«. Jadnica se napokon pridigla na noge.

— Što ste sad kadri učiniti za nas? — upita. — Ja sam Jana iz Rhiannona. Naš brod...

— Ne, Zvjezdano! — Prekine je Hal. — Broda više nema. Gušan je odnio tvoje isprave, a Markiz će to prodati. Jane iz Rhiannona postaje sad Zvjezdana. Shvaćaš li? Nešto se takvo događa svakodnevno. Ostat ćeš tu, Zvjezdano, i pridružit ćeš se klanu.

— Ali... — ustraje žena — mi moramo otići do onoga koji je obećao da će nam pokazati dobar materijal. Bio je ostrižene glave, i unajmio je dvojicu koji će nam biti čuvari. Možete li nas odvesti do policijske postaje? — Glas joj postade gotovo nečujan, a suze se na obrazima posušile. Brzo se bila pribrala, i Dlakavi joj se Hal uistinu divio.

— Zvjezdana se iskrcala u mjestu gdje nema policije. Ovo je Kamenjak — reče joj, i pogleda Zlatnog Dječaka na tlu. Potom opet podigne pogled i upita: — Momčić je s tobom?

— Jest. Ne, nije! — Neodlučno će Jana, i doda: — Zapravo nije. Nalazio se na brodu, ali nitko ga nije poznavao niti razumio. Nisu znali ni odakle je. Počeo me jednostavno slijediti, i zadržavao se u mojoj blizni. O njemu ne znam gotovo ništa, ali vidim da je dječak dobar i uljudan. Recite, molim vas, što će sad biti s nama?

Hal slegne ramenima.

— Pomozi mi da ga podignem sebi na leđa, pa hajdemo kući.

Dlakavi Hal je stanovao blizu Srebrnog trga. Stan se sastojao od četiri prostorije. Bio je pogodan za svakoga tko se u kući bavi kakvim poslom. Ulazna metalna vrata bila su masivna. Uza zid jedne oveće sobe nalazio se dugačak, nizak ležaj. Na suprotnoj strani bio je ulaz u kuhinju. Nekoliko visećih polica iznad ležaja savilo se pod teretom mnogih knjiga, a bilo je tu i kutijica sa snimljenim vrpcama. Iako dosta nemarno odjeven, Hal je očito bio intelektualac. Veliki stol izrađen od plastičnog materijala zauzimao je dobar dio sobe. Dvoja zatvorena vrata vodila su u spavaću sobu i neku izbu. Nasred stola stajala je svjetiljka u obliku kugle bacajući ružičaste snopove svjetla po stropu i zidovima.

Hal priđe ležaju i izvrne sa sebe Zlatnog Dječaka, koji je još bio omamljen. Potom sjedne za stol i rukom pokaže ženi na drugi stolac. Jana također sjedne. Tada, prije no što je ijedno od njih stiglo progovoriti, otvore se vrata spavaonice i pojavi se Cvjetka.

Bila je visoka, divno građena; lijepe noge, velike grudi, no crte lica vrlo tvrde, a oči male, zelene. Kosu je obojila u jarkocrveno, kao da želi pokazati svijetu što je ona. A bila je jedna od Halovih djevojaka. Trenutno je bila jedina njegova djevoka.

Zastala je na vratima spavaće sobe proučavajući Janu i Zlatnog Dječaka.

— Što znači ovo? — upita Cvjetka.

— Zvjezdanu su napali — odgovori Hal, i doda: — Gušan je dopustio da njegovi gorile izvrše grubo nasilje, oskvrnuće i pljačku — reče i pri tom slegne ramenima.

— Dlakavi Hal je sve to promatrao, je li? Ništa nije poduzeo! — Djevojčino lice poprimi još tvrđi izraz. Ona uzdahne i upita: — Dakle?

— Umukni, Cvjetka! — uzvrati Hal i osmjehne se prema Jani — Zvjezdana zna što sada slijedi, zar ne? — upita on.

Jana u neprilici ovlaži usne, zatim reče oklijevajući:

— Ako ovdje uistinu nema policije, rekla bih da ćemo morati neko vrijeme ostati tu.

— Naravno — potvrdi Hal. — Bolje da se s time pomiriš nego da te snađe kakvo zlo. Ovdje u Kamenjaku se to lako dogodi, Zvjezdano. Ovo nije tvoj Rhiannon. Pogledaj ovo...

Dlakavi Hal naglo trgne lijevom rukom, zgrabi rub svoga kratkog zelenog ogrtača i otkrije rame. Tada dohvati desnu ruku oko zgloba šake i podigne je na stol.

Jani skoro zastane dah, ali uspije ostati pribrana. Smireno je promatrala. Halova desna ruka uopće nije imala pravi oblik ruke. Imala je bar pola tuceta zglobova, a bila je tanka skoro kao olovka. Mogla se pregibati i savijati na nekoliko mjesta i u nekoliko smjerova. Koža je bila crvenocrna, a šaka je imala skvrčene kandže. Dlakavi stisne šaku položenu na stol, a njegova zastrašujući čudna ruka poče divlje podrhtavati.

Naposljetku, kad se dovoljno nagledala, on lijevom ukloni sa stola tu grozotu od ruke.

— Vidiš da te lako može snaći kakvo zlo — upozori je ponovo Hal i osmjehne se na svoj posebni način.

— Zar to ne možete nadomjestiti boljom protezom? — upita Jana naoko smireno.

— Možda u Rhiannonu, Zvjezdano — nasmije se Dlakavi Hal — Možda bi to mogli obaviti Prometejci. Ali ja sam ovdje. A tu u Kamenjaku, u vrijeme ovog rasula, zaboravljeno je mnogo štošta. Ne, ne. Čak ni u slučaju da pripadam klanu i da sam njegov član, ali Hal ne pripada klanu. Dlakavi Hal je nitkov i svodnik.

Poslije tih riječi Jane se trgne i pogleda ga razrogačeniti očiju. No, trenutak poslije pribere se.

— Nije važno što ste — reče ona. — Ipak ste bolji od onih. Vi ste nam pomogli.

Cvjetka, koja je stajala iza njega, nasmije se na to, ali Hal se na nju nije obazirao.

— Ali, čuj me, Zvjezdano — osmijehne se Hal. — Slušaj što ću ti reći, i nauči nešto iz toga. Nitkovi poput mene ne pomažu nikome ako od toga nemaju koristi. Dlakavi Hal nije nikakav junak. Nisam čak ni pokušao spriječiti one napadače, nije li tako? No, Hal ti nešto nudi pošteno i otvoreno, pa stoga poslušaj. Zvjezdana i Zlatni Dječak mogu ostati ovdje samo za dana, ali čim se upale svjetla moraju se latiti posla. Eto idi i pokušaj, a ja ti želim sreću. Dakle — on podigne glavu i upitno pogleda Janu — ostajte vas dvoje tu i radite za Dlakavog Hala.

On podigne desnu ruku. Iako je uložio velik napor da smiri drhtanje ruke, Hal se sada nije koristio svojom lijevom. Trenutak zatim ruka tresne o stol, a Cvjetka se opet nasmije.

— Dlakavom Halu nije potreban nikakav nož ili bodež — primijeti on i zdravom rukom potapše onu strašnu ljevicu. Pri tome se osmjehnuo.

Gledajući taj prizor, Jana problijedi i sva se zbuni. Tada, usprkos nastojanju da se svlada, zaplače. Cvjetka se i dalje cerekala, ali Halov se osmijeh polako izgubi. On slegne ramenima, zakima glavom i pođe prema spavaonici.

Jani ubrzo uspije zaustaviti suze. Sjedeći, tužno je promatrala igru zraka što su se ružičastim sjajem iz svjetiljke na stolu širile po prostoriji. Naposljetku pogled joj se zaustavi na Zlatnom Dječaku koji je spavao na ležaju smještenom uza zid. Ustane i priđe bliže. Tada se spusti na koljena, prigne i približi svoj obraz do Dječakova. Gladila je srebrnastu kosu i razmišljala.

Naravno, ona nema izbora! Dlakavi je Hal odlučno rekao što joj je činiti.

— Ti ćeš raditi na Srebrnom trgu — reče joj kad se pred smiraj dana opet pojavio i zastao kod stola. A to je upravo ono što privlači klijentelu. Cvjetka će raditi u lučkome predjelu. Danas ću te odvesti da se privikneš i naučiš neka pravila.

— A što će biti sa Zlatnim Dječakom? — upita Jana i pogleda prem i ležaju.

— Cvjetka! — zaurla Hal. Kad se ova pojavi, reče joj: — Ostani tu i nahrani Zlatnog Dječaka čim se probudi. Ne dopusti mu da umakne. Imam za njega dobar plan.

Poslije toga Dlakavi se vrati u spavaonicu. Cvjetka se namršteno zagleda u vrata koja je za sobom zalupio. Tada se obrati Jani:

— Zašto ne pobjegneš, ti, djevojko s broda? Uteci na svoj brod. Ti ne spadaš ovamo, a Dlakavi se Hal također više ne uklapa u sve ovo. Učini to prije no što se preduboko ukorijeniš. On to ne zavređuje. Ti i Zlatni Dječak doživjet ćete gorke trenutke budete li vjerovali u sve što govori.

Hal se opet pojavi iz spavaonice. Bio je odjeven u crninu preko koje je nabacio zeleni ogrtač.

— Umukni, crvenokosa! — obrecne se na Cvjetku, a potom se obrati Jani: — Slušaj, ovo je prva lekcija. — On malo razmakne rubove ogrtača, a odande se pojavi ruka što je stezala nekakav crni metalni štapin veličine dva palca.

— Ovo je umjesto noža — reče. Tada prstom pritisne gornji dio štapina. Istog trenutka bljesne nekakav plavkasti plamen, dugačak otprilike pola metra.

— Džepno oružje bez premca. Snaga plamena probija sve osim vrlo debele ploče duraluminija. Djeluje brzo i čisto, bez krvi. Više nisam ono što sam bio nekoć, ali još sam bolji od većine drugih. Ovo je i tvoja zaštita, Zvjezdano. Više te nitko neće napadati. Danas ću te svečano dovesti na Srebrni trg, a glas će se o tome brzo pronijeti. Sutra te nitko neće dotaknuti. Neće se usuditi.

— Osim Markiza! — primijeti Cvjetka zagrizijivo. — Markiza i Gušana i Mucavog, pa i bilo kojega drugog tipa crno obojene lubanje koji te poželi! Oni mogu učiniti sve što zažele. Mogu te i preoteti, a Dlakavi neće ništa poduzeti. Je li tako, Hale?

Hal zamahne rukom u kojoj je držao ubojiti štapin. Ovaj put nije aktivirao plamen. Htio je samo upozoriti da posjeduje strašno oružje, i potom ga opet sakrije pod svoj ogrtač.

— Oblači se, Zvjezdano! — reče Jani. — Odjeni nešto Cvjetkino. Malo skrati ako ti je preveliko.

— Ne dam svoje... — zausti Cvjetka, ali je Hal naglo prekine:

— Odaberi joj nešto, a ti, Zvjezdano, odjeni se kao što sam naložio. Kosu lijepo začešljaj kako bi svi znali da radiš za Hala. Veži oko glave i crvenu vrpcu. Po tome će se vidjeti da si na poslu.

Nešto kasnije, oni ostave u stanu Cvjetku i Zlatnog Dječaka i iziđu. Pošli su hodnikom do Okupljališta, a potom će otići prema Srebrnom trgu. Jana je preko čela imala zategnutu crvenu vrpcu. Time joj se još više isticala bljedoća. Šutjela je cijelim putem. Govorio je samo Hal držeći je rukom oko pasa.

Stigli su do Okupljališta koje je bilo već krcato. Hal povuče Janu prema daščari u kojoj se smjestila omanja zalogajnica, i kimne čovjeku s druge strane tezge. Taj im začas donese nekoliko komada pržena kruha i pladnjić sa sirom izrezanim u kocke. Jedući, Jane se laktovima osloni na tezgu. Hal je rukom obujmio oko ramena, i pri tome je očima upozoravao na ljude.

Za jednoga reče da je kradljivac. Onaj malo podalje velik je razmetljivac. Njima zapovijeda onaj s krupnim očima što se onoliko šali i nasmijava bagru oko sebe.

— Tu je još jedan svodnik — doda Hal — ali njegove djevojke su stare i ružne. On je ujedno vlasnik zalogajnice u blizini Sajmišta, ali ondje nemoj nikada jesti. Hrana je loša i neukusna. Ima tu još mnogo raznih tipova. Bave se koječim, ali njih ćeš tek s vremenom upoznati.

Prolazeći dalje Okupljalištem, susretali su prizore koji su Jani bili i ružni i neobični. Bilo je tu mnogo trgovina. Zapravo, prljavih dućančića. Posvud je vladala prljavština. Uz put su prošli pokraj jedne debele, gotovo nage žene. Imala je crvenu kratko ošišanu kosu. Zurila je kivnim pogledom u njih dvoje. Zatim su prošli pokraj skupine razmetljivih mladića. Svi su imali uza se šiljaste štapove, ali su propustile Hala i Janu da mirno prođu razmaknuvši se široko. Bilo je očito da se pribojavaju Hala i da zaziru od njega. Jana je i dalje šutjela dok ju je on cijelim putem podučavao.

Prolazeći pokraj jedne čatrlje s modrim zavjesama, Hal joj reče da tu živi Augustus koji iznajmljuje tjelesne čuvare.

— U njegove se gorile možeš pouzdati, ali nikad nemoj unajmljivati čuvare od Lorrega — upozori je on i doda: — Taj je još gori od Gušana. Nedostaje mu polovica mozga.

Jana se naslušala ne znajući što da misli o svemu što joj govori Dlakavi Hal. No, morala je i dalje strpljivo slušati.

— Onaj tamo debeli čovjek sa zelenom zvijezdom na glavi također je svodnik. Vrlo je sposoban. Ako ja slučajno nastradam, otiđi k njemu. Crni Edo se također bavi time, ali od njega se kloni. Voli se predstavljati većim i pametnijim nego što jest. A sad pogledaj onoga momka što je navukao na se metalnu zaštitnu odjeću. Njemu je ostalo još malo života. Previše se ističe i galami i ubrzo će ga probosti koji od onih sa zašiljenim štapovima.

Stigli su naposljetku i na Srebrni trg. Taj široki otvoreni prostor bio je bogato osvijetljen nekim srebrnastim svjetlom. Na pročeljima zgrada bili su nizovi balkona, a ispod njih također mnogo trgovina. Do ušiju je dopirala glazba što je odjekivala po cijelom trgu. Skupina plesača živahno se zabavljala plešući u ritmu glazbe. Dlakavi Hal se uputi prema toj skupini, a Jana pođe za njim. Zastao je i osmjehujući se promatrao plesače. Odjednom se jedna od plesačica, zaogrnuta u skrletni veo, izdvoji, i okrenuvši se prema njima, naceri se Halu. On posegnu rukom pod svoj ogrtač — i tutne plesačici nešto u šaku. Ona se opet naceri i priključi se plesačima.

— Što ste joj dali? — upita Jana i protiv svoje volje radoznalo.

— Novčić — odgovori Hal, sležući ramenima. — To je Halov novčani prilog za plesače, Zvjezdano. Eto, opet si nešto naučila. Od tebe neće zatražiti ništa jer si u društvu s Halom, razumiješ li? Ne žele te uvrijediti. Ali, nemoj ni ti nekoga uvrijediti. Hal posluje pošteno. Mornari cijene svodnike koji im pribavljaju pristojne djevojke.

Iznenada je Hal uhvati za rame i dade joj pokretom glave znak da pogleda prema drugoj strani.

— Eno, vidi ono dvoje — reče pokazujući na jedan par koji je polaganim koracima prelazio preko trga. — Od njih dvoje može Zvjezdana naučiti još koje pravilo — doda Hal.

Jana pogleda u naznačenom smjeru i ugleda dvoje ljudi. Muškarac je bio plavokos i vrlo širokih ramena. Na sebi je imao gotovo do tla dugačku kabanicu kojoj su rubovi bili ukrašeni zlatnim vezivom. Žena je imala preplanulu put i crnu kovrčavu kosu, a bila je odjevena u nekakvu odoru zelene boje.

Zagledala se i promatrala par sve dok iza sebe nije čula glas:

— Onaj čovjek je jedan od poznatijih ljudi Kamenjaka. — Glas je zvučao meko i umiljato. Potom nastavi: — Ovakve poput njega nazivamo pripadnicima Srebrnog trga. To su građani posebna soja. A ona žena časnik je sa zvjezdanog broda Prometejaca. Nadam se da ti je to poznato, draga. Tvoja je dužnost da upamtiš kako treba i prema ovima sa Srebrnog trga i prema Prometejcima biti uljudan i uslužan. To su vrlo utjecajni ljudi.

Hal i Jana se okrenu. Govornik je bio odjeven u odoru Prometejaca. Za razliku od one na ženi, njegova je bila od tankog materijala i s nekoliko zakrpa.. Inače više ništa nije imao zajedničko sa časnikom zvjezdanog broda, a ni s onom ruljom što je plesala. Nije čak bio ni bez kose. Naprotiv. Lice i ruke bile su mu sasvim prekrivene mekim, sivim krznom. Uši su mu bile šiljaste, nos crn, a oči kao u mačke. To je, zapravo, bio čovjek-mačak.

— Zdravo, Hale — reče čudnim umiljatim glasom koji je zvučao i malo podrugljivo. Za pojasom je imao zataknut zašiljeni štap. Osmjehnuo se Jani i rekao:

— Držim da bi mi sad željela postaviti mnogo pitanja. Znam i kakva. Kao prvo, ja ne govorim kao ostali jer nisam odavde iz Kamenjaka. Uz to, obrazovan sam. A i ne izgledam poput ostalih jer sam genetski izmijenjen. To je igra koju izvode s onima što su niska roda i što potječu sa Prometeusa. Moje genetske promjene nisu baš ispale kako treba i tako sam sad ovdje. No, neki se tu bave i drugim poslovima. Prilazeći maloprije k vama, čuo sam što govori Hal. — Poslije tih riječi došljak se ponovo osmjehne. Jana spazi da ima vrlo oštre zube.

— Ovo je Jana — predstavi je Hal i ne uzvrati osmijeh. Potom doda pokazujući na došljaka: — A ovo je Macan.

Macan se uljudno nakloni. Gledajući ga, Jana se sledeni.

— Ti si zacijelo rodom s koje zvijezde — primijeti Macan uglađeno. — Kako si uopće došla u dodir s Dlakavim Halom?

— Zvjezdana je bila na proputovanju! — Upadne Hal oštro. — Unajmila je lošega tjelesnog čuvara i naletjela na Gušana. Divljački su je napali, i eto, sad je sa mnom.

— Hale, ti uvijek izvlačiš korist iz takvih i sličnih događaja — primijete Macan i nasmije se. — Dobro. Sjetit ću se Zvjezdane kad mi sljedeći put bude potrebna djevojka. Mogla bi biti zanimljiva kao nekakva mala promjena.

Dlakavog Hala nije oduševila ovakva Macanova primjedba, ali nije to otvoreno pokazao. On slegne ramenima i reče:

— Tvoja je u svako doba, Macane.

— Za razonodu i zabavu, Hale?

— Da, Macane — namršteno će Hal.

Macan se nasmije, pogladi Janu mekom i krznom obraslom rukom, okrene se i ode.

Jana se ljutito i zažagrenih očiju okrene Halu.

— Pristala sam raditi za vas jer nemam drugog izbora. Učinila sam to protiv volje, ali sad mi je jasan položaj u kome se nalazim. Nije bilo ništa rečeno o tome da ćete me prepuštati svojim prijateljima.

— Ništa od toga nije ni učinjeno! — Ljutito odbrusi Hal. — Čuj sada ono najvažnije pravilo, Zvjezdano. Prema članovima klana i prema Prometejcima vladaj se ljubazno, razonodi ih i dopusti da drugujete. Nitko ti neće dati toliko slobode kao ovi crno obojenih lubanja. Za njih učini sve da ih udobrovoljiš i ne traži nikakvu novčanu naknadu ako sami ne ponude da plate. To vrijedi i za šefove crnih lubanja. Posebno vrijedi za Markiza, o kome ću ti još govoriti naknadno, a isto tako i za Gušana, koji te je bio napao, te za Macana. Cvjetka te baš ne podnosi što si i sama vidjela. A možda si pomislila da je Macan dobričina jer govori kao ti, pa čak i bolje. Eto, Zvjezdano, baš si počinila i drugu pogrešku. Prva je u tome što si bila popustljiva prema Gušanu, a sad i prema Macanu. Naposljetku ćeš se baciti u zagrljaj i Markizu.

Dok je to govorio, Hal joj je svojom pravom rukom tako bolno stezao rame da više nije mogla otrpjeti. Naglo se istrgne, a rulja što se nalazila nešto podalje radoznalo ih stade promatrati.

— Što znači to nametnuto pokroviteljstvo? — uzvikne Jana i doda ljutito: — Uostalom, zašto bih nosila ovo? — Ona strgne vrpcu koju je bila omotala oko glave i baci je prema Dlakavom Halu.

On zastade zagleda se u vrpcu na tlu i progovori spuštenim glasom:

— Možda je nisi ni morala vezati. — Slegnuvši ramenima, nastavi: — Od tebe zavisi hoćeš li ili nećeš. Hal nikoga ne prisiljava. — On se osmjehne. — Ali bolji sam od njih — glavom pokaže prema rulji.

Jana pokupi vrpcu, i držeći je u ruci nijemo se zagleda u Hala. On se samo počeše po glavi zureći u tlo. Tada im se za ove neugodne šutnje približi i treći sugovornik.

Bio je onizak, zbijen i kao da ne pripada ovome svijetu. Odjeća mu je bila raskošna. Nervozno je pogledavao uokolo kako bi ustanovio ima li u blizini ikoga poznatog.

— Oprostite — reče isto tako užurbano i nestrpljivo. — Ja... to jest... jedan mi je čovjek na mome brodu rekao da potražim čovjeka sa zelenim ogrtačem i... ovaj... isto takvom kosom. — Rekavši to, ostade u očekivanju.

Hal ga pogleda, a potom šutke i Janu. Ruka u kojoj je držala vrpcu odjednom joj klone. Zurila je u Hala, zatim u tlo, a naposljetku u došljaka.

— Hajde recite nešto — ponuka ga ona.

• • •

Njezino se ime bilo izgubilo negdje daleko u prostoru. Jana iz Rhiannona je otišla. Odletjela je zvjezdanim brodom i jedva da je itko još pamti. No, ona je sad Zvjezdana; i posluje vrlo uspješno.

Takvih što ne pripadaju ovome svijetu nije ni bilo tako mnogo. Poslije onoga prvog, nisu dolazili k njoj u većem broju od ostalih. Ali, svodnik je bio taj koji joj je pribavljao posao. Većinom su to bili mladići oboružani šiljastim štapovima i odjeveni u čudnu odjeću napadnih boja. Oni su već uhvatili nešto zvjezdana iskustva. Odrasli su obrijanih lubanja koje su im obojili u crveno. Ali, oni su maštali o kosi i možda o bezazlenosti. Oklijevali su prije odlaska k Zvjezdani.

A ona je učila i učila. Da, da, učila je.

U blizini pristaništa nalazio se noćni klub, nedavno otvoren u jednoj od mnogih uličica. Imao je i svoju »glavnu damu«. Bila je visoka, a lubanju je obojila u modro. Te večeri se jedan, dosad redoviti posjetilac, umjesto u klub otputio k Zvjezdani. Naravno, ona se »dama« naljutila. Zlobno se osmjehivala. Njezina tri najamnika dograbe zašijene štapove i počnu se prikradati nevjernom klijentu. Ali, u blizini se zateklo i nekoliko Zvjezdaninih prijatelja koji su vidjeli što se zbiva. Žurno obavijeste Dlakavog Hala. On presretne najamnike, i tada se zametne kratka bitka. Jedan od njih podigne štap, ali ga dočeka modri plamen iz Halova ubojitog štapina. Napadač jaukne i sruši se, a ostala dvojica potraže spas u bijegu.

Jana, odnosno Zvjezdana, opet je učila i učila.

Jednog popodneva Hal je ponovo morao nastupiti u ulozi zaštitnika. To se dogodilo u njegovu stanu. Nalazila se u spavaonici kad je iznenada upao jedan klijent. Imao je neobične zahtjeve, pa je došlo do prepirke koja je ubrzo poprimila krajnju oštrinu. Kad je vidjela odbljesak oštrice, ona uplašeno krikne. U sljedećem se trenutku pojavi Hal i stupi u akciju. Napasnik je jedva izvukao živu glavu, a kad je nestao zadivljujućom brzinom na tlu je ostalo samo nekoliko kapi njegove krvi.

Zvjezdana je učila i učila. Da, ona je samo učila.

Jedne noći održavao se u Halovu stanu sastanak i ona upozna Crnog Eda. Nagovarao je Hala da mu se pridruži u jednome velikom i pustolovnom pothvatu. Uzgred mu obeća da će ga dobro nagraditi i postaviti na visok položaj u svom poduzeću. Govorio je dugo i uporno nagovarao Hala. Naposljetku ovaj zaniječe glavom i istjera Eda. Poslije toga Cvjetka i Hal satima su se prepirali.

Ali, dva tjedna potom dođe i jutro kad su Gušan i Macan dovukli Crnog Eda nasred trga. Ed se otimao i vikao. Jana je isprva promatrala samo Macana. Onako prekriven krznom doimao se nezgrapno. Zapazila je da je nestalo one njegove uglađenosti o kojoj je govorio Hal. Nije stoga čudno da je svojedobno otjeran s Prometeusa i što je dobio neobično ime. Tada ona spazi i Markiza: bio je to siguran znak da će se nešto dogoditi.

Markiz je imao sve odlike koje su nedostajale Macanu. Bio je u crnim čizmama i odjeći kakvu nose klanovci, no bio je vrlo tih. Lubanja mu je bila srebrna; bliještala je na sjajno osvijetljenom trgu. Oko lubanje imao je obruč od čvrste plastične materije koji mu je pokrivao i oči, a bio je šatiran u plavoj i crno boji.

Dok je promatrala, i dok su stotine drugih promatrale, Markiz uze od Crnog Eda obostrano zašiljeni štap i uključi ga pritiskom palca. Dotle su Gušan i Macan pridržavali žrtvu. Markiz se dugo zabavljao i poigravao. Bilo je strašno gledati taj prizor. Poče je obuzimati groza.

Oh da, ipak se prisjeti onoga što je dosad naučila. Znala je već neka pravila ove sredine. Ona je sad Zvjezdana, a Dlakavi Hal je njezin zaštitnik. Stoga je sigurnija od mnogih oko nje. Ovi, crno obojenih lubanja, nisu je nikad napadali niti joj prijetili. A sad je među njima.

Pošto je Crni Ed naposljetku bio mrtav, i pošto se s trga vratila rano

ujutru kući, Hal joj reče:

— Markiz je običan glupan. Crni Ed je možda bio još veći, ali ipak ono ne odobravam. Bilo je od njega vrlo ružno što je Crnog Eda onako ucmekao nasred trga. Taj će glupan jednog dana i sam stradati. Upamti što ću ti reći, djevojko, Markiz može svakoga onako zatući, ali to će mu se kad-tad osvetiti.

Dok je to govorio, Dlakavi Hal je sjedio za stolom i jeo. Ogrtač je prebacio na naslon stolca, pa mu se vidjela nakazna desna ruka. Kandžom je pridržavao pladanj, a rukom je spretno baratao. Jana je sjedila s druge strane stola, a Zlatni dječak se nalazio u kutu sobe na ležaljci, odakle je oboje promatrao svojim krupnim i neobično lijepim plavim očima.

Mladiću su dani prolazili mnogo lagodnije nego Jani. Dlakavi Hal je, kao što je sam rekao, već prije poslovao s dječacima, ali Zlatnog Dječaka još nije uključio u posao. Zasad je samo ponavljao kako ima neke planove s njim. Dječak je po cio dan boravio u stanu, jeo, ljenčario i buljio u prolaznike i namjernike ne prozborivši nikad ni riječi. Činilo se kao da naslućuje kakvi su Halovi planovi, i što se od njega očekuje u doglednoj budućnosti. Cvjetki, koja se puni tjedan dana brinula o njemu, naposljetku dozlogrdi što momčić bojažljivo uzmiče kada mu se približi. Ljutita zbog njegova odbojnog ponašanja, ona u trenutku bijesa ogrebe Zlatnog Dječaka oštrim noktima. Tada joj Dlakavi Hal zaprijeti. Bude li joj još koji put palo na pamet da ogrebe njegova mezimca, okušat će djelovanje štapina s plamenom oštricom. Uplašena tom prijetnjom Cvjetka se držala podalje od momčića, i počela ga izbjegavati.

— Zlatni Dječak mora ostati lijep kao što jest! — reče joj srdito držeći u zdravoj ruci onaj sablasni štapi. Cvjetka ustukne prema vratima spavaonice. Bila je i uplašena ali i vrlo ljutita. No, te su noći ipak ona i Dlakavi Hal zajedno spavali; jedan jedini put otkako su kod njih Jana i Zlatni Dječak.

Hal je inače uglavnom spavao sam. Međutim, prve noći kad je pokušao spavati s Janom, ona ga snažno odgurne i pogleda ga prijekorno.

— Ja to činim za vas po cio dan, i potom vam predajem zarađeni novac — reče i doda odlučno: — S vama ja ne kanim spavati!

Hal se iznenadi, slegne ramenima i pusti je da se udalji.

— Zvjezdano, ti si neobična djevojka — primijeti on. Poslije tih riječi

Hal se povuče u svoju sobu. Jana sjedne do Zlatnog Dječaka na ležaljku. Zagledavši se u njegove lijepe oči, poče ga gladiti po svilenkastoj kosi. To je momčiću očito godilo i on se nježno privije uz nju. Sjedili su tako neko vrijeme, a potom zajedno odoše na spavanje u jednu omanju sobu. Tamo legnu čvrsto zagrljeni kao da se nalaze u toplome gnijezdu. Zlatni Dječak, ugodno šćućuren, ubrzo zaspi u njezinu krilu. On nije ni znao što se od njega zapravo očekuje.

Tako je to bivalo svake noći. Dlakavi Hal pokuša još jednom. Te večeri dopratio je Janu s radnog mjesta kući. Sjeo je pokraj nje na onaj prostrani ležaj u velikoj sobi i zdravom je rukom obujmio oko pasa. Držao je tako sve dok nije prestala drhtati. Tada je ustao i pošao prema svojoj spavaonici. Na vratima se okrenuo i počastio djevojku osmijehom koji je trebalo da shvati kao poziv. Pošto se nije ni pomakla, Hal pokuša umilnim glasom:

— Jano! — oslovi je pravim imenom.

— Ne, ne! — uzvrati ona.

Uvidjevši da je sve uzalud, on slegne ramenima i odustane.

Pa naposljetku, zaključi djevojka, Hal je želio Janu, a ona već odavno ne postoji. Sad postoji Zvjezdana, a ona ima svoga Zlatnog Dječaka.

• • •

Ali jednog jutra kad se Jana sa Srebrnog trga vratila kući, Zlatnog Dječaka nije zatekla. Sva unezvjerena pretražila je cio stan; momčić dosad nije nikad izlazio. No, kod kuće je bila samo Cvjetka i nekakav trbušasti izvanzemaljac kojega su smjestili u posebnu sobu. Kad se pojavila na pragu, Cvjetka je samo zurila u nju, a onaj se tip nacerio i rekao:

— Oh, oh! Hajde uđi, djevojko.

Kad je naposljetku otišao, Cvjetka se ogrne laganim haljetkom i iziđe urlajući na nju.

— Smlavit ću te, Zvjezdano, a ako se Hal bude bunio, iščupat ću mu onu nakaznu ruku. Što si se toliko usplahirila i uzvrtjela po stanu?

— Nestao je Zlatni Dječak.

— Ma nemoj? Odveo ga je Hal da bi ga napokon uposlio, djevojčice moja. Odrasti već jednom, curo!

— Što ja to čujem?! — Zgrozi se Jana.

Cvjetka otpuhne prezrivo i podboči se objema rukama o bokove.

— Čula si ono što sam ti rekla. Zar si mislila da će Dlakavi Hal dopustiti da Zlatni Dječak i nadalje tu sjedi cijele dane ništa ne radeći? Da tumara po stanu i smišlja kojekakve blezgarije, te da sebe smatra gostom klana? Zar si Hala držala tolikim blesanom? Ne, ne, djevojko. On je čekao trenutak za velik i unosan posao. Sve mi je nadugo i široko iznio. Ovamo su svakodnevno dolazili oni obijesni momci. Jednog je dana moralo doći do ovoga. Hal je znao da su za ovako ljepuškastoga zlaćanog dječaka spremni mnogo platiti. Zar nisi znala kako je Hal u Dvorani Bjelokosti upriličio pravu svečanost? Tom je prilikom posvud dao nalijepiti i posebne oglase.

— Ne, on to neće učiniti! — reče Jana odlučno. — Zlatni Dječak neće pristati!

— Ti me nasmijavaš, Zvjezdano — prasne Cvjetka u smijeh i doda: — Baš si glupa. Čuj sada dobro što ću ti reći: Zlatni Dječak će slijepo slušati i radit će sve što mu Hal naloži. Zacijelo misliš da si već mnogo naučila, ali mogu ti reći da nisi. Ti još ništa ne znaš. Umjesto da ti je glava bistra i da joj površina bude glatka i sjajna, tvoja je lubanja sva obrasla u kosu, a unutra je velika zbrka. Možda si pokušala utjecati na Zlatnog Dječaka i nagovarati ga protiv Hala. Nemoj činiti to više da se ne bi pokajala.

— Ali, ja ga volim! — Uzbuđeno će Jana, a obrazi joj planu od gnjeva. — On je drag i nježan. Nikoga on nikada nije vrijeđao, ili na bilo koji način pozlijedio. Zlatni Dječak je neusporedivo bolji od ikoga ovdje na Kamenjaku.

— Vidim da moraš još mnogo naučiti, Zvjezdano. — Cvjetka se opet poče hihotati. — Hal je oklijevao i čekao, ali naposljetku je odlučio ostvariti plan koji je skovao u vezi sa Zlatnim Dječakom. Čuj me, i ja sam prije mrmljala Halu, ali ipak sam naučila kako se moram vladati.

— Što si naučila? Shvatila si da iskorištava druge, zar ne? To je i meni ubrzo bilo jasno — uzvrati Jana. Potom se okrene, ode do ležaja i sjedne. Cvjetka joj se pridruži.

— Ne, Zvjezdano. Shvatila si površno i zbrkano. Evo, i ja sam u početku držala da je Dlakavi Hal nekakav veliki junak. Bio je brz u potezanju svoga plamenog štapina. Brži od onih sa zašiljenim štapovima.

Hvalisao se da mu u hrabrosti nema premca kad u klanu dođe do kavge i razračunavanja. Da, naivna, kakva sam tada bila, vjerovala sam u ta naklapanja. Ali, jedne noći, u vrijeme kad je Halu cvao posao, začulo se nečije kucanje na vratima. Bio je to Gušan. Hal je tada osim mene imao još dvije djevojke, zatim nekoliko dječaka, među kojima je bilo i posebno odabranih. Imao je i svoje gorile, te držao pušionicu droga. Markiz je rado dolazio u pušionicu, ali je bio kivan na Hala zbog onih posebno odabranih dječaka.

— Dakle, te je noći Gušan banuo u namjeri da se obračuna s Halom. Ovaj mu se porugljivo smijao. Osjećala sam se vrlo nelagodno. A kako i ne bih? Otada je prošlo već dosta vremena. Markiz tada još nije bio tako moćan, a Hal je u to vrijeme imao veći ugled i utjecaj nego danas. Tada je ovdje boravila i Lametta.

Gušan nije trpio da mu se netko podsmjehuje, pa njegovi pratioci crno obojenih lubanja ščepaju Hala i mene i odvuku nas do pristaništa. Osim Gušana, tamo se pojave još i Macan i Markiz. Naložili su mi da promatram dok su tipovi s crnim lubanjama izlomili Halovu ruku na nekoliko mjesta. Vrištao je od boli, a Markiz se podlo osmjehivao i dobacio: »Hej, momci, Halova je ruka polomljena. Potrebna mu je drvena udlaga«.

— Gorile ga poslušaju i stave mu duž polomljene ruke udlagu od nekoliko svojih zašiljenih štapova. Potom su neko vrijeme stajali i promatrali ga onako opružena na tlu.

— Poslije tog događaja Hal je ostao bogalj s unakaženom desnom rukom, i više nije baratao svojim ubojitim štapinom kao nekada. Osim toga, napustile su ga i one dvije djevojke, napustili ga i dječaci, dok je Markiz prisvojio dva-tri odabrana. Tako sam Halu ostala samo ja. Glupo sam postupila, ali ipak ga nisam napustila. Pomagala sm mu da se privikne upotrebljavati drugu ruku. Kad bude opet mogao spretno baratiti, upotrijebit će ubojiti plameni štapin kako bi se osvetio Markizu.

— Znam da nije pametno što sam se vezala za Dlakavog Hala, ali nisam ga mogla prepustiti na nemilost onih mračnih tipova. Bio je silno zaplašen, a to je još i sada. Više se nije usudio igrati ulogu veli-kog moćnika. Markiz ga je uz pomoć svojih nemilosrdnih gorila prilično ukrotio. Ponekad navrati neki od tih crnih lubanja i prisili me da sa njim spavam. Oni nikad ne plate ali se Hal uopće ne buni. Tako će oni i s tobom, vjeruj. Naviknut ćeš se, Zvjezdano. Loše ćeš proći budeš li se opirala ili mrmljala. Ipak, bilo bi najbolje da se izgubiš odavde!

Jana se zamisli i pričeka da se Cvjetka malo umiri. Tada je vrlo smireno upita:

— Pa, kad je ovako bijedno uz Hala, zašto si još ovdje?

Prije no što je Cvjetka mogla odgovoriti, vrata se otvore i na njima se pojave Dlakavi Hal i Zlatni Dječak. Hal se široko osmjehivao. On posegne pod svoj ogrtač, izvadi nekakav omot i tresne ga na stol. Cvjetka pogleda omot, naceri se i zviždukne.

— Zlatni Dječak je dolje u Dvorani Bjelokosti izvrsno poslovao — Hal će zadovoljno. Tada se trgne i pogleda Janu koja je prišla Dječaku i zagrlila ga boreći se da ne zaplače.

• • •

I tako se to počelo odvijati.

Dolje u Dvorani Bjelokosti i Dvorani Baršuna, u velikim hladovi tim apartmanima, te po Središnjem trgu glas se ubrzo pronio. Klijentela je počela dolaziti; uglađeni, otmjeno odjeveni, plavokosi muškarci, domaćice u kućnim haljinama, djevojke-pustolovke u odjeći od meke plastike, svi su oni dolazili pozivajući Zlatnog Dječaka. Dlakavi Hal ga je dovodio, snalazeći se i po udaljenijim ulicama kao da se ondje rodio. Vodio je taj posao tiho i umješno. Prodavao je Zlatnog Dječaka samo za veliki novac. Nijedan od ostalih svodnika ili njihovih pomoćnika nisu smjeli ni prići Dječaku, jer je Hal svoj »zlatni rudnik« čuvao samo za mušterije dobra ukusa.

A poslušni je Zlatni Dječak krenuo i radio što se od njega očekivalo. Nikada nije govorio. Čini se da je ponekad ipak shvaćao što se to zbiva iako mu Hal ništa nije objasnio. Činilo se da ipak zna što radi.

Ponekad su ga pripadnici klana unajmljivali preko cijele noći. Jana se tada sama vrpoljila u postelji.

Jedne takve noći Hal se vratio sam noseći pod pazuhom zdrave ruke nekakvu tešku knjižurinu. Sjedio je za stolom zadubljen u knjigu kad su Jana i neka mušterija došli do Srebrnog trga. Nije se uopće obazirao.na njih. Ostao je i dalje zadubljen u čitanje.

Kad je malo zatim klijent otišao, Jana izađe iz svoje sobe i mrzovoljno pogleda Hala.

— Što je to? — upita ona.

Dlakavi Hal podigne pogled prema njoj i osmjehne se.

— Zdravo, Zvjezdano. Dođi i pogledaj. Noćas mi je jedan pripadnik klana dao ovo za Zlatnog Dječaka. To su stari zapisi iz daleke'prošlosti i vrlo su zanimljivi.

Jana se primakne iza Halovih leđa i zaviri mu preko ramena. Stranice su bile velike, gusto ispunjene tiskanim sadržajem. Vidjela je da u knjizi ima i crteža, te ilustracija koje su prikazivale nekakva stvorenja u odjeći vrlo živih boja.

— Pogledaj ovo — opet će Hal. — Tu piše nešto o rasi, iz koje možda potječe Zlatni Dječak. Evo, vidi. To su nekadašnji Baetoni, ako se ikad čula za njih. Na ovoj se drugoj slici vidi još bolje, zar ne? Usporedi ovu boju kose. Vidiš li? Nekad je to bila ropska rasa koju su pokorili Hrangani, ali poslije su se uspjeli osloboditi teškog ropstva. Dakle, možda Zlatni Dječak vuče porijeklo od plemena Baetona, ukoliko... — Hal prolista još nekoliko stranica. — Evo, u tom se dijelu govori o genetskim promjenama i o raznim pokusima da bi se postigle željene promjene. Svojevremeno su i Gospodari svemira pokušavali nekim tajnim postupkom stvoriti stotine dvojnika svojih najboljih letača. Eto, u Kamenjaku također imamo stvorenje nastalo nizom genetskih promjena. To je Macan, ali on je još krnj i nedovršen. Evo, pogledaj dalje, Zvjezdano. Tu je poglavlje o genetskim promjenama koju su vršili znastvenici Starog Svijeta. Oni su uspjeli postići izmjene u estetskom smislu i tako su dobili soj čija je vanjština bila mnogo ljepša od prvobitnog soja. Možda je Zlatni Dječak upravo jedan primjerak stvoren od tih iz Starog Svijeta, zar ne? Kakvog li otkrića! Za takvo se u Kamenjaku već odavno nije čulo. I tebe je ovo obradovalo, Jano, zar ne?

Halovo je oduševljenje bilo gotovo zarazno. Jana se uistinu obradovala i ona se osmjehne. Međutim, nečega se sjeti i radost joj odmah splasne:

— Ja ipak ne bih rekla da je porijeklom iz Starog Svijeta — primijeti i doda: — Kada bi bio, tada bi mogao i razgovarati s nama. Stoga držim vjerojatnijom pretpostavku da je iz plemena Baetona. Ali naposlijetku meni je svejedno odakle potječe. On je jednostavno Zlatni Dječak.

— Točno! Jano, ovo si pametno rekla. On je postao naš zlatni rudnik, Zvjezdano. On je svima vrlo privlačan i drag. Vjerujem da će se sve više tražiti, zar ne? Ali, on će raditi ono i ravnati se onako kako to želi Hal, i

naravno, Jana. Mi ćemo ubrzo, Zvjezdano, ovdje biti glavni, jer Zlatni Dječak je uistinu Zlatni Dječak, i stoga Hal može biti spokojan, zar ne?

— Ne baš sasvim spokojan, Hale — čuo se nečiji glas s praga. Bio je to Macanov glas. Stajao je i osmjehivao se držeći ruku na svome zašiljenom štapu. — Ne baš sasvim spokojan Hale — ponovi on.

Macan se približi tako gipkim pokretima kakve je samo on imao. Za njim se pojavi i Gušan gurajući pred sobom Cvjetku. Ona posrne i zaustavi se tek kod stola. Tu se konačno ispravi, ošine pogledom onu dvojicu i pođe prema spavaonici.

— Ovi su došli sa žarkom željom da te vide — reče Halu, pokazujući prema Macanu i Gušanu. — Zatekli su me blizu Okupljališta i oduzeli mi isprave.

Dlakavi Hal zaklopi svoju knjižurinu i ustane. Po izrazu lica vidjelo se da je oprezan i da se svladava.

— Ne želim nikakvu gužvu — reče prigušenim glasom.

— Ti već naslućuješ razlog našeg dolaska, Hale — progovori Macan. Glas mu je bio mek i zvučao je uljudno. Tada nastavi: — Tebi je već odavno sve poznato. Znaš kako se odnosimo prema tebi i tvome poslovanju. Rekli smo ti da nećemo biti zavidni, niti ćemo protiv tebe gunđati. Možeš se baviti svodničkim poslovima kako god želiš. U to mogu biti uključene i djevojke i dječaci. Ali, ovakvi kakav je taj novi to je već izazov preko svake mjere. On ih željno traži i sakuplja kada mu se god ukaže ovakva rijetka prilika.

— Da, Hale, nismo očekivali da ćeš pogaziti naš prešutni i nepisani sporazum — umiješa se Gušan i naceri pokazujući svoje ogavne zube. — Ali ipak možeš ispraviti svoju grešku. Jednostavno nam daj toga novog dječaka.

— Zlatnog Dječaka. Mislim da si ga tako nazvao — upadne Macan.

— Da, tako sam ga nazvao — potvrdi Hal i doda: — Ali on se ne ubraja među posebno odabrane. Pa, zar bih ja pogazio našu nagodbu? Odviše sam pošten da bih to učinio. Taj momčić nije odavde. On potječe iz plemena Beatona. Evo, pogledajte što stoji u ovoj knjizi! — Hal pokaže prema knjižurini na svome stolu.

— Ne zanima me nikakva knjiga — uzvrati Macan. — Bez obzira odakle potječe, dječak je dovoljno lijep za Markizov ukus. Čak da je nastao takav i pomoću nekakvih genetskih promjena, kao što želiš dokazati. Žalosna je činjenica za tebe da će Zlatni Dječak pripasti Markizu. A uspješno poslovanje koji se u posljednje vrijeme, tako razvio, potaklo je u Markiza još veću želju da prisvoji tog momčića.

— Zar ti je ono svojevremeno bila nedovoljna pouka, Hale? — Upozori ga Gušan. — Hoćeš li da ti se ono dogodi i s drugom rukom? Radije mirno udovolji onome što se od tebe traži.

Hal se nije ni pomakao. Ali Cvjetka jest. Ona naglo priđe Dlakavom Halu, ščepa ga za rame i pokaže rukom prema onoj dvojici.

— Hale! — krikne ona. — Pa ovo ti je sjajna prigoda. Ovdje su samo ta dvojica. Gušan nikada nije naoružan, a Macan je običan nespretni glupan sa svojim zašiljenim štapom. Smlavi ih!— Cvjetka gurne Hala prema onoj dvojici.

On je oklijevao i odupirao se, a tada se naglo okrenuo i opalio joj ćušku.

— Ti želiš da me ucmekaju, ludo crvenokosa! Možda ih napolju pred vratima ima još čitava rulja.

Cvjetka ustukne i ništa ne odgovori Dotle su ih Macan i Gušan promatrali i osmjehivali se. Jana, koja je dosad šutjela, reče uznemireno:

— Hale, ne smiješ Zlatnog Dječaka dati Markizu, čuješ li? Cvjetka ima pravo. Ne možeš to učiniti!

No, Hal je to prečuo, i nije se obazirao na nju.

— Zlatni Dječak trenutno nije kod kuće — reče obraćajući se onoj dvojici. — Ubrzo će se vratiti s posla i tada ga možete povesti.

— Dobro, pričekat ćemo ga — Gušan će na to.

— Tako je — potvrdi Macan i odmah doda: — Međutim, Hale, nisi bio previše gostoljubiv prema nama.

— Pa... — Halu su podrhtavale usne. — Evo, ja ću to ispraviti. Želite li piće?

— Malo poslije — uzvrati Macan smijuljeći se. — Nisam mislio na

takvu gostoljubivost — doda i priđe bliže Jani. Pogladi je po licu i rukom joj malo promrsi kosu. Ona se strese.

— Jano? — Hal je pogleda upitno. — Zvjezdano moja? Hoćeš li mu... ? — Ali ona je već pošla s Macanom prema svojoj spavaonici.

Gušan, kako ne bi ostao po strani, uze Cvjetku za ruku i odvede je prema drugim vratima.

• • •

Promatrali su bez riječi kako iz okrugle svjetiljke, što se okretala iznad stola, promiču po zidovima ružičaste zrake. Tu su bili samo njih dvoje. Opet zajedno, i sami.

Jedan je klanovac bio doveo Zlatnog Dječaka, ali momčića su još pred ulazom ščepali oni tipovi obrijanih i crno obojenih lubanja. Odveli su njihova dragog mezimca. Napustila ih je i Cvjetka, koja se potom u tišini spakirala i otišla. Tako su sada Dlakavi Hal i njegova Zvjezdana ostali sami.

Ona je mirno sjedila. Hladno je promatrala čas njega, čas one sjenke po zidovima. Hal se naposljetku rasplakao.

— Nisam tu ništa mogao, Jano! — ponavljao je slomljenim glasom. — Nisam mogao! On mi je zaprijetio, a vidio sam i onaj njegov zašiljeni štap. Jest, ovaj moj plameni štapin je bolje i strašnije oružje, djeluje brže, ubitačnije i beskrvno. No, bojao sam se da će mi osakatiti i drugu ruku. Bili smo suprotstavljeni, pri čemu sam ja bio u prednosti s oružjem, ali bila su dvojica dok je napolju možda čekala krvožedna rulja.

Hal je od žalosti i bijesa grčio prste svoje zdrave ruke. Osjećao se bijedno zbog svoje nemoći.

— Možda će mi se jednom ipak pružiti zgoda za obračun s Markizom — reče skoro kroz jecaje. — Ali bojim se da mi to neće priuštiti, i da se ubuduće sa mnom neće suočiti bez sigurne pratnje.

— Ti si Dlakavi Hal — primijeti Jana smireno. — Moraš naći nekakav način za obračun s Markizom. Ne smiješ mu ostaviti Zlatnog Dječaka. To nipošto ne smiješ! Ja volim tog momčića.

— Hej, Zvjezdano! — Trgne se Hal i pogleda je prijekorno. — Pa, zar to misliš ozbiljno? Želiš li me vidjeti mrtva?

— Da! — odvrati ona. — Naravno, ukoliko ne kaniš baš ništa poduzeti.

On slegne ramenima, tada iznenada usklikne zureći u Janu pogledom u kojemu se mogao nazreti strah:

— Ne mogu bez tebe, Jano!

— Divno! Ali, više me nikad nećeš vidjeti. — Ona ustane i doda odlučno: — Daj mi tvoj plameni štapin, Hale, Ako sam ne želiš pokušati, tada ću to ja učiniti!

— Oni će te ubiti, Zvjezdano. Ili nešto još gore. Sjedi i počuj me. Ti nećeš naći Markiza.

— Naći ću ga. Ali i on će se suočiti sa mnom. Naći ćemo se licem u lice. Ti si mi sam otkrio kako ću doći do njega, Hale. Markiz je vrlo bučan i razmetljiv, je li tako? Bit ću bučna i ja. Otići ću i stati nasred Srebrnog trga. Dozivat ću naglas njegovo ime dok se ne pojavi. Vjerujem da protiv mene neće dovesti i bandu crnih lubanja, a ako to ipak učini, tko će ubuduće išta držati do njega? Hoćeš li mi sada dati svoj štapin?

— Ne dam — odgovori joj tvrdoglavo. — Nisi tome dorasla.

— Dobro! — Jana će ljutito i izjuri napolje.

• • •

Iako se na Srebrni trg već spustila noć, cio je prostor bio okupan srebrnastim ugođajem. Na trgu je već bilo živo, ali iz pokrajnih su ulica još pristizale skupine tipova željnih plesa i zabave. Glazba se čula odasvud, i rulja je raskalašeno zaplesala. Zrak je ubrzo postao gust i ljepljiv od isparavanja, pomiješan omamljujućim, slatkastim mirisom dima od opojnih trava.

Zvjezdana se uspne širokim kamenim stubištem što je vodilo do uzvišenog dijela trga. Tu zastane i dovikne bučnoj gomili ispod sebe:

— Hej, prestanite na trenutak i čujte što ću vam reći. Ovakva vam se prigoda rijetko pruža. Dakle, znajte da me Markiz namjerava ubiti.

Dolje na golemom prostoru Srebrnog trga nastade muk. Svi se radoznalo okrenu odakle je došao njezin poziv, a među masom Prometejaca prostruji šapat. Neki se stanu potiho cerekati uživajući u prizoru koji su zamislili unaprijed. Bilo je očito da su željni uzbudljivih događaja. U toj

raskalašenoj rulji bilo je hvastavaca i gizdelina odjevenih u šarene kostime živih boja, bilo je izvanzemaljaca čije su lubanje bile grimizno-crvene, a tu se našlo i mnogo svodnika okruženih svojim gorilama, te lupeža najgore vrste. Svi su oni naslućivali što će se ovdje zbiti. Slijedila je velika predstava i oni su zastali kako bi je promatrali s užitkom.

Zvjezdana je hrabro čekala, Zvjezdana, s onako divnom crnom kosom, odjevena u mliječnobijelu haljinu koja se prelijevala u raznobojnim odsjajima, što su dolazili s brojnih okolnih svjetiljki, Zvjezdana, u čijoj je ruci bio nekakav crni štapin.

— Markiz je oteo mog ljubimca! — dovikne ona masi koja je zvjerala u nju i napeto slušala. — On je pokorio Dlakavog Hala i ukrao Zlatnog Dječaka, ali taj gad nije pokorio i mene! — Poslije tih riječi, iz ubojita štapina u njenoj ruci bljesne sablasni, ljubičasti plamen. Rulja je na skamenjenu djevojčinu licu mogla zapaziti odlučan i strog izraz.

— Ubit ću Markiza ako se pojavi! — reče bijesno, a oni što su joj bili najbliže ustuknu nekoliko koraka ostavljajući joj više slobodna prostora. Ona tada nastavi:

— Ubit ću ga ja, Zvjezdana, koja dosad nikada nisam baratala ovakvim oružjem. — Trgom zavlada još dublji muk, a napetost se širila u obliku valova poslije bačena kamena u neko jezero.

— Ali on neće doći! — uzvikne Zvjezdana i doda: — Markiz se neće pojaviti, a reći ću vam i razlog. On je nitkov i kukavica!

Sljedećeg trenutka čuo se reski škljocaj. Iz njezina štapina opet sukne zmijoliki plamen, ovaj put sablasno plavkast. Zvjezdana je ponosno kružila pogledom po pretrpanom trgu. Njezin vitki lik poprimi izgled priviđenja. Bilo je uistinu lijepo gledati je ovako osvetnički raspoloženu.

— Čujte, svodnici i vi ostali. Vidjet ćete ga ovdje na tlu — reče Zvjezdana i zabaci glavu sa svojom crnom kosom. — Vidjet ćete tog hvalisavca, Markiza, koji tvrdi da mu na Kamenjaku nema premca u borbi s ubojitim štapovima. — Ona ponovo zabaci glavu i prezrivo se nasmije. — Pa, samo se prisjetite, jeste li ga ikad vidjeli da se protiv nekoga osobno bori? Da s nekim zapodijeva kavgu bez prisutnosti njegovih crnih lubanja? Bez Gušana! — istakne ona. Na te se riječi uspravi jedna sjajno ulaštena lubanja, izbulji prema njoj okrugle oči, i potom žurno krene u smjeru najbliže uličice.

— I bez Macana, kako bi ova dvojica držala Markizovu žrtvu za ruke. — Ona pogleda onamo prema suprotnom kraju trga gdje su se nalazile zalogajnice i pogledom otkrije Macana. Ovaj se lijeno osmjehne, podigne uvis zašiljeni štap i domahne joj njime.

Tada s vrha širokog stubišta bljesne i po treći put. Zvjezdanu obasja svijetloplavom bojom, a sablasni ubojiti štapin postane iznenada nevidljiv. Trg ponovno zamre u tišini, opčinjen onim što govori i radi Zvjezdana.

— Ne — uzvikne — nikad niste vidjeli Markiza da sam iziđe pred svoju žrtvu. On je prevelika kukavica da bi se to usudio! Upamtite dobro što ćete noćas vidjeti. Gledat ćete kako njegove gorile crnih lubanja dolaze da bi me ščepale. Vidjet ćete kako će me držati za ruke dok me Markiz ne ubije, pa upamtite kako je bio podla kukavica!

Mnoštvom prostruji mrmor i svi izbulje oči prema vrhu stubišta. Zvjezdana zaokruži pogledom po trgu i osmjehne se. Uto se prema stubištu upute dva tipa obrijanih i crno obojenih lubanja. Lica su im bila grubih crta i premazana modrom kredom.

— Vidite li? — Obrati se Zvjezdana gomili. — Predstava može početi!

No, trenutak potom, netko iskoči iz one mase podno stubišta. Bio je to neki mladac žuto obojenih obraza s nekoliko bliještećih kolutova oko potiljka i čela. Odjeven je bio u svjetlucavu ratničku odoru, pokrivenu po ramenima i plećima zlatnim ljuskama. Grabio je uza stubište preskačući po tri stube i lako prestigao onu dvojicu gorila. Tada se okrenuo i počeo zamahivati prema njima držeći u ruci zašiljeni metalni štap.

— Ne, ne — uzvikne on cereći im se u lice. — Nema grabeža, vi crnoglavi. Ja želim drukčiju predstavu.

Gorile potegnu svoje šiljaste štapove u namjeri da navale na ovoga što se drznuo suprotstaviti se ovakvoj sili. Ali uza stube pojuri i drugi gizdelin, sav u odjeći od blistave svile. Za njim krene treći, pa četvrti. Svi oboružani dugim i zlokobnim bodežima opkole crnoglave tipove. Dok su ova dvojica oklijevala da krenu u okršaj s brojčano jačim protivnikom, nađu se opkoljeni s desetak novih. Dojurili su s isukanim bodežima kao pojačanje prvoj četvorici.

Tamo na golemom trgu munjevitom se brzinom nađe opkoljen još puni tucet crnih lubanja. Bili su nemoćni da išta izmijene. Rulja je zahtijevala da se pojavi Markiz.

Dotle je Zvjezdana u sjaju grimiza i sva ustreptala željno očekivala svog protivnika. Kad se pri tome malo pokrenula, iz kose joj bljesne crveni odsjaj poput kakva tekućeg ognja. Uto začuje jedan izazovan i prijekoran glas.

— Ti baš činiš gluposti, Zvjezdano — dobaci joj Dlakavi Hal s podnožja stubišta. Naravno, rulja bi ga odatle najradije uklonila, ali dosad već se bila pročula novost. Ta se preko Srebrnog trga bila proširila cijelim Kamenjakom. Svi su znali u kakvom su odnosu ovo dvoje. On je njen svodnik... i ljubavnik. Možda ta Jana iz Rhiannona čak i ne bi morala raditi Markizu o glavi. To bi trebao Dlakavi Hal?

U masi opet nastade mrmor. Mnogi se počeše pitati je li Hal uopće bio njezin ljubavnik. Odgovor se ubrzo nametnuo sam od sebe. Ona mu nikad nije bila odana i zacijelo je došlo do razmirica.

— Eto, tu je Dlakavi Hal — oglasi se Zvjezdana sa svoga povišenog mjesta. — On je plašljivi nitkov i trebalo bi ga prozvati »Bijedni Hal«. Upitajte i Cvjetku, pa će vam reći kakav je on bijedni i zaplašeni svodnik. A upitajte i mene o Zlatnom Dječaku i Halu.

Macan se — gurnuvši svoj zašiljeni štap u korice — progura kroz masu i stade do Hala.

— Hal je baš bistar, Jano — reče on uz osmijeh. — Ti, na žalost, nisi. No, ti si zato lijepa. Možda će ti Markiz pokloniti život, i potom te iznajmljivati onim nakaznim, svilenim gizdelinima.

— Da, moglo bi tako biti — zlobno se nasmije Hal.

Ona ga presiječe pogledom, a crveno svjetlo na zidu iza nje poprimi zlatan odsjaj. Uto stigne i Markiz.

Koračao je odmjereno i skladno mašući otmjeno svojim šiljastim štapom. Osmjehivao se. Oči su mu bile zasjenjene ispod tamnog čeonog obruča. Gušan se probijao za njim nastojeći da ne zaostane.

Kao na nečiji znak, Macan potegne štap i razmahne se njime. Masa ustukne, ostavivši slobodan krug podno stubišta. Tada najbliži tjelesima stvore zid kako bi podalje držali neželjene promatrače.

Zvjezdana se nađe u krugu koji se oko nje sasvim zatvorio. Unutar kruga ostali su Gušan, Macan, Markiz i Dlakavi Hal. Zvjezdana sama među

tom četvoricom! Ili je to možda bila mala Jana iz Rhiannona? Tko će je znati?

Na trgu trenutno prevlada ljubičasto svjetlo. Markiz se mračno i tajanstveno osmjehivao, a mala se Jana sada doista doimala malenom. Ona nervozno prebaci svoj štapin iz jedne ruke u drugu.

Napetost je bivala sve teža i nesnosnija. Macan se gipkim pokretima približavao Halu. Tada se naceri, podigne svoj šiljasti štap i munjevito ga bocne u grudi. Hal osjeti oštru bol i trgne se.

— Baci na tlo svoj ognjeni štapin, Hale! — zapovijedi mu Macan. — Želim ga vidjeti ovdje na tlu — doda i pokaže rukom.

— Hej, naravno. Ja sam na tvojoj strani — uzvrati Hal. Zdravom rukom izvadi ispod ogrtača oružje i baci ga kako mu je rečeno. — Evo, Macane, po tvojoj zapovijedi! Ali trebalo bi i Zvjezdanu malo izbosti. Ona još nije naučila ovdašnja pravila, je li tako?

— Možda nije — Macan se samo osmjehne na Halovu primjedbu. — Možda je tako kao što tvrdiš — doda i zamišljeno se zagleda u Hala. Tada se poče primicati Zvjezdani, a oružje što mu je virilo ispod ogrtača bilo je upereno prema njoj. Međutim, sasvim neočekivano, Macan baci pogled prema Markizu. Tada odustane od namjere i spusti oružje.

— Svi su vidjeli kako sam te razoružao — reče okrenuvši se opet Halu.

Jana je u međuvremenu kružila malim borilištem nastojeći držati Markiza na oku. Pri tome je nevješto rukovala svojim štapinom. On se zasad nije pomicao s mjesta. Taj se nitkov samo prezrivo smijuljio držeći u pripravnosti svoj šiljasti štap poput zmije koja se priprema za napad.

Kad je u štapinu čula škljocaj, i kad je iz njega liznuo purpurni i zelenkast plameni jezik, ona ga uperi prema njegovu štapu. Munjeviti dodir bio je dovoljan da onesposobi njegovo oružje. Štap se prepolovio, i Markiz je sada bio njezin. Tako je bar mislila...

Ali, prerano je likovala. Markiz, polovicom svog štapa udari po štapinu i njezinu ručnome zglobu. Učinio je to brzinom treptaja oka. Jana krikne i odskoči a njezin štapin pade uz snažan zveket na tlo.

Ona ustukne, no Markiz pođe naprijed govoreći joj izvještačenim mekim glasom:

— Približi se, luckasta djevojko. Ja ću te malo upokoriti. Moram te još bocnuti i naučiti kako stvari zapravo stoje. Dođi bliže, Zvjezdano.

Poslije tih podrugljivih riječi jurne prema njoj i ostatkom svog štapa rasiječe joj lijevi obraz. Ona ponovo krikne, sva zajapurena od srdžbe. Markiz se sad ohrabri vidjevši da mu dobro služi i polovica njegova oružja. Tada je poče satjerivati uza sam rub živog zida od tjelesa onih što su ih opkolili.

U tome nadmudrivanju Jana učini jedan korak odviše untarag, te osjeti ubod nečijeg štapa u leđa. Vrisne i odskoči. Pri tome se toliko približi Markizu da istog trenutka donese odluku. Iako goloruka, silovito nasrne na njega. Ali dočeka je oštrica koja joj zasiječe i drugi obraz. Čim je ustuknula kako bi izbjegla ponovnom udarcu, Markiz se htjede baciti za njom. Ali u zao čas po sebe. Našao se oči u oči s Halom koji je skočio pred njega. Markiz podigne batrljak svog oružja, koje je još moglo biti ubojito, no Hal je bio brži.

Markiz htjede kriknuti, ali masa oko njih čula je samo krkljanje. On zakoluta očima i sruši se na kameno tlo.

Hladno oružje, što se trenutak prije našlo u Halovoj sakatoj ruci, bio je običan kuhinjski nož...

U međuvremenu, Jana pronađe na tlu štapin koji joj je Markiz bio vješto izbacio iz ruke. Njime dovrši Markiza opruženog u lokvi krvi, i ponovo odbaci oružje na tlo.

Vrlo brzo Srebrnim se trgom razlegne silna buka i galama. Rulja je tako davala odušak poslije svega što se te noći zbivalo i što je izazvalo onoliku napetost.

Macan gromko zareži i dade znak da se rastvori krug oko njih. Nekoliko gorila, crnih lubanja, maši se svojih šiljastih metalnih štapova. Gizdelini, u svojoj šarenoj svili, prije no što su se dali u bijeg, pruže im oštar otpor. Gušan je još stajao razjapljenih usta i zurio uprazno. Videči ga takvog, Macan dočepa štapin što je odbačen ležao do njegovih nogu, priđe Gušanu iza leđa i smakne ga. Poslije svega... zaključi Macan... ovdje sad ima mjesta samo za jednoga gorilu.

Hal je s osmijehom promatrao što se zbiva. Jana je zamišljeno gledala onamo gdje je ležao Markiz. Bio je već sasvim nepomičan.

— Hej, Zvjezdano — zovne je Hal. — Obavili smo to dobro. Ja sam to obavio! Sad se možemo vratiti kući i nastaviti našim...

— Ja ipak nisam našla Zlatnog Dječaka — prekine ga ona.

Macan joj priđe i vedro joj se osmjehne.

— Ne misli na njega. Radije se pridruži meni.

— Pazi, pazi! Što to bulazniš, Macane? — naljuti se Hal

— Dobro, pridružujem ti se, Macane — reče Jana.

— Ali, Jano! — zavapi Hal. — Ja te volim. Zbog tebe sam ubio Markiza...

— Idi i pronađi Cvjetku... ona ne može bez tebe, Hale, a Markiza sam mogla ucmekati i sama.

Poslije takva odgovora, Jana krene s Macanom koji joj čvrsto obeća da će naći njezina Zlatnog Dječaka...

17. mini YU-SIRIUS

6 x po 2 priče!

Živko Prodanović

Bjegunci

Već su mnogi pisci znanstvene fantastike u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća i prvim godinama dvadeset prvoga u svojim smjelim projekcijama budućnosti zapazili da će nezakoniti putnici kroz vrijeme imati velikih problema ako zažele da se prikriju. Predviđali su da će bjeguncima u vrijeme biti vrlo teško ili čak i nemoguće da se sakriju pred tragačima, potjerama ili vremenskom policijom. U svojim su mračnim proricanjima išli čak tako daleko da su neki kategorički tvrdili kako je apsolutno nemoguće ostvariti takav bijeg. Na žalost, nikada nisu saznali koliko su bili u pravu, koliko su im sumorna nagađanja bila blizu surove istine. Svi su bjegunci do sada otkriveni i prema Velikom mudrom zakonu o vremenskim bjeguncima osuđeni na nepostojanje: dezintegrirani su bez izuzetka i nemilosrdno.

Još prije desetak, petnaestak godina Veliki mudri zakon o nagradama i priznanjima najboljim građanima Jedinstvene države omogućivao je da umjesto godišnje nagrade za postignute radne uspjehe, smjerno držanje i dokazanu poslušnost sami izaberu i provedu tjedan dana u putovanju kroz vrijeme.

Jasno da nije bilo jednostavno odlučiti se što da se izabere, jer se nagrada često sastojala od vrlo primamljivih materijalnih dobara kao što je povećanje stana za cijeli jedan četvorni metar, ili se mogla dobiti dozvola za jednogodišnje kupanje u bazenu povlaštenih. Čak se i vrijeme šetnje u parku sektora u kojem se živjelo moglo povećati na divnih sat i petnaest minuta.

Zato se mnogi i nisu odlučivali za putovanje kroz vrijeme. No, oni rijetki sretnici koji su putovali pokazali su se često kao vrlo nezahvalne osobe. Iako je sve regulirano Veliki mudri zakon o nagradnim vremenskim putovanjima, oni su pokušavali ostati u prošlosti. A znali su dobro da će biti jao i pomagaj onom tko pokuša ostati u odabranom vremenu. Bolje da

ga nema, da ga nije ni bilo kada bi ga uhvatila vremenska policija. Veliki mudri zakon o ovlaštenjima policije i financiranju njene djelatnosti davao je i daje vremenskim policajcima golema sredstva i omogućava fantastične uspjehe u hvatanju bjegunaca.

Unatoč tome, do ukidanja prava na nagradno putovanje bilo je dosta nerazumnih i neprilagođenih koji su se pokušali sakriti u vremenu u koje su stigli, što je bilo neizvedivo i s turobno istim završetkom u svim slučajevima.

Gotovo bih ustvrdio: jadne budale — da i ja nisam jedan od njih. Naime i ja sam svoj boravak produžio u putovanje bez povratka, što traje već godinama, i po svemu sudeći trajat će još dugo.

Između osamnaest milijardi stanovnika uzorne Jedinstvene države zacijelo nije bilo marljivog, smjernijeg i poslušnog čovjeka od mene. Svoje sam godišnje nagrade pošteno i teško zasluživao u znoju lica svog i sve sam češće dobivao dozvole da se krećem među povlaštenima. Skoro svake godine dobivao sam nagradu »Uzvišene marljivosti« ili pak »Istinske smjernosti«, i ne jednom sam čuo o sebi da sam sa sebi sličnima stup društva. To je bilo dovoljno da sam sve valjano proučio i pripremio se za konačni, odlučujući korak, za bijeg u vrijeme koje sam izaberem.

Znao sam vrlo dobro da se pred vremenskom policijom ne mogu sakriti ma koliko bio lukav. Uzaludno je skrivati se u bučnoj gomili ili tražiti spas u osamljenosti. Siromaštvo se pokazalo isto tako slabo skrovište kao i bogatstvo. Specijalna ogrlica koju obavezno dobiva svaki putnik u vrijeme praktički je nevidljiva, ali i neraskidiva, prokleta, izdajnička naprava koja povremenim emitiranjem ultrazvučnih i tko bi znao kakvih sve signala brzo i pouzdano otkriva vremenskim policajcima kamo treba da usmjere svoje traganje, pa im nakon lociranja ozvučenog terena nije teško da i pronađu ogrlicu na vratu bjegunca.

Ogrlicu koja se ne može skinuti.

Sve je u biti tako jednostavno — prije putovanja stavi se na vrat ta ogrlica, a u Sektorskoj se službi za vremenska putovanja deponira njen ključ. Nakon povratka tim se jedinim mikroključem skida ogrlica. Može li se izraditi duplikat tog mikroključa? Tko to zna? Mislim da se ne može, ali i da se može, ja to ne bih znao. Ta ja sam psiholog u Uredu za prvo zapošljavanje. Istini za volju moram odmah priznati da je vrlo dobro plaćen i društveno visoko priznat posao, ali s tehničkim strukama nema nikakve

veze. A i da sam počeo proučavati principe rada takvih mehanizama ili nešto slično, moj elegantni vlastiti stan od zapaženih devet četvornih metara, što je dostupno samo malom broju priznatih stručnjaka, odmah bi bio pod specijalnom kontrolom. Sistem je brz, uhodan i djelotvoran — do knjiga i podataka može se doći samo preko Središnje kompjuterizacije biblioteke, a svako se izdavanje knjiga, mikrofilmova i videokaseta pomno kontrolira, sve u skladu s Velikim mudrim zakonom o čitanju i posuđivanju knjiga. Jasno je da je čitanje literature izvan vlastite struke, opće odgojnih djela i vječnih istina o ustrojstvu Jedinstvene svjetske države sumnjiva rabota.

U svakom slučaju sada prolaze kraj mene tri potpuno nage djevojke — plavuša, mahagoni crvena i kestenjasta. Ja im se smješkam, one razgovaraju sa mnom, meni je divno, one graciozno odlaze, ja nastavljam pisanje svojih bilježaka, a sve to upotpunjuje blažena spoznaja da me vremenska policija neće nikada uhvatiti, vratiti u dvadeset treće stoljeće i dezintegrirati za sva vremena.

Ogrlicu sam otključao i bacio. Sve je zaista bilo lako izvedivo. Ne fizika, ne mehanika, nego psihologija bila je ključarica moje slobode.

Zacijelo je nakon mojeg odlaska i nevraćanja nastao pravi lom. Mogu zamisliti zaprepaštenje kada su prve patrole javile da me ne mogu pronaći. Zatim su sigurno uslijedile druge potjere. No, mi smo bili spremni na to. Načelnik sektorske policije, njegova tajnica, ključar i ja.

Kako sam ih nagovorio na tako krupan rizik? Jednostavno, zaista jednostavno, ali ne i slučajno. Kao psiholog, upoznao sam ih prilikom testiranja u Uredu za prvo zapošljavanje. Nije mi bilo teško otkriti da su to romantičari staroga kova.

Vremenska putovanja tada su već bila ukinuta kao nagrada, ali je cijeli mehanizam postojao radi povjesničara, sociologa i drugih znanstvenika. I moj je otac jednom bio u dvadesetom stoljeću, njegovoj drugoj polovici. Za sva vremena zapamtio sam njegove priče. On je proučavao povijest stanovanja. Zadivljeno sam slušao kako je tada čak i najobičniji čuvar nudističke plaže imao svoj stan, ne, ne pretjerujem kada kažem stan od pedesetak četvornih metara. A o čistoj vodi, o zelenim šumama, o prijaznim ljudima da i ne pričam.

Tako sam godinama proučavao tisuće i tisuće mladih koji su stizali u moj ured. Strogost mojih ispita i svestranost testova, za koje sam i dobivao

nagrade, stalno proširivanje pitanja na koja su kandidati morali odgovarati, bilo je zapravo, traženje odabranih, pogodnih ljudi. Uspio sam ih pronaći i postaviti na odgovarajuća mjesta.

Sada su tu, u istom vremenu kao i ja. Raspršili su se po raznim stranama, čak ne znam gdje su i što rade. Tako je i bolje. Neka svatko uživa u svojem dijelu raja kako najviše voli.

Vidio sam i nekoliko patrola vremenske policije. Kada se čovjek privikne, lako uočava sigurnosne ogrlice koje moraju nositi i vremenski policajci. Inače bi i oni bježali. Nisu me opazili, a nakon svega što sam prošao zaista bih bio totalno lud da izazivam sudbinu i da im ukazujem na njihovu smiješnu nespretnost.

A na licu im točno čitam želju za ostankom.

Ja sam tu i ostajem. Divan je taj Rovinj, gradić na predivnoj obali Jadranskog mora. Svakim djelićem svojeg bića uživam u bogatim mirisima prirode, u životnim radostima, a najviše me oduševljava dobro istarsko vino i pržena riba. Ljeti radim kao čuvar nudističke plaže, a zimi se već nekako snalazim. Jedina mi je greška što sam se oženio. Ne da mi moja Lucija da gledam gole kupačice! Kaže: još ovu godinu radiš na plaži, a od iduće traži neki bolji posao.

Kako da joj objasnim neobjašnjivo?

Graničar

Mladi je Natan Hur s neizmjernom tugom u srcu gledao daleku Stanicu Kent, za njega nedostižnu. U crnilu te noći bez zvijezda ona je u daljini svijetljela raznobojnim lelujavim svjetlima i sve više mu se pričinjala kao nešto nestvarno. Na toj stanici koja se sastojala od desetak manjih prozirnih kupola povezanih nadzemnim i podzemnim tunelima stalno je prebivalo stotinjak ljudi, smjelih graničara, vrsnih pripadnika najboljih jedinica Međuplanetarne združene armije.

Iza usamljenički udaljenog planeta Gheta na kojem se nalazila Stanica Kent počinjala je mračna zona ratobornih Klavarkana, nesmiljenih neprijatelja svih civilizacija u cijelom svemiru. Iako su svi vrlo pažljivo i u širokom luku obilazili klavarkansku zonu i izbjegavali koliko god su mogli susrete s njima, ti svemirski nasilnici nikada nisu mirovali. Koristeći se

svim mogućim smicalicama i ratnim varkama, napadali su sve živo u rubnim graničnim područjima, pa se sukobi nisu prenosili u dubine utjecajnih sfera. Nakon prvih zastrašujućih iskustava, sve su se strane plašile rata većih razmjera, jer to bi značilo teško razaranje na tisućama svjetova Zemlje, njenih kolonija i njenih prijatelja, a i samog Klavarkana. Njegovi su dvometarski zmijoliki stanovnici sa četiri ruke i užarenim pogledom još davno naselili nekoliko stotina pustih, uglavnom pješčanih planeta i tako stvorili prostranu zonu svoje dominacije. Kako Zemljani i pripadnici drugih prijateljskih vrsta nisu namjeravali ulaziti u to područje i kako su bili dovoljno snažni da odbiju klavarkanske izazove, uspostavljen je kakav-takav mir.

Natan Hur ležao je na tlu. Sve ga je boljelo. Osjećao se vrlo žalosno i izgubljeno. Obje noge bile su mu slomljene i cijelo tijelo peklo ga je kao velika živa rana. Kada se nije pomicao, bol se stišavala ali nije nestajala, a svaka, ma i najmanja kretnja nanosila je tešku bol. Upravo se nalazio na rutinskom obilasku isturene meteorološke stanice kada su ga napali klavarkanski ratnici, iskusni napadači iz potaje, i onesposobili njegov laki gusjeničar-transporter. Napad su izveli tiho, vješto i bešumno, neshvatljivo brzo i efikasno. Uništili su mu vozilo, a njega ostavili na tlu, vjerojatno misleći da je mrtav, ili se zadovoljavajući time što je potpuno onesposobljen i što umire u najvećim mukama. A to potpuno odgovara njihovoj okrutnoj i podloj prirodi.

Klavarkani na Gheti!

Stanica Kent mora što prije biti obaviještena o njihovoj prisutnosti. Ali kako, zaime svega, kako da je obavijesti? Trudeći se da ne razmišlja o slomljenim udovima, pokušao je gmizati, ali je, dok su mu crvene mrlje igrale pred očima, ubrzo shvatio da je nemoguće na vrijeme dopuzati do Stanice. Čak i kada bi u svakom trenutku tog očajničkog gmizanja po oštrom kamenju bio jači od bolova, od samog sebe.

Radiokomunikator u transporteru bio je uništen pri napadu ili za barbarskog divljanja klavarkanskih napadača kada su razbijali i uništavali njegovu opremu. Svakako više nije postojala nikakva veza sa Stanicom Kent. Znao je da će, ako se za jedan sat ne javi dežurnom stražarskom centru, biti podignuta uzbuna i Stanica će biti u borbenoj pripravnosti. Da li će Klavarkani mirovati za to vrijeme? Neće, zacijelo neće. Očito je napad smišljen i ima svoju svrhu. Što su smislili u svojim strašnim zmijskim mozgovima? Što li se krije iza ovog podlog noćnog napada? Zlo, samo zlo,

ništa drugo ne može biti.

Do sada nikada nisu napadali planetarne stanice. I njima je bilo jasno da bi takav napad bio vrlo ozbiljna provokacija preko koje nitko ne bi mogao olako prijeći. Još je otimačina i pljačkanje kakvog transportnog broda ili zalutale rakete moglo proći bez težih posljedica, ako ima preživjelih. Istini za volju, bilo je dosta tajanstvenih nestanaka vojnih, istraživačkih i izviđačkih brodova, uništenih farmi na tek naseljenim planetima, čudnovatih događaja na koloniziranim svjetovima, ali sve se to završavalo bez svjedoka, a kako mrtva usta ne mogu svjedočiti, klavarkanski vođe vrlo lako su odbacili sve optužbe. Ovo je bilo nešto sasvim drugo. Napad na planetarnu stanicu, čija je posada sastavljena od izvježbanih vojnika spremnih da se bore, mogao je biti početak rata.

Natah Hur osjeti jezu. Uostalom, nije njegovo da razmišlja o uzrocima i posljedicama, o namjerama i sumnjama. Njegovo je da upozori. On je graničar. Krug razmišljanja je zatvoren, on mora djelovati, ispuniti svoj zadatak. Mora obavijestiti Stanicu o napadu koji se priprema i koji je počeo napadom na njega. Sve ostalo je beznačajno. Ali kako obavijestiti? Skinuti kacigu skafandra i vikati upozorenje na sav glas u ovu otrovnu atmosferu Ghete? Glupost. Odmah bi umro, a nitko ga ne bi čuo. Pokrenuti se, puzati? Dokle? Dva, tri, četiri, pet metara i onda opet pasti u nesvijest i u strašnom buđenju po tko zna koji put shvatiti svu bezumnost takva pokušaja...

Ali oni moraju saznati da su klavarkanski ratnici ovdje, da se primiču Stanici Kent, da su tako blizu. Komanda mora znati da će ih neprijatelj uskoro napasti. Bez tog upozorenja oni će izginuti svi do jednoga.

Osjeti suze na obrazu. Natan Hur bio je ipak samo devetnaestogodišnji momak. Suze nije mogao obrisati, a osjećaj nemoći zapekao ga je više nego prije. On ovdje leži kao zgaženi crv, zna što se priprema, a ne može ništa učiniti. Duboko uzdahne. Mora nešto smisliti. Ne smije malaksati, naročito ne sada, mora prikupiti svu snagu, ne smije priznati poraz. Ta riječ ne postoji u rječniku graničara. U tišini noći mladić počne samom sebi glasno govoriti: ja sam graničar, ja sam graničar, ja sam graničar, ja sam borac iz prve linije... I bi mu lakše.

Pred očima pojavi se slika plavokosog desetogodišnjeg dječaka koji izlazi iz velikog svemirskog broda na prostrani kozmodrom. To je bio on, upravo je stigao u posjet staroj, dobroj Zemlji. Prvi i jedini put u životu. Tek što je završio — s najboljim ocjenama — prvi stupanj školovanja. Nakon svoje odluke i očeva pristanka da postane graničar, to je bila

jedinstvena prilika da se uhvati slobodno vrijeme za posjet Velikoj majci, kako su Zemlju s nostalgijom zvali naseljenici s udaljenih planeta i dalekih, tek nastanjenih svjetova.

U suncem obasjanom danu dječak je zadivljeno promatrao sve oko sebe, žudno upijajući svaku pojedinost. Mjesec dana prošlo je kao najljepši i neponovljiv san. Nakon toga krenuo je u školu za graničare i..

Klavarkani su na Gheti!

Nije vrijeme za uspomene. Osam godina školovanja za graničara brzo je prošlo, obuka je završena, sada je na planetu Gheta, dvije godine mora proboraviti u jedinici, a nakon toga krenut će u graničarsku oficirsku akademiju. Tu dolaze samo najbolji, a on je jedan od njih.

Klavarkani su na Gheti!

Ja sam graničar, ja sam graničar, ja sam graničar, ja sam graničar...

Stanica Kent mora biti što prije obaviještena da je okružuju ratnici-zmije. Odmah. Bez odlaganja. Vrijeme neumoljivo prolazi i u svojoj nutrini skriva strahote razaranja, ubijanja i smrti. No, sva znanja naučena u školi nisu sada dovoljna da razriješe ovu strašnu situaciju. Nikakvo umijeće, nikakva vještina ne može mu pomoći. Sto bi učinili njegovi slavni prethodnici? Da li su se oni ikada našli u ovako strašnoj situaciji? Životi ostalih graničara sada su u njegovim rukama. A te ruke gmižu, uzaludno se grče, kotrljaju kamenje i nemoćne su da ranjeno tijelo pokrenu dalje, da ga odvuku do Stanice. Oštro kamenje Ghete i vrijeme to ne dopuštaju. I kako prijeći jaruge pune žitkog blata, sablasnih zamki polagane smrti?

Noć oko njega učini mu se mračnija nego što je bila. Kao da mu se tama razlika po utrobi. Rukom dohvati kamen i nemoćno ga hitne prema uništenom transporteru. Od te slupane mašinerije nema nikakve koristi. Hrpa nekorisnog željeza. Natan osjeti silnu želju za uništavanjem. Još jedan kamen poleti na nepokretni i nijemi stroj prevaljen na bok.

Iz razbijenog rezervoara polako istječe gorivo, sintetski benzin, vlaži suhi kamen i brzo se isparava. Natan s najvećim naporom dopuzi bliže transporteru. Svaka kretnja izazivala je tešku bol. Naslonjen na transporter Natan zatvori oči. Kako je gorivo polagano teklo iz rezervoara, tako je i posljednji atom snage nestajao iz njegovih slomljenih udova. Znao je da bi skinuvši kacigu skafandra osjetio nezdravo isparavanje goriva i sve to pomiješano s otrovnom atmosferom Ghete samo bi mu skratile muke.

Zaželi da to učini. Ne, to bi bilo priznavanje poraza.

I tada s osmijehom zadrži dah. Znao je što će učiniti. Iz korica na čizmi izvuče nož i zarine ga u otvor razbijenog rezervoara. Gorivo poteče jače. Zavrne nož još jednom, jače, i slomi ga. Samo da izdrži to njegovo izmučeno tijelo. Kretnjama koje su mu se činile beskrajno spore skine bocu s komprimiranim zrakom koju je nosio na leđima. Jedna sekunda, dvije, tri! Odlučnom kretnjom odvoji crijevo, odvrne ventil i zrak počne bijesno šišati. Četiri, pet, šest, sedam! Ležao je ispod rezervoara natopljen gorivom koje je curilo, hlapjelo i izmiješano sa zrakom iz boce pretvaralo se u opasni eksplozivni plin. Natan udari nožem po kamenu. Ništa. Osam, devet, deset, jedanaest, dvanaest sekundi je već prošlo. Pažljivo, Natane, ti si graničar, ti si graničar... udarac oštrice slomljenog noža po kamenu izbije iskru, divnu, bijelozelenkastu, sjajnu, veličanstvenu...

Snažna eksplozija obasja nebo. Upozorenje je poletjelo u svim pravcima.

Stanica Kent bila je spašena.

Gordan Momčilović

Mi smo legenda

Dr 235A ustao je i iz njegovih starih zvučnika začuo se metalan i hrapav glas:

— Završio se i ovaj poslednji posao...

Uključivši signalne uređaje, pozvao je ostale robote da udu u operacionu salu. Kada su oni ušli, rekao im je:

— Posle dve hiljade godina uspeli smo stvoriti bića koja su u davnoj prošlosti stvorila nas. Još kada je njihov poslednji primerak prestao da funkcioniše odlučili smo da ih jednog dana ponovo sklopimo. Danas smo to i uspeli!

Roboti to potvrdiše poluglasnim mrmljanjem. Dr 235A prišao je komandnom pultu i pomoću složene tastature dao program kompjuteru. Nakon nekoliko trenutaka dve automatske injekcije zabole su se u ljudska tela. Srca ljudi, kako su pokazivali instrumenti, počela su polako da šalju

krv organizmom. Grudi su im se lagano dizale i spuštale. Posle dva časa ljudi su se naprezali da otvore oči i pomere ruke ili noge.

Napokon, tri i po časa nakon ubrizgavanja injekcija, pridigli su se sa svojih kreveta. Zbunjeno su zurili u velike, sive robote koji su, pobrinuvši se da im u mozgove ugrade sve potrebne informacije, stajali nepomično.

Mladić tada reče gledajući čas u robote, čas u devojku pored sebe:

— Znači... mi smo jedini... žive legende Zemlje... i

Veštački smeh dra 235A neprijatno je odjeknuo operacionom salom.

— Ne! — rekao je. — Vi predstavljate samo oživljene fosile iz najstarije Zemljine prošlosti. Mi, ovde što nas vidite, predstavnici smo robotske civilizacije koja je postojala nakon vase. Poslednji smo predstavnici te civilizacije i shvatili smo da smo i mi samo jedna evoluciona stepenica...

Odjednom se začuo snažan prasak i u sobi nasta bezlična crvena masa koja je sjala fantastično bleštavim sjajem. U mozgovima dvoje ljudi nastao je haos. Nešto je nezadrživo prodrlo u njihove umove smejući im se smehom nadmoćnog, superiornijeg, ali ne i tako dalekog...

I dok su se držali za glave previjajući se od bolova, mladić i devojka čuli su podsmešljive reči dra 235A:

— Vi ste bili samo legenda. Mi smo stvarnost. Oni, energetska bića, oni su budućnost...

Njegove reči više nisu mogli razabrati.

Apsurd

»Došlo je ledeno doba«, pisale su novine. Uvuklo se polako, neprimetno. Prošlo je dosta vremena, dok se shvatilo da je ono među njima stalno prisutno.

• • •

»Gluplje zanimanje nisam si mogao naći«, razmišljao je. »Radio-astronom? Šta je to sada kada ne rade više ni radio-stanice ni televizija... Kada ni novine ne izlaze. Trebalo je da postanem mesar ili poljoprivrednik.

Valjda bih sad imao šta da jedem!«

Vozio je polako, teško se probijajući kroz snežne smetove. Pokuša da izađe iz kola, ali ne uspe. Sneg i led su sa svih strana pritiskali, nije se imalo gde pobeći. Mahinalno pruži ruku i uključi radio. Naravno — ovaj je ćutao. Menjao je kanale, ali ni na jednom nije uhvatio ljudski glas. Samo šum. Šum iz svemira, koji se sada mogao hvatati i običnom automobilskom antenom. Nije imalo šta da priguši signale.

Uze iz torbe hladni sendvič i zagrize ga.

• • •

Radio je još bio uključen. Šumovi se nisu gubili. Čas su bili jači, čas slabiji, ali su uvek bili tu. Uze poslednji sendvič u ruke. Treći mu zalogaj zastade u grlu. Zapanjen, osluškivao je šumove. Nizali su se jedan za drugim, u pravilnom ritmu. Nije bilo sumnje — bila je to poruka!

Krunoslav Gernhard

Krivolovci ne miruju

— Pa? — upita Tux svog ortaka Pyxa, nestrpljivo se klateći u naslonjaču. — Već petnaest leca buljiš u taj ekrančić, ne dajući glasa od sebe. Što je?

— Fuj. Loše je da gore ne može biti. Dojučerašnje bajoslovno vrijedne kože sad su drugoklasirane. Propali smo.

— A...

— Nee, znam što misliš. Koža Lutalice sada vrijedi koliko i kutija čavala.

— I što ćemo sad?

— Čekati... — U tom se trenutku oglasi visok zvučni alarm materijalizatora. Pyx mu brzo priđe, zavuče ruku u otvor i izvadi maleni zeleni trokutić.

— Oho-oho — javi se Tux. — Ako me vizualni perceptori ne varaju, to je proizvod...

— Mafije. Specijalni mikrofilm. Da znaš koliko stoji, okrenuo bi ti se glavni probavni organ. Ali i vrijedi.

Pošto je trokutić bio umetnut u kompjuter, mali ekran se osvijetli. Pyx je sjao od sreće.

— Evo ti! Prvorazredni turistički katalog, samo što ovakav nećeš naći na kioscima. Dakle, otkriveno je vrlo mnogo novih rijetkih vrsta. Sve su ovdje, gledaj. — Na ekrančiću se pojave podaci. Pyx je čitao: — Vrsta pod 1: Firemonsters. Stanište: samo planeti plavih zvijezda tipa PZ 64. Uništeni se raspadaju na neku vrst dragog kamenja, izvanredno cijenjenog i skupog. Inače, Firemonsters nalikuju na kuglaste munje. Vrsta pod 83: Sulfatići. Stanište: samo jezera sulfatne kiseline na Kisu IX. Kolekcionari lude za njima. Moram li dalje?

— Ne... ali moramo izabrati kamo ćemo.

— Pa...

• • •

Naravno, brzo su odabrali. Kao prvi plijen izabrani sa Icekillers, Ledeni Ubojice, domoroci dvadeset prvog planeta crvenog diva CD4 koji također žive u divnim uvjetima: na minus 273° C, a atmosfera im je nekakva poluzaleđena kiselina slična sulfatnoj. Treba li reći da im je koža vrlo skupa? Ne? Odlično.

Uključivši natpogon, pola sata putovali su nadsvemirom do CD4-XXI, zatim su malo iskoristili fuzijski potisak i bez teškoće sletjeli na negostoljubivu površinu planeta,

Iz (također posebno zaštićenog) broda izašli su u specijalnim, kao svila tankim i prozirnim odijelima koja su mogla izdržati sve torture sredine. Nosili su širokosnopne blastere koji bi ubijali, ali bi tijelo ostalo neoštećeno.

Već prije locirali su jednu od malenih nakupina nastambi razasutih po cijelom planetu i zato su sletjeli u njenoj blizini. Oko naselja nalazila su se nekakva čudna polja bijelih stupastih tvorevina koje su se izvana doimale kao da su od soli ili šećera. Naravno, imala su i čuvara. To je bio prvi Icekiller kojega su Pyx i Tux vidjeli uživo, a čini se da im je bilo drago zbog toga.

Stvor je bio viši od tri metra, imao je četiri noge i dvije ruke, sve jednako debele, malenu glavu bez vidljivih očiju, a golema usta, negdje na trbuhu, upravo su žvakala jedan od onih stupova.

Iako su na svojim »poštenjačkim« putovanjima Tux i Pyx sretali svakakve stvorove, ovo je bilo gotovo previše. Predugo su stajali na rubu polja, pa ih je Icekiller opazio. Žvakanje naglo prestade. Brzinom iznenađujućom za svoju veličinu Ledeni Ubojica krenu prema njima. Iz vrhova debelih ruku počeše mu izlaziti po tri šiljka, kao kad mačka izvlači kandže. Samo, teško je bilo zamisliti stvora koji je bio tolika opasnost za Icekillere, pa da su im za obranu potrebne, uz silnu snagu, i ovakve čudovišne kandžetine.

Videći zahuktalo čudovište pred sobom, Pyx se ustrašio i pucao prerano. Na tu udaljenostse široki snop previše raspršio, tako da je Ledeni samo malo zateturao i nastavio juriš. Videći da će mu drug stradati, Tux se primakne i opali monstrumu pred nosom, na što se ovaj sruši kao prazna vreća.

— Nije to ništa — reče Tux glumeći heroja dok su mu se koljena tresla.

Baš su utovarili Ledenog u brodski laboratorij i spremali se otići još po kojeg, kad se na nebu pojavi lovočuvarski jednosjed i otvori vatru.

— Lovočuvar 3W Centru: nisam se prevario. Moji stari znanci Tux i Pyx love kao i uvijek. Ovaj put su se polakomili za skupom kožom Ledenog Ubojice. Kriminalci kao što su ova dvojica istrebljuju rijetke nižeinteligentne vrste i ometaju njihov napredak... Držite se momci! — klikne i nastavi pucati.

Njih dvojica nisu bili sasvim nepripremljeni; ovo im se nije jednom dogodilo. Pyx uskoči u letjelicu i uključi zaštitno polje, a Tux sjedne za X-topove, odgovarajući na vatru. Uzletjeli su naglo, izvlačeći maksimum iz fuzijskih motora, želeći se udaljiti od CD4-XXI koji je bio posljednji planet tog sustava, kako bi mogli uključiti natpogon. No, to nisu mogli učiniti a da ne isključe zaštitno polje; lovočuvar je čekao samo taj trenutak.

Mlaz čiste energije ošinu natpogonski motor dvojice krivolovaca u trenutku kad je zaštitno polje bilo na trenutak isključeno... ali očajni Pyx uključi pomoćni start i, na lovočuvarevu veliku žalost (jer se ne može pratiti brod kroz nadsvemir) letjelica nestane u natprostoru.

Pyx je namjeravao da se spusti na neki od gusarskih planeta kamo

lovočuvari ne zalaze (nitko im to ne brani — pitanje je samo bi li otišli drukčije negoli u drvenom odijelu), ali je oštećeni natpogonski motor podivljao i, umjesto da u nadsvemiru budu dva sata što bi im omogućilo put od 2000 svjetlosnih godina, izbacio ih je u normalni svemir minutu i pol od uključivanja natpogona, tako da su se našli samo dvadesetak svjetlosnih godina daleko od CD4-XXI, dakle još na periferiji galaksije.

Iskočivši iz nadsvemira prije vremena, brod se divljački zatrese, a ova dvojica zamalo skončaše od udaraca o zidove.

— Oooh... prokletstvo... što si to učinio; Pyx? — protisne Tux polako se oporavljajući. — Mogli smo se ubiti...

— Nisam ja kriv natpogonski motor je oštećen. Sreća što nas nisu progutala prostorna zakrivljenja...

— Koliko smo odmakli...? Do vraga, samo dvadeset četiri svjetlosne godine!

— Ako si se oporavio, provjeri oštećenja. Ja ću pokušati da doznam gdje smo.

Ubrzo su saznali pravo stanje stvari. Za popravak natpogonskog motora potreban je neki metal koji nisu imali na brodu, a nalazili su se u blizini nekog sunčevog sistema, oko pet dana svjetlosti daleko.

— Moramo otići tamo, to nam je jedina šansa. Fuzijski potisak možemo koristiti do tri četvrtine brzine svjetla, dakle, stići ćemo za šest dana, možda malo više — razmišljao je glasno Pyx.

Prošlo je šest dana.

Upravo su ulazili u područje gravitacijske sile tog sunca, kad Tux, koji je dotada čitao podatke s mikrofilma o novootkrivenim vrstama kojih je bilo oko tri tisuće i promatrao trodimenzionalne slike, uzvikne:

— Pyx! Vidi ovo! Konačno se i nama nasmiješila sreća!

— Zašto?

— Slušaj što piše za vrstu 2017. Petoprsti. Neuobičajeno visoka kultura. Znaju čak za svemirske letove. Stanište: treći planet žutog patuljka ZP2, koordinate 703-225-899.6 od galaktičkog središta. Žive samo na tom planetu. Neprocjenjivi. Nije uhvaćen ni jedan jedini primjerak.

— Što? Nemoguće.

— Pogledaj sam. Uhvatimo li makar jednog, bit ćemo bogatuni do kraja ovog stoljeća.

— Čudno...

— Zašto razbijaš glavu? Oni su tu dolje, četiri sata svjetlosti daleko. Ovo nam je životna prilika.

— Da, imaš pravo...

Pet sati kasnije kružili su orbitom planeta ZP2-III i pripremali se za silazak.

— Atmosfera? — upita Pyx.

— Za nas otrovna. Ni traga sumpor dioksidu. Ostali uvjeti povoljni. Idemo.

Fuzija opet učini svoje i oni slete na proplanak u šumi pod nekom planinom. Specijalni brojač otkrio je zalihe potrebnog materijala pri vrhu te planine, pa su odlučili da prvo poprave motor. Petoprsti neće nikamo pobjeći:

— Pri vrhu ove planine — reče Pyx, držeći malenu napravu — nalazi se metal X, na sjevernom obronku. Idemo.

Brzo su bili pri vrhu. Utrpali su stotinjak kilograma rude u prostornu krivulju na Tuxovu pojasu koja je tako izgubila masu, a zatim krenuli natrag.

• • •

Fred Bear je obožavao planinarenje. Svake godine za godišnjeg odmora posjećivao bi vrhove nekoliko planina posve sam, i uvijek uživao u nečemu novom: prekrasnom vidiku, posebnom mirisu zraka, životinjama... Ali ovo što je sada vidio nadilazilo je svako poimanje. Jer, niz strminu pokraj neke provalije, baš prema njemu, spuštala su se dva... dva... Nije ih znao imenovati, čak ih nije ni vidio potpuno. Jer, odijela te dvojice djelovala su kao zrcalo; Fred ih je zapažao samo kao sjenke. Tek kad je sunce malo zašlo za oblak, vidio ih je dobro: velikih lubanja, nalik na aligatore, ali s kljunom umjesto njuške, s po četiri ljuskave ruke i noge. Nekoliko trenutaka zurio je zabezeknuto, a onda je požurio đa se skloni, jer je bio

siguran da ga nisu opazili. No, u silnoj žurbi, pomaknuo je nekoliko kamenova koji se počeše kotrljati u dubinu stvarajući veliku buku. Jedan ljuskavac se okrete.

— Pyx! Gledaj! Domorodac!

Fred, naravno, nije čuo uzvik, ali je vidio kretnju i zaključio da je opažen. Zato se brzo skloni iza velike stijene.

— Ne smije umaći! — Tuxov blaster pojede polovicu stijene iza koje je ležao Fred. Ovaj shvati da je vrag odnio šalu i, nišaneći velikokalibarskom puškom za grizlije, koju je za svaki slučaj uvijek nosio sa sobom, pripuca u pravcu one dvojice.

Tux se nekako izmakne, a prvo zrno pogodi nesretnog Pyxa ravno u prsa i odbaci ga preko ruba provalije kraj koje je stajao. Slijedeća dva metka završiše u Tuxoyu trbuhu i grudima i izbiše mu dah iz pluća, te se on presamitio i grozničavo dahtao.

Fred se primakne, misleći da su, zacijelo, obojica gotovi. Nije mogao znati da materija od koje su bila načinjena njihova odijela ne propušta metke, ali ne ublažuje udarac. Tako je Tux, nemoćan da pomakne ni prst, još disao kao morž, a Pyx se posljednjim snagama držao za izbočinu na litici: predstojao mu je pad od sto pedeset metara poslije, kojeg bi ga skupljali žličicama za kavu. Fred pogleda Tuxa i pomisli:

»Ovaj je pucao na mene. Gotov je. Što da mu radim?«

Zatim se primakne rubu provalije i ugleda Pyxa kojemu su pipci već gubili oslonac.

»Gle, ovaj je živ«, pomisli. »Ah... lud sam što ovo činim, ali moram« — i na to se sagne i povuče Pyxa gore na rub litice. Pyx se svali na tlo poput vreće, potpuno zbunjen. Ovaj... primitivac ga je spasio!

— Ne znam što sad namjeravaš — reče Fred polako. — Želiš li mi se zahvaliti? Sigurno me uopće ne razmiješ... ali, budimo prija... — Slijedećeg trenutka Fred krikne i sunovrati se u provaliju. Pyx ugleda Tuxa kako grčevito, klečeći, steže blaster.

— Tux, luđače! — Pyx mu priđe i podigne mu glavu. — Nisi to trebao učiniti... nisi... odgovori, Tux! Zašto... zašto? — Iz Tuxova grla izlazilo je samo turobno šišteće krkljanje. — Pa, ti si ozlijeđen! Oh, ne!

U tom trenutku, na nebu se pojavi lovočuvarev jednosjed. Za nekoliko trenutaka lovočuvar se pojavi, naoružan, i krenu prema ovoj dvojici. Pyx se digne, ispruženih ruku.

— Predajem se. Molim vas, pomozite! Tux je ranjen.

• • •

Lovočuvarev jednosjed imao je specijalno odijeljenu komoru za kriminalce koje bi uhvatio. Vireći kroz njen prozorčić, Pyx je pitao:

— Kako je Tux?

— Sada dobro — reče lovočuvar, odmičući se od samodoka u kojem je ležao Tux. — Kontuzija, unutrašnje krvarenje, neke kosti slomljene... čudim se kako si ti to izbjegao. Dok stignemo do Centra bit će zdrav.

— Hvala Adonu. Nego, kako ste nas pronašli?

— Priznajem, namučio sam se. Ali uočio sam da oštećen motor u nadsvemiru ostavlja priličan trag delta-čestica. Zatim, vaš let kroz nadsvemir je bio kratak, što mi je olakšalo posao. Dalje, do najbližeg zvjezdanog sistema ima četiri svjetlosne godine, a s oštećenim motorom prije biste zaglavili u prostornim petljama nego stigli tamo. Sumnjao sam da biste se odlučili na put od pet godina tjerani fuzijom, pogotovu što ste saznali za ovu rijetku vrstu. Imam li u čemu krivo?

— Nemate...

Neko vrijeme letjeli su u tišini. A zatim, kada je lovočuvar počeo obavljati proračune za uključivanje natpogona, Pyx ponovo progovori:

— Hm... što ima veze. Nije mi prvi put da zaglavim u buhari. Već čujem suca: »Tuženi prema Pravilniku o zaštiti nižih vrsta. Član 811, paragraf 6...« i dobijem sto godina. Već ću se izvući.

— Ne bih rekao. — Lovočuvar je na trenutak prekinuo računanje i okrenuo se prema prozorčiću. — Ovo nisu obični zaostali primitivci.

— Nego?... Istina, i meni se čine drukčiji... Ali ni po čemu osobiti.

— Oh, jesu, jesu. I te kako su osobiti. A ta osobina im je najčudnija u cjelokupnom poznatom svemiru. Oni umiru!

— Zar? A mi ne?

— Naravno da i mi umiremo, samo kako? Oni, naime, poslije sedamdesetak svojih godina ostare, to je njihova riječ, istroše se, i jednostavno ugasnu, umru, sami od sebe.

— Ma... nemoguće!

— Jest i nije. Mi tako ne možemo umrijeti. Naše se stanice reproduciraju vječno, a smrt nastupa ako nas netko ubije ili ako se sami ubijemo. Sve dosada otkrivene vrste to mogu, sve. Oni su JEDINA vrsta u svemiru koja umire takozvanom prirodnom smrću. Nitko ne zna zašto. Je li u pitanju genetička greška? Ili nešto drugo? Uglavnom, zbog tih svojih pogubnih osobina, oni su jedna od izuzetno rijetkih vrsta u svemiru. Tek je nedavno utvrđen poseban Pravilnik za njih.

— I... koliko ćemo dobiti?

— Ne znam. Možda tisuću godina. Za jednog domoroca.... '

— Tisuću... oh, ne!.

• • •

Poslije šest sati puta stigli su na planet Centar, gdje se nalazio glavni štab lovočuvara.

Sve je teklo brzo. Suđenje je bilo pripremljeno još dva sata prije i samo se čekalo njih dvojicu. Neposredno prije ulaska u sudnicu. Pyx se okrenu prema lovočuvaru.

— Zanima me jedino što je bilo s našim brodom i onom kožom u njemu.

— Dezintegrirao sam ih još tamo na ZP2-III, kako nalaže Pravilnik.

— Ah, tako. Hvala i zbogom.

— Zbogom.

• • •

Polijetajući s Centra na novi zadatak, lovočuvar 3W bio je zadovoljan; ovaj slučaj dopro je i do ušiju pretpostavljenih. Možda mu slijedi povišica ili čak unapređenje. Ali, imao je obaviti još jedan mali posao.

Nakon četiri sata putovanja kroz nadsvemir našao se u blizini malog

sistema plavog patuljka PP3 i tri planeta. Njegov cilj je bio PP3-II. Očigledno je znao kamo ide.

Sletio je na privatno uzletište iza neupadljive kuće na periferiji grada, polako izašao iz letjelice i ušao u kuću na stražnji ulaz. Malena vrata prigušila su njegove riječi:

— Zdravo. Bit ću otvoren. Koliko biste dali za jednu kožu Ledenog Ubojice? Neoštećena je...

Najbolji ratnici

Golema svemirska letjelica kretala se prema rubu galaksije nevjerojatnom brzinom. Dva čudna bića sjedila su u dubokim naslonjačima u komandnoj kabini na prednjem dijelu broda.

— Ovdje nema opasnosti da sretnemo Gnajrazinske letjelice. Ovaj dio galaksije pripada Aipima.

— Dobro. Dakle, da vidimo program leta — reče drugi stvor, nešto viši od prvoga. — Znači, naš cilj je planet u Carinummu. Njegovi stanovnici je zovu... Hmm... Kompjutere, čuješ li? Dakle?

ZEMLJA, začuje se metalan glas, STANOVNIKA 7 MILIJARDI, NEMA KOLONIZIRANIH PLANETA. OD TOGA NISU DALEKO, PRIPREMAJU SE.

— Fino. Bit će nam lakše.

Nešto kasnije, pošto su obavili pripreme za skrivanje na tamnoj, sa Zemlje nikad viđenoj strani Mjeseca, niži upita:

— Znaš, ja nisam dugo u svemiru, niti sam se detaljno upoznao s našim intergalaktičkim mjerama. Hoćeš li mi reći, zašto smo došli ovamo?

— Vidiš, ti znaš da smo mi Aipi u ratu s Gnajrazincima.

— Znam.

— I to da je taj rat sada gotovo na mrtvoj točki. Istina, jedni i drugi se pripremamo, dolazi i do manjih sukoba, ako protivnički brodovi nalete jedni na druge.

— Znam i to.

— Dobro, sad me ne prekidaj. Nekada nije bilo tako. Već u početku našeg postojanja izbili su ratovi između nas i Gnajrazinaca. Budući da ni jedni ni drugi nismo bili toliko brojni da bismo mogli nastaviti rat, počeli smo tragati za novim snagama.. U međuvremenu pronašli smo tajnu hiperprostora i krenuli u svemir. Nešto slično uradili su i naši protivnici. Mogli smo tražiti slobodno, jer galaksija još nije bila podijeljena. Tako smo pronašli taj planet, Zemlju. Kako se nismo mogli nastaniti, naši učenjaci su nam stvorili prilagodljivu vrstu. Iako je bila primitivna, obećavala je puno. Onda su došli Gnajrazinci. Na taj isti planet pustili su vrstu sličnu sebi. Ta vrsta je bila savršenija od naše i uspjela je uništiti dobar dio bića kojima smo mi dali život. Kao što znaš, Gnajrazinci su polubiljke, a Zemljani tu vrstu zovu palme. U stvari, to više i nije vrsta. Palme su se mnogo promijenile od kada su ih Zemljani ipak savladali.

— Kako su ih...?

— Rekao sam ti da me ne prekidaš. Dobro, znaj da su se naši učenjaci pobrinuli za opstanak, za budućnost vrste zemljana. U stvari, nevjerojatno su agresivni. Čak ratuju između sebe, zamisli. Iako su ih palme, tada još opskrbljene mogućnošću kretanja i psihičkim snopovima, smrtonosnim za ljude, pobjeđivale, izdržali su. U toj borbi izumrli su ogromni biljožderi sa Zemlje, tzv. dinosaurusi, što je posljedica psihičkih snopova palmi. Palme su uništile i mesojede iz tog soja, strahujući da se ne promijene.

— Dobro, sad sve znam, Zemljani su pokorili palme. A što je danas s njima?

— Palmama?' Potpuno su izgubile samosvijest i postale gotovo drveće.

— A Zemljani?

— Ostavili smo ih da se razvijaju, normalno, pod našom zaštitom. U sadašnjem obliku nazivaju sebe »homo sapiens«. Sad su spremni. Upoznali su mnoge stvari, šalju svemirske brodove, čak i s posadom. Imaju i malu robotsku bazu na Mjesecu.

— Aha, je li već vrijeme?

— Za deset ledda. Pripravni su za pokoravanje. Bit će najbolji aipski ratnici.

— Da! Gnajrazinci će konačno biti pobijeđeni!

— Sigurno! Neće trajati dugo. No, počnimo akciju pokoravanja...

Slijedećeg dana izbio je treći svjetski rat

Ivan Nešić

Jedna zvezda neba

Noć je lagano osvajala staklene kupole grada. Tamnim nebom prosuše se hiljade treperavih zvezda, kao kapi rose na jutarnjem cveću, pokazujući se u najljepšoj zvjezdanoj romansi.

Sa pokretnih traka Tehnopolisa stizala je nepodnošljiva buka antigravitacijskih letelica, pomešana sa raznovrsnim jezicima ogromnog ljudskog mravinjaka. Svi su oni uzaludno hitali u potrazi za stvarnoćšu, ne razmišljajući o prošlosti ili budućnosti.

Tamni neboderi uzdizah su visoko svoje vrhove prema tamnom, zvezdanom nebu. Ćutali su i skrivali tajne u dubini svojih mračnih, mermernih duša. Bih su nemi svedoci ličnih drama i tragedija koje su se svakodnevno zbivale u njima.

• • •

Starac je ćutke ležao na uzanom, vazdušnom jastuku. Poput prsta debele bore izbrazdale su mu lice.

Kroz ventilacijski otvor uvlačio se smrdljiv vazduh tehnologije i civilizacije. Gušio ga je snagom polipa u ovim zaista teškim trenucima.

Uzdah se ote sa tih nateklih, olovnih usana, kao ptica koja je prvi put prhnula iz gnezda... Nikada nije video pticu ni bilo šta slično... izuzev, naravno, na starim kronoprojektornim karticama. Njegov svet bio je avet stakla, betona i kompjutera. Njihova siva, metalna boja ovladala je ljudima, uvlačila im se a duše, zagađivala i uništavala.

Starac pomeri glavu prema otvoru. Zvezde sa sjale nepromenjeno, neuništivo... Iznenada, jedna se otkinu sa nebeskog svoda, ostavljajući tanak, svetao trag, i ubrzo nestade u bezdanu svemirskog prostranstva. Predznak star, stariji od civilizacije i ljudi: predznak smrti.

Čovek je najjači u univerzumu. Osvojio je sisteme, nastanio, druge svetove i pretvorio sebe u tehnočoveka. Stvorio je mozgove i kompjutere, podredio ih da misle umesto njega. Stvorio je birokrate i vladare, potčinjujući sebe i svoj rod.

Starac okrete glavu. Pogled mu se zaustavi na stropu, prljavom i ispucalom, ruiniranom od nemoći i neznanja.

Sa 45 godina starac je dostigao vrhunac svoga života i zasluga da »umre prirodnom smrću«. Mnogi su tu priliku izgubili i prokockali je u nebeskim avanturama, zadovoljavajući svoju glad jednom tako malom reči, reči koja je uništila svetove i zgasnula mnogo života: moć. Ona je bila podstrekač i pobunjivač, ona je od pamtiveka uništavala sve, a sama ostala neuništiva.

Blagi osmeh prelete preko umornog lica. Počelo je samoispitivanje. Negde iz dubine svesti na površinu isplivaše stare, drevne priče što su poput legende lebdele nad ljudima. Minula vremena u kojima je čovek imao svoje ime, ljude koje je zvao ocem i majkom, mada on starac nije znao šta znače ove reči. Neverovatne bajke kojima se bave ljudi pomračenih umova, sanjalice, nemoćnici i svi oni koji nisu našli sebe u ovom vremenu i ovom svetu. Priče koje razume vetar što šumi kroz betonsko granje.

On, broj 42-9 P3, napuštao je ovaj svet, ustupajući mesto mlađim i jačim, od sebe.

Starac baci letimičan pogled na časovnik života i blago otpuhnu. Još pet kvantala odvajalo ga je od četrdeset pete obnovljenice njegovog kompjuterskog začeća. Još pet kvantala i on će izdahnuti... Da, jer je neko i negde na ovaj dan pre 45 godina morao umreti da bi on bio stvoren.

Osećanje žalosti preplavi ga poput plime i jedna suza skotrlja mu se niz lice. Vreme se poklopi i zaustavi.

Dole, pod zemljom, duboko sakriven od svih, centralni kompjuter isključivao je životno kolo broja 42-91/3, zaustavljajući jedan život u univerzumu. Smrt je blago popuštala pred životom onih koji će naslediti sumorni život Zemlje.

A jedna je zvezda dobivala na svojoj snazi i lepoti, nadmašujući svojim sjajem ostale zvezde na crnoj, abonosnoj ploči, nagovešćujući nov život na pomolu.

Ogled

Tupi koraci odzvanjali su laboratorijom. Biće se približi eksperimentalnom stolu i snažno udahnu. Vazduh duboko prodre u njegov organizam i ono se lagano poče odvajati od tla prostorije. Jedan od šest dugačkih pipaka posegnu za epruvetom, smeštenoj u klasi III. Treplje obuhvatiše bočicu i polagano je počeše izvlačiti iz specijalne police. Nespretnim pokretom biće ispusti staklenku koja se uz rezak zvuk slomljenog stakla razbi o pod.

— Prokletstvo! — zašišta monstrum.

Osećanja krivnje i straha ispuniše svaku poru njegovog uma. Mentalna kontrola popusti i biće se stropošta na pod psujući besno.

Vrata laboratorije bešumno kliznuše u stranu i u prostoriju ulebde lekar. Letimičan pogled koji prelete sobom bio je više nego rečit Boje njegovog tela menjale su se u čitavom spektru različitih nijansi. Iskonski poriv suzdržavao je njegove rušilačke ćelije što su vapile za komadanjem.

— Niste zaslužili mesto prvog eksperimentatora, pomoćnice Corg! Uništili ste nam ogledne mikroorganizme na kojima ispitujemo nepoznate bolesti. — Lekar besno odgmiže iz prostorije.

Corg se sagnu i poče skupljati komade slomljene epruvete, na čijim se ostacima moglo pročitati: Eksperimentalni mikroorganizmi tipa Homo sapiens.

Jakob Z. Holbik

U banci

— Ali znate li vi što tražite? — službenica banke uvjeravala je novopečenog štedišu. — Oročiti sto tisuća na petsto godina? Na petsto!

— Da, na petsto godina. — Čovjek je bio miran.

— Ali, ali... To je besmisao!

— Mislite? Nije U čovjek želio doći na Mjesec, i došao je? Nije li čovjek želio stvoriti sve ono što danas imamo?

— Ali... ja ništa ne shvaćam.

— Vidim — mirno odvrati čovjek. — Uskoro će poželjeti krenuti i kroz vrijeme, pa kad vremeplov bude napravljen, otići ću u 2482, podići glavnicu i kamate, pa kad se vratim ovamo draga, vidjet ćemo tko će se smijati i čuditi, vi ili ja!

Ne mogu ga prevariti

Daleko od grada spustio se leteći tanjur u bližim crpne stanice INA. Svemirci odmah krenu prema njoj ugledavši radnika na crpki.

— Mi smo odozgo! — bez uvoda izjavi jedan svemirac.

— Da! — ušeprtljivši se, čovjek obriše ruke misleći da ima posla sa nekim od šefova. — Inspekcija, ili će cijena ponovo skočiti? — upita.

— Ti nam ne vjeruješ? — opet će svemirac. — Gledaj! Svemirac dohvati nekakav čudni predmet koji usmjeri prema crpki. Brojčanik za cijenu »supera« podivlja zaustavivši se na 8 dinara.

— Ha, mangupi jedni — prasne čovjek. — Mene mislite preveslati? Gubite se! Naši odozgo mogu stvoriti sličan uređaj ali taj cijenu »supera« može samo podići, nikako spustiti.

Đorđe Fišer

Istraga

— Predsedniče, vreme ističe — suzdržano, ali i odlučno upozori Vrhovni časni sudija.

— Da, znam — nesigurno odgovori Predsednik. — Znam to, ali još nisam doneo odluku. Ima tu još dosta nejasnih stvari, a ja nisam sklon da te tako... bez dubljeg shvatanja situacije...

Vrhovni časni sudija s poštovanjem kimnu glavom.

— Razumem vas, Predsedniče. Ne zovu vas uzalud »Pravedni«. Nisu vam jasni motivi osuđenice.

— Tačno! — ozari se lice Predsednika. — To je to! Motivi! Već tri stoleća nacija se razmnožava kloniranjem, to je regulisano Međuzvezdanim

kodeksom, smrtna je kazna predviđena za bilo koji način telesnog opštenja, a ona je ipak...

— Blud, čisti blud! Poremećaj nekih funkcija svesti! To je ono! — žučljivo upade Vrhovni časni sudija. — Osuđena je na osnovu Međuzvezdanog kodeksa za uništenje! To je prvi slučaj za vreme vaše vladavine, prvi i mora da ostane jedini! Telesni je kontakt nezdrav, nepouzdan, nehigijenski, i što je glavno, unosi nestabilnost u srećni život galaksije!

— Znam to — reče Predsednik. — Znam sve to, ali nastojim da shvatim šta se to događa u glavi te nesrećnice, možda to nije svesno, možda... ispitaću sve okolnosti pre nego što donesem konačnu odluku

Vrhovni časni sudija se s dubokim poštovanjem nakloni i pođe natraške prema vratima.

»Pravedni«, promrmlja za sebe s divljenjem. »Taj se brine za dušu svakog svog podanika. Već osmi mesec kako odlaže da stavi svoj potpis na presudu... beskrajno pravedan čovek!«

I tiho zatvori vrata za sobom

• • •

Pred zatvorom su stajala dva straža u stavu mirno. Predsjednik im kimnu glavom i uđe u zatvorske odaje.

— Najpravedniji čovek na svetu — reče s poštovanjem Prvi stražar.

— Tačno — složi se drugi. — Čak i najgori zločinac kao ova osuđenica ima pravo na temeljitu istragu od Njega lično!

Osuđenica je ležala na krevetu. Posmatrala je Predsednika bez straha. Naravno, bila je kriva...

— Ima još nekih detalja koji mi nisu jasni — reče Predsednik.

Osuđenica kimnu glavom sa razumevanjem i poče da svlači haljinu...

Emisar

Predsednik Tmurni konačno odahnu: poruka je bila poslana!

U poslednjoj preostaloj letelici ponudu časnog mira nosio je jedan od poslednjih diplomata koji su preživeli POSLEDNJI MEĐUZVEZDANI SUKOB, kako ga je iz istorijskih razloga nazvao Predsednik.

— Poslednji, šipak poslednji — pomisli Njegova ekselencija Predsednik Tmurni — oporavićemo se od ovih pogrešnih procena ratne tehnike neprijatelja, a onda ćemo jednom zauvek raščistiti pitanje primata, bar u OVOM Sunčevom sistemu! Smiriću ja one majmune, samo da ova poruka stigne na vreme, samo da predahnemo...

I tu se Predsednik, koji se poslednji put smejao na sahrani svoje babe, zacereka osvetnički! proučavajući planove najnovijeg JONOBLJUVATORA, strahovitog oružja koje još nije bilo usavršeno za upotrebu.

• • •

U Komandnm centru bilo je napeto. Glavnokomandujući Ujedinjenih međuzvezdanih snaga — što je bila čista propaganda, jer snage nisu bile ni s kim ujedinjene, što i jest bio uzrok ovog rata — pukovnisimus Šnur grickao je brkove.

Znao je da je rat izgubljen ako poruka mira ne stigne na vreme.

A i slagao je Predsednika.

Sve diplomate su odavno bile streljane, pukovnisimus nije verovao političarima, pa je za ovu priliku odabrao najinteligentnijeg oficira koga je našao.

Odjednom u štabu odjeknu poziv za kontakt s letelicom.

— Šta je? — upita Glavnokomandujući.

— Pukovnisimuse, imam jedan problem — začu se glas pilota.

— Govori! — naredi Sriur.

— Pukovnisimuse, stvar je dosta neprijatna — javi se pilot. — Zaboravio sam kako glasi poruka koju treba da predam!

— Do đavola — zastenja šef oružanih snaga — sećaš li se ičega, mazgo jedna?

— Naravno — javi se oficir-diplomata — naravno da se sećam. Samo

ne znam da li mi je Predsednik rekao: »Jupiterijanče, ponudi mir Plutonu«, ili »Plutonče, ponudi mir Jupiteru«!

— Idiote, pa to je bar lako — prodere se pukovnisimus kroz svemir. — To je jednostavno! Samo se seti odakle si, pa će sve biti jasno!!

— Mislite? — začu se sumnjičav glas pilota.

— Naravno, kretenu — urlikne pukovnisimus. — Odakle si, volino?

— S MARSA — začu se glas pilota. — A zašto pitate?

• • •

Koliko je poznato, Zemlja je izgubila POSLEDNJI MEĐUZVEZDANI SUKOB.

No, važnije od toga bila je nedoumica naučnika, koji su godinama slušali nerazumljivo mrmljanje iz neke neidentifikovane letelice, mrmljanje koje je nalikovalo na rečenicu: »Jupiterijanče, ponudi mir Plutonu, ili Plutonče, ponudi mir Jupiteru, koje od ta dva, do đavola?«

John Shirley:

Quill Tripstickler Eludes a Bride

Preveo Božidar Stančić

Zaručnik Q. T.

— Ali, tata, ja ne želim putnog pratioca! — bunio se Quill Tripstickler pred slikom svoga oca na videoekranu, što je pomoću tahiona prenesena sa Zemlje.

— Ma neće to biti putni pratilac, sine — odgovori otac toplim i zvonkim glasom. — Ne uznemiravaj se. To je majordom.

— Zašto bih ja trebao majordoma? I uostalom, što je to majordom?

— Majordom je — objasni slika njegova oca, prilično prijeteća u tri dimenzije (Quill bi radije da je bila malo manje realna) — pa, ovaj... to je pratilac džentlmena.

— Što je to džentlmen? Ja neću da me pamte zbog moje dražesti i umiljatosti. Mučno je biti turistički agent. Umiljatost nije uvijek...

— Ne, ne... majordom je poslužitelj.

— Servokiber? Ali ja ne želim servokibera, tata! Oni neprekidno naređuju što da radiš, gledaju ti iza leđa i jedva čujno negoduju. Već imam sa sobom stroj, brodski kompjuter, i to mi je dovoljno...

— Taj je majordom, sine, zapravo tvoj brodski kompjuter — prekine ga otac neznatno nestrpljiv. — To je pokretni terminal tvoga kompjutera. Tvoj će brod ostati u orbiti, a uz pomoć toga terminala kompjuter će ti neprestano biti na usluzi. U toku svoje posljednje misije gotovo su te ubili, zato sad želim da imaš pratnju da se takve pogibelji smanje na minimum. To je sve. — Očeva se slika nakostriješila od autoritativnosti, a lik je bio načičkan pokretnim metalnim nitima, što su bile u modi i stršile su iz glave. Otac je kao konzervativac nosio tradicionalnu frizuru s nježno ljubičastim kolobarom tonzure. Oba su mu oka bila iste boje, tamnosmeđe, što je svjedočilo o važnosti koju je pridavao tajnovitosti. Sačuvao je svoj vlastiti nos, dao ga je rascijepiti samo jedanput. Okruglo i prirodno lice odražavalo

je unutrašnju snagu, pogotovo ako je čovjek promatrao žute i crvene pomične spirale na obrazima. Quill je zatreptao očima i pokušan odvratiti pogled s očeva hipnotičkoga lica.

— Kako želiš, tata.

— Taj će poslužitelj slušati tvoje stanovite riječi, koje ćete, iz razloga sigurnosti, razumjeti samo vas dvojica. Kad želiš prekinuti slijed nekog događaja, reći ćeš: »Baš nezgodno!« Kad želiš da poslužitelj obavi nešto, kad želiš nadmudriti domoroce ali ne želiš da to znaju, reći ćeš: »Pomozi« A budeš li želio da te izvuče iz gadnije situacije i da se odmah vratite, viknut ćeš: »Đavola!« To vrijedi samo u slučaja opasnosti. Inače će on raditi sasvim nezavisno. A sad hajde da porazgovorimo malo o tvome vanjskom izgledu. Nećeš valjda otići na misiju s ovim svojim prirodnim izgledom? — Quill je volio prirodno izgledati, pokazivao se onako kakvim ga je Priroda stvorila, što su na Zemlji sad smatrali nepristojnim i ne baš profinjenim. Njegov se izgled nije podudarao ni s prototipom muškarca koji je trenutno bio u modi za ljude koji su htjeli ostati prirodni. Quill je bio nekako klimav, uskih ramena i dugih ruku. Premda se trudio, nije mogao smanjiti svoj trbuščić. Dugi nos i male tamne oči bile su djelomično ipak ublažene okruglim, crvenim i senzualnim usnama. Sačuvao je svoju prirodnu kosu, što su mnogi protumačili kao loš ukus. Adamova mu se jabučica dizala i spuštala dugim vratom kao loptica na mlazu vodoskoka.

— Zašto nisi bar proširio svoja prsa i smanjio trbuh? — zapitao je otac srdito. — To bi trajalo najviše jedan sat. Pa da si malo skratio i vrat...

— Ne, hvala, tata. — Quill je uvijek bio osobito uporan u pogledu svoga izgleda. Bilo je zabranjeno mijenjati izgled djece mlađe od deset godina i on je u prvim godinama naučio kako da svoj izgled učini razboritim, tako da je napokon bio uvjeren da je zaista lijep. Smatrao je da mu je nos pramac ambiciozna i dinamična čovjeka, da je trbuh znak blagosti i senzualnosti, da su mu ramena čvrsta i vitka i da mu vrat nalikuje na vrat labuda. Posjedovao je i drugih atributa dostojnih zavisti, od kojih jedan osobiti, kojemu su žene odavale priznanje... .

— Poći ćeš svemirskom lađicom do Stanice. No, je li ti noga narasla poslije posljednje misije? — zapita otac podižući posrebrene obrve.

— Jest, tata.

— Vrlo dobro. Dakle, lađicom ćeš do lansirnoga mjesta, ući ćeš u svoj

brod i ondje će te čekati tvoj poslužitelj. Komande su u brodu već podešene prema tvome cilju. Polaziš na Sis da se ondje oženiš s Yee.

— Što?

— Čuo si. To je potrebno kako bi se ublažila lokalna ksenofobija. Silani su izuzetno sumnjičavi prema onima koji dolaze s drugih planeta. Zato je Biro odlučio da pošalje jednoga agenta opunomoćenika. Brak će trajati kratko... samo mala neugoda. Ne znamo sve pojedinosti... A sad treba da upiješ malo Mudrosti...

Quill je i nehotice zastenjao. Aureole pomičnih niti Tripsticklera oca, osjetljive na njegovo raspoloženje, počele su uzbuđeno treperiti. Quill je uzdahnuo.

— Dobro, tata. Uključio sam se u hipnotički prijem. Hajde.

Tripstickler otac pročisti glas i počne:

— Budućnost jednoga Tripsticklera ovisi o njemu samome jer je čvrst i hrabar.

— Upio sam to, tata — Quill će s grimasom bola.

I dok je blijedjela očeva videoslika, Quill je razmišljao: Da se oženi s Yee da bi smirio Silane? Staza jednoga turističkog agenta zbilja je puna zamki.

• • •

— Pa to je pravi raj! — viknuo je Quill izišavši iz dizala koje je povezivalo komoru s tlom. — Kakve li razlike prema onoj rupi kamo sam posljednji put išao u misiju.

— Bojim se, mladi gospodaru — reče poslužitelj prišavši po travi kotrljajući se na bakrenim kotačima — bojim se da su na Silu uputne poslovice koje nas upućuju da privid vara.

— Uvjeren sam da vas je moj otac programirao da budete čangrizavi kao i on, ali u mojim je očima ovo mjesto Idealno.

— Mladi bi me gospodar mogao zvati Quint jer sam peti model nakon prototipa.

Quill je razdražljivo pogledao robota.

— A vi me prestanite zvati »mladi gospodaru«.

— Vrlo dobro. — Robot, koji se na prvi pogled doimao poput čovjeka iznad svojih valjčića, kimnuo je glavom pokrivenom polucilindrom. Motor koji je pokretao vrat tiho je brujio. Pozdravio je kretnjom ruke u bijeloj rukavici. Njegovo lice od plastifeksa boje kože bilo je gotovo bezizražajno. Podigao je obrvu upitno, a staklaste su mu oči blistale. Dosad stisnute usne malo su se razmaknule kad je zapitao:

— Želi li gospodin ovdje pričekati delegaciju ili ćemo poći prema toboganu za silaženje?

— Silazna traka? Silazimo? Dolje? Oni žive ispod površine?

— Doista je tako.

— Ali to je smiješno! Uz tako lijep krajolik! Uostalom, zašto ste tako škrti u podacima o tom mjestu?

— Da budem pošten, naređeno mi je da ne iznosim važne pojedinosti prije nego što dođemo na mjesto.

— Što? Zar je to tako ozbiljno? Znate, oni šalju agente pete klase kao što sam ja da pripreme buduću Meku za ljubitelje turizma samo zato što im nismo prijeko potrebni, i zato što znaju da ta divlja mjesta

— Nema sumnje, gospodine. Morali bismo poći prema silaznoj traci. — Quill pođe stazom preko mirisave šume od plavog drveća s nazubljenim lišćem, trepereći od sreće pod smaragdnozelenim nebom. Poput perja lagana trava svijala se pri najmanjem dodiru. Rijeka je, po Quillovu mišljenju, bila puna vode, ali je zatim ustanovio da je to samo kristalna traka. Vijugala je između drveća i nestajala između niskih brežuljaka pod smeđim pokrivačem.

— Atmosfera je dobra, puna kisika — reče Quill. — Zašto smatrate da... ah! To je zacijelo ulaz. — Niknuvši iz pjeskovita tla pred njima se pojavila metalna piramida visoka poput čovjeka. Robot se odmah odrulao unutra, a Quill za njim, ne baš oduševljen. Iza njih zatvorila su se pomična vrata. Kabina se spuštala desetak sekundi, a zatim se otvorila na ulazu u širok hodnik sa zidovima od kamena, gdje se osjećalo strujanje zraka.

Dok su se još spuštali, Quill je razglabao misao da su mu namjerno zatajili podatke o stanovnicima Sila. Rekli su mu da su gotovo ljudska

izgleda (kompjuter je precizirao: općenito uzevši) i da su daleki potomci jedne kolonije sa Zemlje. Prohujalo je, međutim, devet generacija od prvih naseljenika i zajednica sa zatvorila u otočki život. Silani, dakako, nisu podnosili prisutnost stranaca i nijedan Zemljanin nije došao na površinu Sila ili u njihove suterene već tri generacije. No, budući da ne podnose život na površini, razmišljao je Quill, zacijelo nemaju ljudski izgled. Možda...

Vrata se otvore i njemu odlane kad spozna da se prevario. Ne samo što su imali ljudski izgled, već se nisu podvrgavali ni modifikacijama kirurškim zahvatom — zapazio je Quill s odobravanjem. Tri čovjeka koja su ga čekala bili su mali i blijedi, kruta kosa im je padala na ramena, nosili .su siva odijela od prilično hrapava sukna, koje je zapravo bilo juta. Nisu imali cipela, premda je tlo bilo nepravilno izrezuckano, s oštrim mjestima. Sva trojica su znatno nalikovala; imali su velike okrugle noseve i krupne crne oči, bili su ćelavi, oštrih zuba. Ovdašnji ljudi bi ih zacijelo lako razlikovali.

Quill je hipnotičkim putem naučio jezik Silana prije nego što se spustio na planet, pa je odmah shvatio kad je najmanji od trojice muškaraca rekao:

— Moglo vas je umoriti putovanje.

— Odbacite svoju tjeskobu — odgovorio je Quill pitajući se kakva je porijekla mogla biti ta fraza. Naklonio se. — Ja sam Quill Tripstickler, turističko-galaktički agent i neslužbeni diplomat Zemaljskog sustava.

— Ja sam Kromosomski namjesnik — odvrati čovječuljak nosnim glasom i dostojanstvenom blagošću. — Moji pomoćnici A i B me prate. Možete mi se obraćati titulom Vaša Postojanosti.

— Oh! Dražesne li titule.

— Kao naš počasni gost, bit ćete u otmjenoj četvrti — napomene Njegova Postojanost. — Budite ljubazni pa pođite za nama... — Ali upravo kad se htio okrenuti prema hodniku, ugledao je prvi put u životu robota. Zbunio se. — Kakav je to ... instrument?

Quill se nakašlja.

— Taj je smiješni objekt, bojim se, neizbježno vezan za moj posao. To je moj poslužitelj Quint.

Quint se lagano nakloni. Njegova se Postojanost povuče korak natrag uznemirena pogleda.

— Obično ne dopuštamo strojevima da budu u gradu — reče napokon. — Međutim — nastavi slegnuvši ramenima i pogledajući Quinta s očitim izrazom gađenja — kako je Q. T. zaručnik naše Yee, možemo dopustiti jedan ili dva izuzetka. — Sad je na Quilla bio red da se zbuni kad je Quint, smiješeći se blijedo, primijetio:

— Na žalost, moji kotači nisu nastali iz tako otmjene trudnoće kao što je bila ona u kojoj je proizvedeno vaše tijelo Vaša Postojanosti. Mogu se samo nadati da će vrijeme biti naklonjeno stvorenju poput mene, koji nema čisto kromosomno porijeklo kao Vaša Postojanost.

Quill se počeo ispričavati zbog svoga robota, ali je uto zapazio da je Namjesnik polaskan Quintovom aluzijom.

— Dobro ste programirali ovaj stroj — napomenuo je. Zatim se okrenuo i počeo koračati hodnikom stenjući. Quill je začuđen gledao. A i B su slijedili Namjesnika pustajući krikove i stenjući cijelim hodnikom. Zapazio je da koračaju desnom stranom, ondje gdje je tlo puno neravnina i oštrima, koje nisu ondje bile slučajno.

— Traži li oni bol? — zapita Quill Quinta tiho.

— Upravo tako. No, oni nisu mazohisti, kao što mi mislimo. Oni pokazuju ravnodušnost prema zloj kobi. Temelj toga odgoja je prirodna selekcija.

— Ukoliko sam dobro shvatio što to znači za mene, bolje bismo učinili da se vratimo...

— Oprostite, ali vaš mi je otac naložio da vas podsjetim, ako pokažete da vam nedostaje odlučnosti, na devizu Tripsticklerovih: »Tripsticklerova budućnost ovisi o njemu samome...«

— Ne, nemojte mi to ponavljati. Idem! — I rekavši to, Quill pođe putem punim neravnina, stenjući i puštajući povremeno krikove, što je, s obzirom na tanke potplate, mogle biti i autentično, čak i istinitije nego kmečanje već naviklih Silana.

• • •

— Jeste li čuli, Quinte, što je rekao? Pitao sam ga zašto radije žive u

ledenom suterenu nego u raju na površini, a on mi je odvratio: »Ne mislite li da je previše neizdrživo na površini, zaručniče Tripstickler?« To je počelo bivati gore nego na posljednjem usranom planetu kamo su me poslali. Bilo je prilično odurno. I oni su bili pod zemljom. Ako smijem iznijeti svoje mišljenje, rekao bih da te prizemne kulture imaju i.prizemne motive. Nemam povjerenja u te ljude. I što im to znači da me smještaju u vlažnu toplu sobu, neizdrživo ružičaste boje, sa zidovima ogavne strukture? Ha, Quinte?

Quint je zaustio da odgovori, ali je Quill nastavio pripovijedati.

— K vragu, Quinte, što mi spremaju ovi ljudi? Jeste li osjetili nalete ledenoga zraka, što prolaze hodnicima bez razloga? Pa te strašne putne prepreke od trepetljika što su postavljene po zidovima? Znate da imam dara, i petlje i odlučnosti ali se ponekad u smiješnim situacijama moramo vladati besmisleno... Moja je jaka strana to što znam čavrljati s damama i sipati šale, ali ne i da se spuštam crvenkastim i ljepljivim trakama u suteren.

— Bojim se da vas je zahvatila pometnja — blago ga prekine Quint, čija je glava zujala okrećući se da bi pratila Quilla koji je šetkao po sobi. — Ti zidovi odurne strukture i te crvenkaste i ljepljive trake, kako ste se vi slikovito izrazili, zapravo su dijelovi rasprostranjene Urbane matice, stroja od mesa, struktura i organsko sredstvo koje su zamislili izvanredni genetički inženjeri, a učinjena je s ljudskim kromosomima — rekao je pokazujući zid.

Quill je s gađenjem promatrao zidove koji su ga okruživali.

— Nećete valjda reći... — Soba niska stropa bila je vlažna, zidovi su bili konkavni i sivoružičasto prozirni, s plavim pulsiraju ćim venama. Na stropu su treperile bradavičice, kao i na sagu iznad njihovih glava. — Quinte, nećete valjda reći da...

— Baš to. Pojedinosti posla, na primjer ceremonija vjenčanja i kako će brak biti konzumiran, to ne znamo, ali znamo da je cijela unutrašnjost grada od organske tvari, na osnovi umjetne mutacije strukture ljudske stanice. Zidovi sobe sa načinjeni od čovječje kože. Ona crvenkasta i ljepljiva traka kojom smo sišli zapravo je jezik, malo modificiran i uvećan. Vrata...

— Za ime svijeta! — vikne Quill promotrivši ulaz. On se sada zatvorio

pokretom sklapanja, kao da se golemi ružičasti mišić zatvorio oko otvora, a razmicao se uokolo kad bi se otvarao. Quill je odmahnuo glavom i sjeo na pod od mesa prekriživši noge, stavljajući podbradak na dlan. Pogledao je Quinta. Robot-poslužitelj bio je neobično šutljiv, jednu je ruku zavukao u džep prsluka, a glavu nagnuo u čudnom uglu.

— Quinte, zašto nismo nigdje vidjeli žene? Vidio sam djecu, ali sva su bili dječaci i imali su nekako nesretan izraz, ako mogu primijetiti. Studirao sam erotiku i imam znanja u tome, u tome sam nadaren, to je osobina Tripsticklera. To je magnetizam, Quinte, to zavodi žene, elektricitet u prstima... ili muškarce, prema vašoj specijalnosti. Ja... Quinte! — Robot se nije micao. — Quinte!

Robot se trgnuo i sabrao mičući glavom grčevito kao da pokušava razbistriti misli. Quill se uznemiri kad je vidio kako se Quintova glava uzdiže na vratu i okreće iznad ramena. Besmisleni prizor za jednoga poslužitelja s polucililindrom i patetično dostojanstvenog, glave uzdignute metar iznad ramena i nevjerojatno izdužena vrata. Počeo se smijati, promatrajući Quilla s grimasom uvriježenosti na usnama

— Ne smijete to tako olako uzimati — napomene Quint.

— Žao mi je, Quinte, ali tako ste neobično i smiješno izgledali.

— Bojim se da je to uzdizanje u ovom trenutku potrebno. Morate znati da se na površini planeta razmahala oluja...

— I sad su svi Silani gore kako bi uživali u neugodnosti.

— Jest. Kako sam rekao, ta oluja, pa taj debeli sloj kamenitog tla i Urbane matice ima neugodan efekt na prijenos iz mojega mozga u naš brod. Tako mora ostati dok ne prođe oluja.

— Zašto ovdje nema žena, Quinte? Čini mi se da ste rekli da su ta bića po svemu ljudi.

Quint je proizveo zvuk koji je nalikovao na pročišćavanje grla.

— Bilo bi bolje reći uglavnom ljudi. Ali ipak ima jedna žena u ovom stadiju razvoja Sila: to je Yee. Ona je proizvod genetskog postupka. Žene koje su ovdje bile u početku odijelile su se, kako sam čuo, od muškaraca prije nekoliko generacija, postale su militante i autonomne. Razmnožavaju se kloniranjem, žive na drugom kraju planete, pa kako su ratobornije od

muškaraca, smatra se da je nemoguće doći do njih.

— Ali... zar ja moram... zar se moram, ovaj... pariti s tom Yee?

— Jest. Evo razloga: Silani obožavaju molekulu DNA, dezoksiribonukleinske kiseline. Neosociobiolozi, s nekadašnjim znanstvenikom sa Zemlje Skinnerom, na čelu, vjeruju da molekule DNA imaju neku vrst intelektualne snage u usporedbi s drugima istoga tipa i da te molekule komuniciraju na nekoj božanstvenoj frekvenciji i oblikuju velik duh, što se neprekidno pokušava poboljšati prirodnom selekcijom kako bi postao jači i sposobniji da preživi. Silani poštuju samo one koji su selekcionirani njihovim sustavom preživljavanja najjačih. Nisu htjeli otvoriti svoj dražesni krajolik turizmu sve dok jedan predstavnik ljudi koji dolaze ovamo, član zemaljske kolonije što dovodi turiste, ne prođo selektivne testove prirodne selekcije i zatim se spari s Yee, Odbije li Yee da se spari s njime, ako ga bude smatrala kemijski neprihvatljivim...

— Kako?

— Nije to ništa osobno. Dakle, ako vas ne prihvati, Silani će to shvatiti kao sud vašoj vrsti kao cjelini i neće dopustiti da dolaze turisti.

— Tako? No, pa — reče Quill i nadme mršava prsa i zagladi kosu — sumnjam da će biti razočarana. No, ostaje nezgodno pitanje: testovi prirodne selekcije. To mi ne govod ništa dobro, Quinte. Sad shvaćam zašto sam dobio taka malo podataka o toj misiji. No, velik čovjek zna premostiti tok zle kobi i prilagoditi se svojoj sudbini. Kaže se da je mjera najvažniji element srčanosti. Možda bi bilo bolje da se na neko vrijeme povučemo u naš brod i da razmislimo...

Quint je sjetno odmahivao uzdignutom glavom Toga je trenutka njegov polucilinder dotakao strop i podraškao kožu| iznad svoje glave. Činilo se da je pri dodiru strop strasno zadrhtao.

— Mislim da nije potrebno — odvrati Quint — Vaš me otac zamolio da vas podsjetim...

U taj se trenutak razmaknuo otvor odurnim zvukom i ušao je Namjesnik, a za njim A i B.

— Vrijeme je za test — rekao je Namjesnik naklonivši se. Quill je ustao i pogledao Quinta molećivim pogledom ali se činilo da Quint ponovo ima teškoće s primanjem valova iz brodskog kompjutera, jer mu je glava

skakutala, oči su treptale, usta se otvarala i zatvarala. Namjesnik je promatrao robota nezadovoljno. Strop je zadrhtao.

B se naklonio i pružio Quillu jutu.

— To je vaš kostim za test, zaručniče Q. T.

— Da? — Quill pogleda jutu, strasno grubu i smrdljivu. Bude li je obukao, morat će ostaviti svoje vibracijsko oružje, koje nosi ispod zelene agencijske uniforme. A oružje bi mu moglo zatrebati.

Quill pogleda Quinta u nadi da će ga on nadahnuti nekim prijedlogom. Robot je uhvatio emisiju kompjutera, i slegnuo ramenima, sad još daleko ispod glave.

— Što se tiče toga odijela od jute, Quinte — obrati se Quill sjetivši se preporuke svoga oca — baš nezgodno!

Namjesnik i dvije klonirane varijante gledali su ga ne shvaćajući. Quint se okrenuo Namjesniku.

— Ova odjeća ne odgovara, Vaša Postojnosti.

Namjesnik je nezadovoljno promatrao Quillovu uniformu.

— Zar on hoće nositi ovu... ovu janjeću kožu?

Poslužitelj je pogledao Quilla uzdigavši obrvu i namjestivši izraz kao da je htio reći da ne bi trebalo na tome ustrajati, ali je Quill bio uporan.

— Quinte, pomozi? — Robot je kimnuo i obratio se Namjesniku:

— Gospodar Tripstickler ne može nositi ovdašnju silsku odjeću jer je odgojen u svojoj odjeći. Ova vaša odjeća mu je preudobna, jer njegova odjeća ima specijalne metalne niti koje povremeno puštaju električno statičko pražnjenje i koje priređuje neugodna iznenađenja onome tko ga nosi.

— Ah! — Namjesnik pogleda Quilla ovaj put s divljenjem i zavišću. Quill se sada trgnuo odglumivši kao da ga je pogodio električni udar pražnjenja.

— Je li spremljena soba za pripremu? — zapita Namjesnik kloniranu varijantu A.

— Jest, Vaša Postojnosti.

»Soba za pripremu«? — pomisli Quill. »Za mene? Možda je sad vrijeme da upotrijebim onu treću riječ, onu za uzmak. Bilo bi zanimljivo vidjeti hoće li poslužitelj naći načina da me izvuče iz toga grada.«

— Quinte, do đavola!

Quint je ostao nepomičan, emisija se gubila negdje u oluji. Quill proguta slinu.

— Quinte...?

— Vrijeme je da pođemo na test, zaručnice Q. T. — reče Namjesnik s izrazom nestrpljivosti i prijekora. — Već kasnimo. Ona čeka.

Quill je očajnički gledao poslužitelja Quinta.

— Do đavola, Quinte... do đavola! — No, robot nije reagirao.

A i B su uhvatili Quilla svaki za jednu ruku i poveli ga kroz otvor. Dok je koračao, vikao je: »Quinte! Do đavola! Išli su kosim hodnikom, koji je vrlo nalikovao na kosinu jednjaka.

• • •

Ugrali su ga kroz otvor. Ušao je, okrenuo se da im nešto kaže, ali se otvor zatvorio. Njegovi pokušaji da dodirne otvor izazvali su doduše treperenje, ali je otvor ostao zatvoren. Slabašno je svjetlo izbijalo iz plavkastih vena što su pulsirale na zidovima i osvjetljavalo ovalni prolaz nalik na cijev, što se penjao prema raskršću u dalekoj tami...

Izvadio je vibracijsko oružje i krenuo oprezno spužvastim prolazom, poskliznuvši se ponekad na vlažnom podu. Sladunjav mošusni miris zapahnuo ga je i izazavao trenutnu reakciju čula, koja bi bila neugodna da nije bio sam.

»Ako dobro promislim, i nisam sam«, promrmlja. »Ono je posvuda oko mene.« Produžio je dalje boreći se s osjećajem klaustrofobije. Uspon je bio sve strmiji, a uspinjanje sve teže. Napokon je morao puzati gurajući stopala, koljena, laktove i ruke u opasno sklizave zidove. Verao se prema gore poput crva znojeći se od napora, i isti mah obeshrabren i omamljen sluzavom elastičnošću mesnatih zidova, premda mu je bilo da se onesvijeti, očiju raskolačenih u tami, zbog pomanjkanja kisika u tom uskom prolazu.

Da se poveo nagonski, on bi vibracijskim pištoljem probio otvor i oslobodio se te klopke. U želucu mu je brborilo, bio je na granici između mučnine i euforije. Izgubio je pojam o vremenu. Mogao je satima puzati u tom prolazu dašćući u prorijeđenom zraku, znojan...

Dva puta mu se činilo da se skliže, da pada u cijev, gubeći dodir sa sluzavim tkivom, i svaki je put, nakon udaraca laktom, slušao jeku udaljenoga sladostrasnog mumljanja.

Put je postao gotovo okomit, mišići su ga boljeli, oči su tražile svjetlo, a jedna mu se cipela izula i visila s noge.

Ponekad bi se pri nadolazećim mirisima sjećao djetinjstva, snova o kažnjavanju, odbacivanja, neprihvaćanja, nagrađivanja. Morao se što prije izvući iz toga prolaza ako neće da poludi.

Upravo je htio zaurlati kad je pred sobom spazio svjetlo. Obradovan, udvostručio, je napore i ubrzao je bio radostan vidjevši da je put dovršen.

No, prolaz je bio blokiran velikim okruglim mišićem, sfinkterom, što se sklapao oko otvora upravo toliko da je mogao u nj staviti šaku. Iza toga otvora dopiralo je svjetlo, jer je iza njega bila prostorija.

Quill se namrštio. Vidio je kako Silani otvaraju i zatvaraju otvore milujući ih, ali morao je znati kako i gdje. Bio je preumoran da bi pokušavao. Vibratorski pištolj visio mu je o uzici. Upro se koljenima o zid, stijene su zastenjale, a on je podesio oružje na bezopasne niske vibracije, uperio pištolj u sfinkter i pritisnuo otponac. Stijenke su zastenjale i otvor se proširio u grčevima, a kad je drugi put pritisnuo otponac, stijenke su zadrhtale i otvorile se.

Quill je prošao u drugu prostoriju, okruglu i svilenastu, toplu i vlažnu. Pod je bio spužvast, zidove je jedva nazirao u plavičastoj magli, a pred zidom je bila neka neodređena visoka silueta. Uputio se onamo protežući se i duboko dišući. Kao da je sve ovo sanjao.

Načinio je desetak koračaja kad mu iz treperavog tkiva pod nogmana niknu gusti roj trepetljika, prozirnih, što su se svjetlucale na svjetlu zidova poput rose na paučini. Stvarale su čahuru oko njegovih nogu i omotavale mu se oko njih i bokova sve više i više, uspinjale se na prsa i pritezale mu desnu ruku s oružjem na trbuh. Lijeva mu je ruka bila slobodna, ali je osjećao da je to samo privremeno. Udario je lakom guste dlake, ali su se one samo još više stiskale. Kao da se sva materija splela u dugo tkivo

oplevši mu prsa i verući se prema vratu. Quill u očaju spusti lijevu ruku na tkivo i njegovi prsti pomiluju trepetljike i niti tkiva. Rezultat se odmah osjetio. Trepetljike su se prestale začahurivati, niti što su se spremale da mu se stegnu oko grla opustile su se i povukle treperavih vrhova...

Quill se ohrabrio i počeo milovati niti kao da svira na harfi prstima neku zavodljivu melodiju dražesnog ritma provokantno, laganim dodirom poput milovanja.

Zidovi su počeli uzdisati, a trepetljike su se drhtureći odmicale kao noćni cvijet što se zatvara pred sunčevim svjetlom. Očito je Quill učinio ono što je bilo potrebno. Činilo se da atmosfera vibrira u očekivanju da se nešto dogodi... Quill Tripstichler, koji je osjetio opravdanu hrabrost, prijeđe gotovo uobraženo drhtavu površinu poda do cjelovitih oblika što su se nazirali u magli.

Spazio je kako mu se približava neka silueta i prepoznao onoga koji mu se u ovom trenutku nije činio dobrodošlim: Namjesnika, Njegovu Postojnost.

— Dobro došli, zaručnice Tripstickler! Vidim da smo s pravom imali povjerenja u vas! — Namjesnik je pipkao neku vrstu krunice što ju je nosio oko vrata, okrećući zrna kao u nekom ritualu. Došavši bliže, Quill ustanovi da krunica ima oblik molekule DNA.

Iscrpljen i smatrajući da mu je strpljivost do krajnosti iskorištena, Quill odvrati grubo:

— Hoće li ovo već završiti?

— Ah, vi jedva čekate da obavite svoje pravo konzumiranje! To je i razumljivo. Pođite za mnom...

Quill je bio nezadovoljan. Bilo mu je dosta tih »pođite za mnom...«. Koračao je iza Namjesnika približavajući se nečem što je nalikovalo na golemu statuu. Povremeno bi nešto zapitao.

— Oprostite, ali da li je dama ugodna?

— Pravi raj — zagonetno će Namjesnik.

— Može li možda naš sastanak biti u beztežinskoj prostoriji? Ja imam svjedodžbu o erotičkom postupku u svim okolnostima — reče Quill ponosno — ali sam se specijalizirao za koitiranje u prostoriji bez

gravitacije.

— Bojim se da je to nemoguće.

— Da? Ne bih želio biti indiskretan, ali pretpostavljam da će snošaj biti oplođujući za Yee. Pitanje kontrole rađanja...

— Ne brinite. Selekcionirat ćemo vaše klonove. Dječake...

— Oprostite što prekidam — brzo će Quill — ali izabirate klonove?

— Jest. Sve stanice vašeg tijela bit će proučene i one najzdravije će biti izabrane za...

— Ali kako ćete doći do svih mojih stanica? Ne bi me smetalo da vam ponudim jednu ili, ovaj... nekoliko, ali ima granica koju razborit čovjek iz galaksije...

— Pustite svoja pitanja, zaručnice Tripstickler — reče Namjesnik strogo mašući prstom pred Qillom. — Sve će vam biti jasno i bistro... Gledat ćete kako jedan mlađi Silanin, koji želi da njegova komponenta DNA postane besmrtna klonažom, konzumira tu vezu.

— Što? Ja ću biti drugi? Ima li ovdje sve što je potrebno za daminu toaletu... tuš?

— To je razumljivo, zaručnice Q. T. Čovjek koji će to učiniti prije vas dugo je čekao i prošao testove da bi osjetio sladostrašće s Yee. Dakako — dodao je da ublaži dojam — vi imate prednost, niste se obeshrabrili, ušli ste među njezine bokove, zaobišli njezino nagonsko odbijanje i svojom zavodljivošću izbjegli njezinoj posesivnosti na način sasvim u skladu s ceremonijom klasičnog parenja. Gledajte sad Yee.

Silanin je podigao ruku i maglena se površina raspršio otkrivajući pojedinosti mase koju je Quill smatrao statuom. Yee je ležala, glave položene s lijeve Qillove strane, a nogu s desne. Točnije rečeno, glava joj je ležala 26 metara s njegove lijeve, a noge 42 metra s njegove desne strane. On je stajao u sjeni njezina tijela. Divovska je žena ležala na leđima, raskrečenih nogu, ruku položenih sa strane, prstiju zarinutih u meku površinu dermo-tla na kojem je ležala. Vrh njezina okruglasta zamamna drhtava trbuha bio je tri metra iznad Qillove glave. Ondje gdje je morao biti pupak, stup mesa je stršao prema stropu. Njezine goleme dojke su treperile dok joj se grudni koš ritmički dizao i spuštao kao golemi mijeh pri disanju.

Koža joj je bila sedefasta i s mrežicom plavkastih vena u kojima je otkucavao život. Premda je izazivala zakone gravitacije, Yee nije mogla izići iz svojega intrauterina gnijezda. Ondje gdje se tijelo dodirivalo s podom, ono je bilo vezano za nj kao dio njega, pa je tako sve uokolo bilo njezino tijelo.

Bila je lijepa, skladna, divovski ali, razmjerno uvećana stasita žena klasičnih oblika, dostojanstvena izgleda unatoč raskrečenim nogama. Njezino lice, također razmjerno veličini tijela, po spljoštenom nosu, pomalo je nalikovalo na lice fetusa sklopljenih i snenih očiju i nedovršena čela. No, usne su joj bile pune i crvene, kosa se sastojala od onih prozirnih dlaka nalik na trepetljike, što su gusto padale prema podu gdje bi se odmah ukorjenjivale.

Qill je progutao slinu od zadivljenosti. Ukočen, slijedio je Namjesnika desnom stranom Koračali su duž noge svilenasta sjaja, prošli koljeno i zglob, obišli taban i promatrali panoramu u perspektivi, zavodljivu aveniju što je vodila duž nogu i završavala zdanjem pubisa.

Kraj Quilla je stajao neki čovjek, ispred okomitih velikih usana. Čovjek je skinuo svoju jutenu odjeću i pred Quillovim očima ušao među velike usne bez dlaka, prepuštajući se stisku Yee. Quill je čuo njegov prigušeni krik, vidio je kako su se stegli Yeeini vaginalni mišići, spazio je mlaz krvi što je procurio iz toga golemog otvora.

— Vidite, dakle, ovako blago pretvoren u kašu, zaručnik je pripremljen za kemijsku smjesu što je izlučuje Yee i njezin unutrašnji biološki laboratorij. Tisuće stanica njegova tijela preživjet će netaknute... one će se inkubirati u rastvoru za selekciju...

— Oprostite — reče Quill okrenuvši se. Naslonio se na golemu petu i počeo drhtati. Kad se malo oporavio i došao k sebi, naslonio se na taban i tada se kao jeka začuje prigušen smijeh. Quill prođe rukom po tabanu i divovska se noga lagano pomakne uz zadovoljno gunđanje iz smjera gdje je bila glava.

— Senzibilna je, zar ne? — promrmlja Quill i okrene se prema Namjesniku. — Hoće li ovaj snošaj promatrati svjedoci? Kod mene se takve stvari rade diskretno. — Bila je to laž što se tiče sadašnjih zemaljski kolonija, ali Namjesnik nije poznavao običaje dalekih svjetova.

— Dobro. Yee će nas obavijestiti da je sve dobro prošlo i da je akt

obavljen uz vaš orgazam.

— Možete li mi poslati poslužitelja da uzme moju odjeću? Volio bih je poslati svojoj obitelji.

Namjesnik se počeše po bradi neodlučna izraza na licu.

— Metalni stroj u rajskom svetištu? Ipak, budući da dolazite s drugoga svijeta, pretpostavljam da možemo učiniti jedan ili dva izuzetka. Pogotovo ako se uzme u obzir da ste se toliko svidjeli Yee... zasad. Učinit ćemo to.

Namjesnik se okrene, namjerno učini pogrešan korak da vidi može li održati ravnotežu, zatim se udalji... Quill se okrene i pođe prema glavi. Popeo se na ruku, koračao duž nje, brižljivo, na prstima, kao da cjeliva prstima. Pod njegovim se nogama koža udubljivala, mišići su bili nježni. Došao je do ramena. Ugodan je bio dodir s blagom i naelektriziranom kožom. Četveronoške se uspuzao uz ključara kost, pa na vrat, pazeći da to ne zaboli Yee. Došao je do brade. Yee je imala otvorene oči, dvije blijede kugle dubokih tamnih zjenica i sivo-plave mrežnice. Promatrala ga je. Kralješnicom mu prođe drhtaj i prenese poruku:

— Ti nisi kao drugi.

— Nisam — potvrdi Qill. Polazio je tečaj telepatije i makar nije bio osobito nadaren mogao je primati poruke.

— Dolaziš pred moje lice, pred moj lik i radije me promatraš nego da me uzmeš.

— Duh ljubavi je u dražesti i privlačnosti što zrače iz vas — reče joj Quill lagano se naklonivši, zatim sjedne na bradu i počne joj milovati usne, dodirujući vršak jezika. Ona je sva podrhtavala.

— Osjećam da si mi blizak.

— Počašćen sam, gospođo.

— Tvoje je milovanje blaže nego pipanje, ali nije izvještačeno. Pitam se bi li znao naći mjesto koje dosadašnji posjetitelji nisu dirali. Ondje je srž osjeta sladostrašća, pa ako se podigneš na prste...

— Mislim da znam na koje mjesto mislite. — Još jednom je pomilovao usne. — Učinit ću to pod jednim uvjetom: da vi javite Silanima...

— Mojoj djeci?

— Jest, velika Yee. Kažite svojoj djeci da je sve dobra prošlo i da je naša ljubav konzumirana. Neka povjeruju da sam prošao proces priprema za kloniranje...

— Shvaćam. Znam što želiš reći, jer istražujem tvoj duh. Taj se proces zove laž. Dobro, ljubavi moja. Ali moraš mi obećati da ćeš se vratiti za tri godine i pokazati opet nježnu sklonost za srž osjeta, za klitoris. Bit ću tada pripravna za drugi zagrljaj.

Quill je trenutak oklijevao. Tri godine? Pa to nije ništa za Yee, a dugo je za Quilla. Moglo bi se. I Quillu je također bilo stalo do toga sastanka.

— Dobro, obećavam.

Quill je polako koračao nesigurnim korakom prema velikom spolnom organu. Spustio se niz Venerin brijeg. Uprava je htio potražiti mjesto o kojem je ona govorila i koje je valjalo podražiti, kad začuje iza sebe zujanje i okrene se. Quint ga je promatrao.

— Ah, Quinte. Vidim da se oluja stišala i da ste u formi. Pričekajte me iza ove noge, odmah dolazim. Pazite na ravnotežu, za nekoliko minuta bit će drhtaja... nalik na potres...

— Dobro.

Za nekoliko minuta zidovi i pod velike prostorije tresli su se i odzvanjali od stenjanja i orgazma prepunog drhtaja koji je doživljavala velika Yee.

Trljajući svoju desnu ruku, jer ga je boljela, Quill priđe Quintu i zapita:

— Mislite li da se odavde može izići? Poslužite se svojim ultrazvučnim lokatorom ili nešim drugim. Moramo izići odavde a da nas Silani ne zapaze. Možete li?

— Mislim da mogu. Ali morali bismo se možda posavjetovati s Namjesnikom. Misija nije obavljena onako kako su to željeli Silani...

— Nikad to neće saznati. Ona je obećala. Želim otići. Umoran sam.

— Ali...

— Quinte, do đavola!

— Dobro. Ovuda...

• • •

Promatrajući Sil iz orbite neposredno prije nego što će ući u trasu za povratak iz svemira, Quill je rekao Quintu:

— Postoji nešto što stroj poput vas nikad neće shvatiti ni upoznati. To je užitak putene ljubavi.

— Zapravo, proces onoga što se naziva ljubav u životinja vrlo je mehanički, kao rezultat niza kemijskih reakcija, međusobnog utjecaja enzima i raznovrsnih hormona i psiholoških opsesija upisanih u nagonu zahvaljujući genetičkoj kemiji...

— Zamarate me, Quinte. Htio sam reći da osoba kao ja ne može osjetiti fizičku privlačnost za nekoga poput vas, za stroj. Nikad neće plastične usne taknuti moje!

— To mi je, ako smijem primijetiti, vrlo utješno. — Quillu se pričinilo da je Quint zadrhtao. Okrenuo se prema videoekranu i promatrao kako iz njih nestaje planet.

— Lijepa Yee... — promrmljao je — tri godine... pa, strpit ću se. Pitam se hoćemo li biti sretni zajedno...

Raymond Milési:

Le carnassier unijambiste

Preveo Božidar Stančić

Jednonogi mesožder

Orbitalna naklada. Odjel Primanje—otprema

Konvejer Delta 73

Sektor Vigor F/Rea

Pozivna šifra: ZQD/3012 B Vigor na Rei, 7.18.2012.

Gospodine,

Potvrđujemo primitak vašeg mikro-rukopisa pod naslovom »Bljedilo Zemlje«, koji smo stavili pod broj M 232/014.

Požurit ćemo, dakako, da ga predamo našem Odbora za pregled i za šest do osam mjeseci dobit ćete odgovor. Taj je rok neizbježan jer nam stiže mnogo mikro-rukopisa.

Molimo vas da primite naše planetarne pozdrave.

Za Nekomercijalnu upravu
literarni ataše

.....

Sammy d'Elrinio

Trijem Sljezastih mjehurića 13

Potrošački konvejer

Pretinac CB 26 — Sjeveroistočna Francuska

Pozivna šifra: ZQD/3012 B SIF, 19. 11. 2012.

Orbitalnoj nakladi

Gospođo literarni ataše,

Čast mi je uputiti Vam ovih nekoliko redaka u vezi sa svojim mikro-rukopisom »**Bljedilo Zemlje**«, apstraktnog romana s književnim ambicijama, koji sam Vam poslao prije više od godine dana. U svom ste prijemnom pismu spominjali rok od »šest do osam mjeseci«, pa dopuštam sebi slobodu da Vas skromno zapitam kada ću moći dobiti zaključak vašeg Odbora za pregled.

Očekujući Vaš odgovor, molim Vas budite uvjereni u moje srdačne planetarne želje.

Sammy d'Elrinio

.....

Orbitalna naklada, Odjel Primanje—otprema

Veza: dopis od 19.11.2012.

Pozivna šifra: ZQD/0097E Vigor na Rei, 20.11.2012.

Gospodine,

Žao nam je što Vam moramo specijalnim odašiljačem vratiti vaš mikro-rukopis pod naslovom »**Bljedilo Zemlje**«, koji ste nam poslali. Naš Odbor za pregled smatrao je da nam ga ne može preporučiti za izdavanje. Premda djelo ima priličnih kvaliteta, na žalost, ne može ući u izdavački plan.

Molimo Vas, budite uvjereni u naše iskrene planetarne želje.

Za Nekomercijalnu upravu

literarni ataše
Golba diAsturie

.....

Sammy d'Elrinio 23. 01. 2013.

Gospođi Golbi d'Asturie, atašeu za književnost

Slobodan sam poslati Vam mikro-rukopis romana s naslovom

»**Jednonogi mesožder**«, koji opisuje mučno probijanje skupine ljudi u strpljivoj potrazi za vlastitim identitetom posljednjih godina prošlog stoljeća. Istodobno pokušavam kritički sagledati suvremeno društvo, analizirajući s jedne strane duboke uzroke unutrašnjih promjena, a s druge strane služeći se procesom »projekcije prema budućnosti«, ponekad novinarskim načinom.

Jasne su mi teškoće u izdavanju u ovo vrijeme recesije, i zamašnost Vašeg zadatka, i zato Vam unaprijed zahvaljujem na poslu pregleda i čitanja, bez obzira na krajnji rezultat.

Primite izraze mojega planetarnog poštovanja.

Sammy d'Elrinio

.....

Orbitalna naklada, Odjel Primanje—otprema

Pozivna šifra: ZQD/1084 Y Vigor na Rei, 24. 01. 2013.

Potvrđujemo prijem vašeg mikro-rukopisa »**Jednonogi mesožder**«, pod brojem B 295/701. Potrudit ćemo se, dakako, da ga što prije predamo Odboru za pregled, i u reku od osam do deset mjeseci dobili biste odgovor. Takav je rok potreban jer se neprestano povećava broj primljenih mikro-rukopisa. Primite naše iskrene doista planetarne pozdrave

Za Nekomercijalnu upravu
literarni ataše
Golba d'Asturie

.....

BRZOJAVNA TRAKA 16. TRAVNJA 2013.

SHAKESPEARE III

ORBITALNA NAKLADA DELTA VIGOR F/REA

IZDAVAČKA SLUŽBA, REGIS. BR. B 295/701

PRIMA SAMMY D'ELRINIO

● DA BI SE OMOGUĆILO OBLIKOVANJE POTREBNO PRERAĐIVANJE — ZAHVAT RADI VAŽNIH KOMERCIJALNIH

FAKTORA — PRIJEDLOG NOVIH FORMULACIJA PREMA USTANOVLJENIM KRITERIJIMA — SVE UPUTE I USKLAĐIVANJE NA RASPOLAGANJU — STUPITI U VEZU S NEKOMERCIJALNOM UPRAVOM — HVALA

.....

Sammy d'Elrinio

Gospođi Golbi d'Asturie, literarnom atašeu

Upravo sam primio brzojavnu traku, koja me pomalo iznenadila i zbunila. Čini mi se, prema pozivnoj šifri, da je riječ o mojem mikro-rukopisu »**Jednonogi mesožder**«. Pretpostavljam da je potrebno prerađivanje. Na kraju me upućuju da se javim Nekomercijalnoj upravi, gdje ću dobiti određene upute. .

Budite ljubazni pa mi dajte opširnije upute. Bilo kako bilo, sretan sam što je moj roman napokon privukao pažnju jednoga izdavača, makar mi se savjetuje i prerađivanje. U vezi s tim pripravan sam preraditi neka mjesta kad saznam nešto više o tome. Priznajem iskreno da me čeka još mnogo rada radi napretka u pisanju.

Primite moje zbilja planetarne pozdrave

Sammy d'Elrinio

.....

Orbitalna naklada, Odjel Primanje—otprema

Veza: poruka od 16. 04. 2013.

Pozivna šifra: ZBH/0210 Y Vigor na Rei, 20. 04. 2013.

Voljela bih Vam prije svega čestitati na kvaliteti Vašeg mikro-rukopisa. Zapazili smo kvalitetu već pri prvom romanu »**Bljedilo Zemlje**«, iako je tada bila još u zametku. Očito je da posjedujete pripovjedačke kvalitete i stvaralačku maštu. Nudimo vam svoju pomoć da ih razvijete.

Naš Odbor za pregled je nakon ekspertize preporučio programiranje »**Jednonogog mesoždera**« u našem savjetodavnom kompjuteru SHAKESPEARE III. On je dao povoljno mišljenje, pod uvjetom da se obave neki neznatni zahvati. Naše se službe drže preporuka

SHAKESPEAREA III, pa su tako sigurne da će na osnovi načela kojima se ravna kompjuter ponuditi čitaocima štivo koje oni traže.

Da budem preciznija, kompjuter je prihvatio pripovjedačku nit vašega romana, zamjerajući mu dvije-tri negativne sitnice, koje spominjem u prilogu. Uvjereni smo da ćete se suglasiti i dati nam definitivnu verziju na obostrano zadovoljstvo.

Očekujući vaš odgovor, molim vas da primite srdačne planetarne pozdrave.

Za Nekomercijalnu upravu

literarni ataše

Golba d'Asturie

Prilog u vezi s ZBH/0210 Y za osobnu informaciju radi odluke.

SHAKESPEARE III, VEZA 295/701.

NEODGOVARAJUĆI DETALJI

UPUTA ZA PRERADU PREMA PROGRAMU

● LIKOVI:

ESTELLE DEJANIS / PRESNAŽNA SEKSUALNOST I UBLAŽITI VERBALNU NEUMJERENOST I NEUMJERENOST U KRETNJAMA, OSOBITO STRANICE 37-112-127 do 132-199-215 i 217.

HAMILCAR ZERNOD / PARTNER VEĆ SPOMENUTE LIČNOSTI / OSIM U GRUPNOM SEKSUALNOM DOŽIVLJAJU / -UBLAŽITI MAZOHISTIČKE TENDENCIJE 1 OGRANIČITI ISTAKNUTE POLOŽAJE PRI KOITUSU, OSOBITO STRANICE 37—127, 132—199—215, 217 I POJEDINAČNI ODNOS STRANICA / PRETJERANA MIŠLJENJA O VLASTI / SAVJET: MAŠTANJE KOJE NE IDE U PRILOG POLITIČKOM ISKUSTVU S KRAJA XX STOLJEČA.

SUDIONICI U REVOLTU HORNOD PLOCHT / CASIMIR HENE / DELPHINE SORIANO / IZBJEGAVATI NEZGODNE IZRAZE STRANICE 32—89, 93—103 I SUDJELOVANJE U GRUPNOM SEKSUALNOM DOŽIVLJAJU STRANICE 127 DO 132 / NEPOTREBNI ATEISTIČKI SAVJETI I RAZMATRANJA U PRIPOVJEDALAČKOM

PROCESU, STRANICE 150—151.

● IZRAŽAVANJE:

SREDITI OPĆE IZRAŽAVANJE / OSIM UVODA I POGLAVLJA 3—4—5—8 / IZBJEGAVATI UVOĐENJE NOVIH RIJEČI / OGRANIČITI IZBOR TERMINOLOGIJE NA LEKSIKON ALDEMAR 3. LAROUSSE 19. IHIARD 2. IZDANJE / DOVRŠITI NEOBRAĐENE REČENICE / OGRANIČITI FLASH BACK / NE SLUŽITI SE POEZIJOM SLOBODNOG STIHA / IZBJEGAVATI OKOMITO PISANJE I PSIHOANALITIČKE ASCIJACIJE POGLAVLJE 12 / OBJASNITI POČETNO STANJE PRIJE POČETKA AKCIJE A NE POSLIJE.

● PRIPOVJEDALAČKI DETALJI:

PRIHVATLJIVI OSIM ANALIZE GRAĐANSKOG RATA 2004. U SJEVEROISTOČNOJ FRANCUSKOJ / VIDI SLUŽBENE OBJAVE O TOME / UVRŠTAVANJE FIKTIVNIH MIŠLJENJA I DOGAĐAJA MOGLO BI OZLOJEDITI ČITAOCE I SMANJITI PRODAJU ZA 37 POSTO / IZOSTAVITI OPIS IZBORA 2005. KAO NEODGOVARAJUĆI.

IZBACITI 23.700 ZNAKOVA NEZANIMLJIVIH ZA PROSJEČNOG ČITAOCA / DOPUŠTENO 30.000 PLUS 5000 ZNAKOVA / HVALA

.....

Sammy d'Elrinio

Pozivna šifra: ZBH/0210 Y 22. 04. 2013.

Gospođi Golbi d'Asturie, literarnom atašeu

Orbitalne naklade

Zahvaljujem Vam na objašnjavajućem pismu od 20. travnja. Upamtio sam sve, kao i upute u prilogu. Promislio sam o Vašim prijedlozima, okretao pitanja ovako i onako i dolazio do istog zaključka da je to praktički nemoguće. Nije da ne bih htio poslušati Vaše savjete koje je formulirala Vaša kompjuterska zvjerka. To bih mogao, stajalo bi me to nekoliko mjeseci rada. No, ne vidim kako bih mogao uskladiti promjene sa svojom

početnom idejom. Ono što bi iz toga ispalo bio bi posve nov dobroćudan roman bez nedotjeranosti, ali i bez veze s prethodnim. Promijeni li se do te mjere oblik, promijenit će se neizbježno i sadržaj.

Nije mi drago što Vam moram reći, ali radije bih povukao svoj roman »**Jednonogi mesožder**«. Zauzvrat bih Vam mogao poslati novi roman koji dovršavam i nosi naslov »**SUPERMETROPOLSKA TVRĐAVA**«, nešto u klasičnom smislu, što bi Vam odgovaralo. Mogu li?

U nadi da ćete mi brzo odgovoriti, molim Vas da primite izraze moje planetarne odanosti.

Sammy d'Elrinio

.....

Orbitalna naklada

Komercijalna služba — važno

Interna obavijest 29. 04. 2013.

Službi čitanja / Nekomercijalnoj upravi

Literarnom atašeu gđi d'Asturie

Nakon analize prodaje u prvom tromjesečju 2013. čini se da bi bilo poželjno da se iz vašeg odjela pojave tri ili četiri nova naslova vaših edicija.

Podnijeti prijedlog za tri tjedna uobičajenim putem.

O tome obavijest:

1. Nekomercijalna uprava
2. Ured za istraživanja
3. Uprava za programiranje SHAKESPEAREA III
4. Služba održavanja SHAKESPEAREA III
5. Služba čitanja

Za Komercijalnu upravu

zamjenik šefa računovodstva

John F. Mulligan

.....

Orbitalna naklada, Odjel Prihvat—otprema

Veza: pismo od 22. 04. 2013.

Pozivna šifra: CTT/2301 H Vigor na Rei 30. 04. 2013.

Dragi prijatelju,

Žao nam je zbog Vaše odluke da povučete svoj mikro-rukopis »**Jednonogi mesožder**«, koji smo htjeli objaviti, poštujući, naravno, vaš izbor teme. Zasad ne bismo primali nikakve mikro-rukopise jer ih imamo previše. No, slobodna sam ponovo istaći sve kvalitete izraza koje smo ustanovili pri čitanju Vašeg rukopisa. Mogli ste zapaziti da je naš kompjuter reagirao vrlo povoljno u vašu korist na pripovjedalački dio, a nije bio tako zadovoljan odlomcima sa sociološkim analizama i raznim proučavanjima, čak i avangardnim. Zapravo je SHAKESPEARE III, osim svoje funkcije kritičara, programiran i za dopisivanje nedopisanih odlomaka ili odlomaka koji ne odgovaraju ukusu čitalaca.

U tom smislu, budući da imate teškoća, možda biste prihvatili da se SHAKESPEARE III prihvati posla oko željenih modifikacija? Ako biste se složili s time, te bi promjene bile edmah obavljene i javljene Vam brzojavnom trakom. Definitivan bi oblik romana prije objavljivanja ovisio o Vašoj privoli, time što ćete Vi dati »imprimatur«.

Ako takav »obnovljeni« oblik i ne bi posve odgovarao Vašim željama, napominjem da vam to zauzvrat osigurava u obliku autorskih prava više prihode nego inače, jer time udovoljavate željama čitalaca. A time stječete i ime, što može samo koristiti Vašoj daljoj karijeri.

Zato ovom pismu, ukoliko ste voljni nastaviti suradnju s nama, šaljem plan literarne kompozicije s uputama za rad, kao i područja koja nas ne bi zanimala.

Dok očekujem Vaš odgovor, primite najsrdačnije planetarne pozdrave.

Za Nekomercijalnu upravu

literarni ataše

Golba d'Asturie

PRILOG: Literarne upute 2012/2013.

Orbitalna naklada

Upute za pisanje god. 2012/2013.

Napomena: Ovi savjeti mogu biti podložni i neznatnim promjenama zbog vanjskih ili unutrašnjih uzroka. Stupite s nama u vezu — Ured za istraživanje tržišta / Nekomercijalna uprava. Poželjan izbor: Jedan glavni lik koji je neprestano prisutan, pozitivan lik, ličnost koja nailazi na značajne teškoće i uspijeva ih prevladati. U protivnom, u slučaju smrti i neuspjeha imati u pripremi privremeni izlaz tako da se izbjegne nezadovoljstvo.

Identitet / nacionalnost: izabrati zemlju gdje se knjiga prodaje / savjetujte se s nama / i predvidjeti mogućnost modifikacija radi eventualnog prevođenja.

Poželjno pojavljivanje JEDNE ili DVIJU osoba »vezanih« za glavni lik / prijatelj, neprijatelj itd. / Najbolje je držati se pravila: bračni par, muško/ žensko.

Opće je pravilo da je muškarac desetak centimetara viši od žene, da ima muške crte lica, a žena da bude ženstvena. Na raspolaganju autoru su holografske slike. Ponegdje dopuštene neznatne modifikacije. Opis karaktera je relativno slobodan, pod uvjetom da budu čvrsti i prepoznatljivi, kako čitalac ne bi imao muke u karakterizaciji likova. Što se dobi tiče, najbolja je dob oko tridesete godine. Poštovati obitelj tipa dobro odgojenih supružnika sa dvoje djece (dječak i djevojčica, ona može biti i starija).

Djeca i starci, osim u izuzetnim slučajevima, treba da imaju drugorazrednu ulogu i sudjeluju samo epizodno.

Izabrati mjesta pomalo egzotična, ali davati iluziju zbiljnosti, premda ne treba pretjeravati.

Sredina u kojoj ljudi žive može biti raznovrsna, ali ni u tome ne treba

pretjerivati: izbjegavati bijedu ili krajnje bogatstvo. Idealno je prosječno poštenje, imućniji slojevi koji nemaju teškoća s novcem, jer to destimulira.

Sekundarni likovi mogu imati nakaradne karakterne mane i biti izvan norme, u granicama pristojnosti, dakako. Može se spominjati krađa ili umorstvo, ali sačuvati pojam zaslužene kazne na kraju.

● IZBJEGAVATI:

Nasilje preko .stanovite granice. Opis pojedinih prizora može biti zamijenjen iskazom svjedoka.

Erotične prizore preko mjere, homoseksualnost i sve nastranosti u seksu. Parovi sve obavljaju u pravilu u krevetu. Preporučuje se ugodno opisivanje. Pridržavati se pri tome Zakonu od 25. siječnja 2002. što se odnosi na opis nasilja i pornografiju u književnosti. Rječnik leksika i izraza koje valja izbjegavati dobit ćete na traženje, s preporučenim sinonimima.

Citiranje nekoga iz vlade, Administracije, mimo službenih izražavanja. Pridržavati se tromjesečnih Predsjednikovih izvještaja koji upućuju na prikladnu terminologiju. Dopušten opseg od 385.000 do 425.000 znakova.

Pisati u prvom ili u trećem licu, ali to ne mijenjati u toku pisanja. Izbjegavati osobne digresije i razmatranja i ne narušavati kontinuitet akcije.

Paziti da pripovijedanje ima poentu. Prije završetka »zatvoriti« sva otvorena pitanja. Ne ostaviti čitaoca ni u kakvoj završnoj nedoumici ili mu predlagati nekoliko interpretacija iste činjenice.

.....

— Halo! Je li to Centrala Orbitralnoga rotora?

— Ovdje Centrala Rea. Koga trebate?

— Vigor F, Konvejer Delta 73, Orbitalna naklada.

— Orbitalna naklada, evo...

.....

— Halo! Je li to Orbitalna naklada?

— Jest. Dobar dan! Koju službu želite?

— Ovaj ... mislim da je to Nekomercijalna uprava. Gospođu d'Asturie...

— Kažete: Nekomercijalna uprava... to je na kraju. Pričekajte...

.....

— Halo, koji odjel trebate?

— Pa, ovaj Nekomercijalnu upravu, literarni ataše... ne znam točno... ah, da: Odjel Prihvat—otprema.

.....

— Dobro...

— Halo! Odjel Prihvat—otprema. Izvolite?

— Dobar dan! Želio bih razgovarati s gospođom Golbom d'Asturie, vašim literarnim atašeom.

— Ne poznajem je... U kojoj je službi?

— Mislim da je u Nekomercijalnoj upravi.

— Aha! Odmah...

.....

— Halo! Da?

— Gospođa Golba d'Asturie?

— Jest, ja sam. O čemu je riječ?

— Ovaj, ovdje Sammy d'Elrinio... mi smo razmijenili nekoliko pisama u posljednje vrijeme. Znam, reći ćete...

— Oh, sjećam se, dobar dan, dragi prijatelju! Što je? Nešto nije u redu?

— Pa, ne može se baš reći... hoću reći: shvatio sam sve što ste mi poslali, ali... no, ako sam dobro shvatio, vi mi predlažete da potpišem roman koji bi dobrim dijelom redigirao kompjuter?

— Ako tako gledate, da. No, tek nakon vaših uputa. Prerada prema našim uvriježenim kriterijima ...

— Dobro, ali u kakvom interesu? Da dobijete na vremenu? Ili zato što

sam ja napomenuo da se ne bih htio prihvatiti toga?

— Jest, to bi značilo dobiti na vremenu, ali to znači i da bismo dobili djelo koje je većim dijelom prilagođeno željama čitalaca. U isto bismo vrijeme udovoljili ukusu čitalaca i dokazali da smo realisti. Poslije prvoga vašeg iznenađenja, normalnoga, jasno, vidjet ćete da bi takav oblik suradnje mogao biti zaista stimulativan i otvoriti vam nove horizonte.

— Da, ali jeste li vi zaista u »Nekomercijalnoj upravi«? Ako jeste, kakav je to nekomercijalni razlog zbog kojega toliko tražite da se vaši autori podvrgnu ukusu čitalačke publike?

— To je neka vrst poštovanja.

— A ako odbijem, hoće li moj...

— Nema problema. Poslat ćemo vam vaš mikro-rukopis. Vi odlučujete! Imate li u izgledu neku izdavačku kuću?

— Ovaj... pa, trenutačno baš nemam... već sam nekima slao... ostajete mi vi, »Cosmica« i još neke...

— Da, shvaćam... i znam da potraga može biti odurna. Zato sam vam i dala onaj prijedlog. Bilo bi to dobro za vas. U tome je vaša prilika u budućnosti. Takva vam se prilika neće tako brzo pružiti... Prihvatite jednostavno takav princip, kao i drugi vaši kolege, i možda je to početak uspjeha. Možete li predočiti sebi uspjeh?

— Pa, nemam ništa protiv uspjeha, ali, ovaj... ja nisam tako gledao na stvari... Ja... mislio sam napisati roman i eventualno ga popraviti i poboljšati pojedina mjesta, ali sam, svojim snagama i izrazom... Da uklopim svoje misli! Prihvaćam da čitaoce treba zadovoljiti, i noći koje provodim za pisaćim strojem dokazuju da o njima vodim računa. Bar u nekoj mjeri. Ali budem li do samoga zareza davao ono što oni traže, gdje je tu stvaralaštvo? Zar da im pošaljem i pisaći stroj?

— Oh, pa mi i ne pomišljamo na to da čitaocu podilazimo čak do zareza u onom što on očekuje, dragi prijatelju! Romani koje izdajemo vrve od nevjerojatnih situacija, razborito doziranih iznenađenja, novih elemenata, sve zahvaljujući imaginaciji talentiranih autora koji prihvaćaju suradnju sa SHAKESPEAREOM III! Mi njega neprekidno »hranimo« novim programom zahvaljujući »stvaraocima« kao što ste vi, koji imaju inventivan duh i ne odbijaju... napredak. Nije to kraj stvaranja, ni njegovog

suvremenog izraza.

— Hmmm... ako sam dobro shvatio, vama su potrebniji scenaristi nego pisci. Dobri zlatni jajonosci, ha?

— Malo pregrubo rečeno. Recimo da više volimo određene oblike pisanja.

— Da... u pismu spominjete da kompjuter može i napisati cijela poglavlja umjesto mene...

— Nego što! Programiran je za oblikovanje bilo kojeg žanra ili pripovjedačkog elementa. Možete se njime služiti ako želite.

— Znači, dovoljno mu je dati sinopsis, lica i nekoliko situacija i on to odmah proširuje u poglavlja?

— Dakako! S raznovrsnim podacima kojima raspolaže, SHAKESPEARE III može čak i sam programirati neke osnovne elemente i...

— Ali zašto onda ne zatražite od njega jednostavno da napiše roman?

— Ali, dragi moj, ta mogućnost postoji već odavna, ali ipak... potrebno je uvesti u njegovu memoriju i nove elemente. Ako prihvatite savjet da razmislite, mogli biste nam u tome mnogo pomoći... a i vi biste našli novi oblik posla, osobito obogaćujući...

— Obogaćujući... da... recite, postoji zakon koji precizno određuje granice književnoga stvaranja pomoću kompjutera, zar ne?

— Dakako. I mi se njega strogo držimo. Zašto to pitate? Sve naše romane autori potpisuju i svatko se s tim autorima može sastati...

— Ne sumnjam u to. Dobro, ja...

— Slušajte, dragi prijatelju. Shvaćam da ste zbunjeni. Ne znate još mnoge komponente stvari. Što kažete na to da promislite još nekoliko dana? Uvjerena sam da bi vam to bilo korisno. Dotle će vam poslati izvadak iz ugovora boji šaljemo svojim autorima. Tako možete prosuditi da li je korisno ili ne ući u naš tabor. Ja bih iskreno željela da vas mogu ubrojiti među svoje suradnike, u općem interesu, što kažete na to?

— Ništa posebno.

— Dakle, dogovoreno! Računam na vaš odgovor za tjedan dana. Do sborog viđenja, dragi prijatelju!

• • •

Orbitalna naklada — Odjel prodaje

Gospodinu Sammyju d'Elrinio

PORUKA PRIVREMENO VIDLJIVIM TEKSTOM (Zakon od 2. veljače 2001) — trajanje zračenja poslije otvaranja 22 minute — POVJERLJIVO

IZVADAK UGOVORA TIPA AUTOR/IZDAVAČ. Za osobnu upotrebu.

Izbor A:

»Autor će uputiti Izdavaču prije... sinopsis romana koji prelazi 5000 znakova. Eventualne naknadne dopune mogu se izvanredno zatražiti, ali da ne prelaze 1500 znakova.

Pošto takav poslani program bude pregledan, prihvatit će ga SHAKESPEARE III i dati mu oblik romana od najmanje 385.000 znakova do najviše 425.000 znakova uz određen broj poglavlja (između 12 i 20), nakon preporučljivih, iako ne i potrebnih napomena autora.

Samo će izdavač i autor znati da je SHAKESPEARE III intervenirao u rukopisu, a autor će biti naznačen kao jedini idejni začetnik i odgovoran za djelo.

Autor prihvaća, kao cijenu ustupanja prava za štampanje, postotak od prodajne cijene svakog primjerka:

— 2 posto na prvih 80.000 prodanih primjeraka,

— 3 posto na sljedećih 80.000,

— 5 posto na više od 160.000 prodanih primjeraka. Dođe li do dalje suradnje, ovome će se dodati još jedan posto za svako novo djelo koje ulazi u prodaju, do najviše 10 posto.

IZBOR B

Izdavač će svakih... mjeseci poslati Autoru original jednoga romana od

385.000 do 425.000 znakova, koji je proizveo SHAKESPEARE III. Autor će potpisati taj roman i zajamčiti da ga je on napisao u cjelosti.

Kao nagradu za ustupanje autorskih prava Autor će dobiti postotak od prodanih primjeraka:

— 6 posto na prvih 80.000 prodanih primjeraka,

— 8 posto na sljedećih 80.000,

— 10 posto na više od 160.000 prodanih primjeraka. Nastavi li se suradnja u tom smislu, Autoru pripada i 2 posto pri svakom djelu koje potpiše i koje bude pušteno u prodaju, do najviše 24 posto.

Autor se obavezuje da će potanko upoznati djela koja potpisuje kao autor i da će sudjelovati u zajedničkim akcijama promocije knjige.

Izdavač se obavezuje da će Autoru dati na čitanje djela, i to najmanje... tjedana prije štampanja.

Jedan primjerak Ugovora je na raspolaganju Autoru nakon potpisivanja prema Izboru A ili B.

• • •

Sammy d'Elrinio

7. 05. 2013.

Literarnom atašeu gospođi Golbi d' Asturie

Orbitalna naklada

Iz svoje zemaljske ćelije često promatram ljeskavi odraz Vaše krasne orbitalne stanice, poput svjetla nade napola puta između Zemlje i Mjeseca. Zaboravljam da je riječ o zrcalu i da je ondašnji život samo kopija našega, pa bila sila teže ondje umjetna ili ne.

Vaš Izvadak ugovora, kojem valja priznati neoborivu logiku, zbilja se izbrisao za 22 minute, pa čestitam i na tehničkoj preciznosti.

Kad su prošli prvi trenuci u kojima sam, priznajem, bio kadar zadaviti svakoga bližnjega svoga koji bi mi došao pod ruku, i raskomadati svaki stroj koji podsjeća na kompjuter, vratio sam se na ponašanje koje je adekvatnije onome što se očekuje od čovjeka koji drži do svoga

dostojanstva.

Hvala Vam što ste se pobrinuli da »dohranite« moje iskustvo zbilja zanimljivim pojedinostima, koje su me podsjetile na stvarnost suvremena svijeta. Uvijek se stječe iskustvo konfrontacijom sa svojim bližnjim, a i nebližnjim. To je i prilika da čovjek utvrdi, unatoč alarmantnoj novčanoj situaciji da mu i nije tako loše u usporedbi s onima što se žongliraju (smjerno) masama i njihovim nagonima.

Hvala Vam i što ste odlučili da mi pošaljete moj mikro-rukopis »Jednonogi mesožder«. Reprodukcija je skupa. Sad će on nastaviti svoj život rukopisa po ladicama izdavača. Putovanje će ga poštedjeti od prašine.

Osim toga, ne bojte se da ću ja zlorabiti dobivene obavijesti da bih iz toga načinio osvetnički i karijeristički roman. Nisam lud! Dovoljno imam problema da vežem kraj s krajem svaki mjesec da bih si priuštio svoj komad trijema sa sivkastoplavom panoramom. Izgled nije važan, luksuza sam se odvikao. Nastavit ću jednostavno svoj pošteni književni put otvorenih očiju i zatvorenih usta. Oh, svevladajuća stvaralačka snago, zatvorena u kuli bjelokosnoj!

Ipak, čitanje jedne od Vaših revija s vrlo lijepim fotoreljefima i značajnim reklamama, nadahnulo me da naznačim početak sinopsisa, koji vam iznosim:

»Gaetan Delabarre je mladi liječnik u dobi od 31 godine, 1,80 m, blistave perspektive. Jednoga se dana iskrca iz lađice na otok Bagabatu u dobro skrojenom odijelu. Neki 12-godišnji nitkov, jednooki i hromi prosjak u prnjama, ukrade mu torbu od krokodilske kože, u kojoj je vakcina protiv tropske leukemije. Uz pomoć guvernerove kćeri Lohanne Valparaiso, 25-godišnje vrlo lijepe plavuše, 1,65 m, sa smiješkom koji bi smutio i sveca, Gaetan polazi u potragu za kradljivcem i otkriva sektu (u dronjcima, prljavu, neobrijanu) Svjedoka posljednjeg suda, koji se protive ograničavanju umiranja od bolesti...«

Sve skupa oko 5000 znakova. Tjeran nepotisnutim altruizmom, slobodan sam Vam ponuditi taj škrti originalni sinopis kao poklon na rastanku. I nakon toga, gospođo ataše, šaljem Vam svoje definitivne planetarne pozdrave.

Sammy d'Elrinio.

P. S. Što mislite, kad će umjesto Vas nastupiti kompjuter?

• • •

Nakladi »Cosmica«

Vigor/Rea, 8. 05.

Marcele,

Ako dobiješ mikro-rukopis nekoga šašavca po imenu Sammy d'Elrinio, šutni ga u kantu za smeće. Prenesi poruku i ostalima.

Pusa od Golbe

P. S. Iduće je subote koktel u izdavačkom poduzeću »Braća Colas«. Vidimo se, zar ne?

Slobodan Ćurčić:

Čovek pet minuta

Već je skoro tri posle podne i ja po treći put gledam na ručni časovnik. U tri minuta do tri, u moju kancelariju ući će sestra Ivana i reći mi, kao i uvek, da je za danas gotovo. Precizna je i vrlo pedantna i bez njene pomoći ne bi mi bilo lako raditi.

I danas sam imao dosta novih slučajeva, uglavnom depresija. Čega se sve nisam nagledao i naslušao u svojoj psihijatrijskoj praksi za tih deset godina! Ljudska psiha i tajanstveni procesi koji ponekad njome ovladaju oduvek me je privlačila magnetskom snagom i sav svoj stvaralački rad posvetio sam tom području. Biću možda neskroman, ali drže me za najboljeg stručnjaka u tom području u zemlji. Sve češće i pojedine kolege izvana pitaju me o pojedinim slučajevima. Ali, to mi uzima i ono malo slobodnog vremena što ga imam.

Izbegavam ogledala, činim to jedino kad moram, a i tada površno. Uvek ugledam sliku rano osedelog četrdesetpetogodišnjaka, sa nekoliko jakih bora oko usta i na čelu. Retko se smejem, jer mi je posao donosio više tuge no radosti.

Vrata se otvaraju i proviruje glava sestre Ivane, ovaj put sa šatiranom nijansom kose. Gleda me ozbiljno iza svojih naočara i kaže:

— Pacijenata više nema, doktore. Da li sam vam još potrebna?

Ja, kao i uvek, ljubazno joj se nasmešim i odmahnem.

— Hvala. To bi bilo sve za danas.

Slušam šumove koje stvara sestra Ivana dok zatvara svoj sto i ormar sa dosijeima. Uzima svoje stvari i odlazi. I zatim nastaje tišina.

Ustajem i prilazim prozoru. Posmatram kolege kako žure prema kolima, odlaze kući, porodici. U daljini velika košnica Zagreb otvara se da ih primi. Uskoro se gube i ti poslednji šumovi. Ostali smo samo dežurne službe i ja i sada mogu da prionem na posao kao i svakog dana.

U ovo vreme obrađujem naročito zanimljive slučajeve. Želim da ih

pažljivo prostudiram. Radim tako do šest a onda i ja odlazim. Do sutra.

Seo sam u svoju stolicu i otvorio prvi dosje. Da, zaista ozbiljan slučaj: kasno otkrivena šizofrenija. Počeo sam da se udubljujem u materijal, kad začujem kako se lagano otvaraju i zatvaraju vrata prijemne kancelarije. Jedino se sestra Ivana mogla vratiti, mada se njoj nikada nije desilo da je zaboravila nešto. No, koraci nisu njeni. Neko prilazi mojim vratima muškim, teškim korakom. Ako je neki zakasneli pacijent, moraću da ga vratim. Bez sestre Ivane nikoga ne primam.

Vrata se lagano otvore.

U svojoj praksi nailazio sam na dva tipa ljudskog ponašanja, kada bi dolazili meni: ili su preterano deprimirani i razdražljivi, ili pak neuobičajeno mirni i povučeni u sebe.

Čovek koji je ušao i zatvorio za sobom vrata nije spadao ni u jedan tip, čak ni između. Stajao je i pomno me posmatrao. Zaključio sam da tim vizuelnim kontaktom želi da me prostudira i da izvuče neki svoj zaključak. Bio je srednje visine, neupadljivo odeven, ali je delovao veoma uredno i uglancano. Leva šaka mu je bila na kvaki od vrata, desnu je držao u džepu od sakoa. Imao je crnu kosu, visoko čelo, prodoran pogled. Najviše me je zainteresovao njegov opšti izgled. Kao da je pogrešio, pa umesto u neku galeriju, svratio k meni i sada se čudi otkud ja tu. Želeo sam da počnem razgovor, jer razgovorom sam otkrivao ono skriveno u pacijentu. Čovek i kada laže otkriva nešto o sebi. Samo tu istinu treba izvući ispod nakupina laži. Prekidam tišinu i pitam:

— Čime vam mogu pomoći? — Neznanac ne odgovara. I dalje me promatra onim svojim zamišljenim pogledom. Pokušavam ponovo: — Radno je vreme završeno. Danas ne bih mogao. Možda sutra, uz najavu sestri...

Moje odbijanje nateralo ga je da odgovori. Govor mu je brz, koncizan. Tek kada sam mu čuo glas, otkrio sam koliko je uznemiren. Nepoznatog kao da je netko jako zastrašio.

— Ne sutra, doktore. Danas. Odmah. Potrebna mi je vaša pomoć. Neizostavno.

Trudim se da mi glas zvuči što mirnije.

— Da, da, razumem vas. Ali morate shvatiti da u mom poslu postoji i

izvestan red. Vaš dosje, na primer, to jest vaš zdravstveni karton koji će otvoriti sestra. Tu je i red koji mora da se poštuje, niste zbilja jedini... Mnogi problemi se čine hitni, ali to je samo na prvi pogled, zar ne?

On se odvaja od vrata i spušta u stolicu nasuprot meni. Desna ruka mu je i dalje u džepu. Zaključujem da drži nešto čvrsto. Oružje? Možda. I to sam doživljavao, mada samo kao manifestaciju depresije.

— Doktore, znam da ćete me saslušati. Takođe znam da ovo vreme provodite u proučavanju zanimljivih slučajeva. Pripremate novi naučni rad. Zato ste i sada na Klinici. Sve ja to znam jer sam se dugo i detaljno pripremao ža ovaj naš susret i ništa nisam prepustio slučaju. Sami smo i niko nas neće ometati. Želeo bih da me saslušate pažljivo, ma šta u početku pomislili. Nisam lud. To vam verovatno svako kaže, jer svi se paranoično toga plaše. Naprotiv, ja bih voleo da sam lud. Smešite se, znam. Ali, verujte da je to istina. Onda bih bar znao da je sve što mi se sada događa samo moja fikcija. Ovako je sve drugačije. Doktore, morate mi pomoći. Jedino vi to možete.

Većina mojih pacijenata to isto tvrdi. Donekle su i u pravu, jer ja čistim ruševine, ali ne mogu da gradim novo u ljudskoj psihi. Kažem:

— Dobro. Recimo da ste me ubedili u hitnost vašeg slučaja. Spreman sam za razgovor. Hoćete li se predstaviti?

Licem mu preleti trzaj. Onda se opušta i odgovara smireno:

— A zašto ne? Moje ime vam i onako ništa neće reći. Zovem se Karlo, Karlo Grubeški. Rođen i odrastao u Zagrebu, no ime sam kasnije promenio i detaljno zameo trag. Imao sam za to svojih razloga, već ću vam ispričati. Stajalo mu je i truda i novaca, no uspeo sam...

— Dobro, dobro — kažem. — Verujem vam. Bilo vam je stalo da vam se zametne trag i uspeli ste. U redu, Karlo. U čemu je vaš problem, šta vas je nagnalo da posle jednog života promenite sve iz korena, da izmenite ličnost, ime, i ponašanje možda? Pripremali ste i ovaj naš susret, došli k meni... Zašto?

— Razlog je sledeći, doktore: JA MOGU DA PREDVIDIM DOGAĐAJE.

To je jako istakao. Ja ćutim. U svojoj praksi čuo sam svašta od svojih pacijenata te sam oguglao i postao potpuno imun na njih. Ni ovo nije nešto

novo i originalno. Pomno pratim izraze na njegovom licu, što bljesnu i izgubi se. Neki ljudi postave laž na pijedestal istine i s vremenom i sami duboko poveruju u nju. U mome poslu istina je od presudne važnosti. Moram da je znam da bih pomogao. Pitam ga:

— Znači li to da ste u neku ruku vidoviti? No, kada ste to opazili i kako se manifestiralo?

Ovo nije očekivao. Sve drugo je bilo za njega realnije: neverica, sumnjičavost, podsmeh... To je evidentno i u njegovim recima, mala zbunjenost.

— Ja... znate, doktore... Ne bih to nikako nazvao vidovitošću, jer bih se time izjednačio sa svim onim šarlatanima širom zemaljske kugle. To je kod mene predosećaj, sposobnost da iz mase što nailazi izdvojim upravo one događaje koji imaju najveću verovatnost da će se i dogoditi.

Sada je već opušten. Razgovor mu godi i desna mu je ruka izvan džepa. No, prste krši u krilu. Ali, važno je da dijalog krene. Iz mase nevažnih detalja može se izdvojiti ono bitno. Uzroci. Koreni. Posledice. Lečenje.

— Svoju iznenadnu sposobnost otkrio sam dosta rano. Prvo se to kod mene manifestiralo u snovima koji su bih dosta nepovezani. To me nije zabrinjavalo, sve dok mi se nije počeo javljati sve veći i veći osećaj *deja vu, deja entendu*... Ali, događaji su postajali neverovatno identični... Nešto bi mi se ponekad i omaklo u razgovoru sa kolegama, s vremenom sam postao i »smešni Karlo« i slično... Pripisivao sam sve zamoru od čitanja i sve više se povlačio u sebe, izbegavao razgovore koji bi me isprovocirali da kažem nešto što će se tek reći. Smešno, zar ne? Samo, meni nije bilo. Počeli su me sumnjičavo gledati... Niko ne voli kad mu neko otima reči iz usta, reči koje je tek hteo da kaže... Bio sam za svoju okolicu prepametan, umišljen, suviše pronicav... Povlačio sam se, nestajao, tonuo u samoću...

— Rekoste da ste mnogo čitali — prekinem ga.

— Ah, da, dosta. Čak i previše. Studije su bile teške, ali ja nisam nikada imao problema. Interesovala me je bit, a do nje sam dolazio lako...

— Razumem. Nastavite.

— Sve je to teklo manje-više u plimama i osekama. Tada nisam znao da je i moj osećaj sazrevao zajedno sa mnom. Kada bih se malo povukao, izlazio sam u društvo, stvarao poznanstva, ponašao se kao i ostali... Sve

dok mi jedan događaj nije otkrio da je sve to što mi se događalo, ipak moja vančulna sposobnost...

— Nešto kao ESP, ekstrasenzorijalna percepcija?

— Pa, tako. Jedino bi se tu mogao svrstati moj osećaj.

— Nastavite, nastavite...

Primećujem osmeh na njegovom licu. Opušta se, udobnije smešta u stolici, glas mu je čvršći, sigurniji.

— Sedao sam u jednom lokalu u Gornjem gradu sa jednim kolegom. Čavrljali smo neobavezno, uz piće. On je bio zabrinut zbog ličnih, porodičnih problema. Uskoro se oprostio, izgovarajući se da mu se žuri. Ostao sam da sedim, sledeći ga u mislima. Razmišljao sam o njemu, još pod utiskom našeg razgovora. I tada sam odjednom osetio nalet neke praznine, kao da sam uspeo da izbrišem sve iz svoga mozga i koncentrišem se samo na njega. U mislima sam imao jasnu sliku da će doživeti nesreću. ZNAO SAM da će se to dogoditi! Bio sam u teškoj situaciji — on je bio izašao pre dva-tri minuta, bio je dan, gužva... Pojurio sam i ubrzo ugledao gomilu ljudi... Neki su tvrdili da je izleteo pred automobil. Ostao je živ, no sa nekoliko preloma. I tada me je, doktore, zabrinula ta moja sposobnost predviđanja.

— Zašto vas je baš to zabrinulo? Zar vam to nije omogućavalo neke prednosti u životu?

— Mislite? Ali, ne, ne! S vremenom sam sebi dokazao da je sve to istina. U početku sam bio neverni Toma! No, doživljavao sam mnogo tragedija, drama, a malo lepih stvari ...Mogao sam da se koncentrišem na bilo koju osobu koju bih video i ubrzo sam znao što će joj se dogoditi!

— Razumem. Ali mogli ste i isključiti tu svoju sposobnost... To vam je, ipak, moglo više koristiti nego naškoditi.

— Moja sposobnost, za sada, ne ide toliko daleko. Utvrdio sam koliko najdalje mogu da osetim sled dgađaja, da pratim pojedine ličnosti i saznam sve o njihovim energetskim potencijalima koji će izbaciti stare i istrošene... Moj je mozak posedovao sposobnost dešifrovanja tih energetskih potencijala koji su čekali svoj red, ako me razumete...

— Da. Rekoste, utvrdili ste i vremenski?

— Više puta sam proveravao. I uvek se tačno poklapalo. Pet minuta. PET MINUTA, doktore! Toliko mogu da se približim budućnosti, za sada. Kažete, mogao sam da se isključim... Da, povremeno sam to i radio jer bih inače poludeo... Znati da će neko biti uskoro pregažen, a stoji pored mene, da će doživeti porodičnu tragediju, da će slediti neprijatni događaji i mnogo drugih stvari... Ogroman broj loših, neprijatnih, malo dobrih... Sve je to počelo da me progoni, moja se sposobnost okrenula protiv mene! ZNAO SAM, a nisam se usuđivao da pomognem! Proglasili bi me ludim za tren oka. Samo ljudi poremećene psihe to tvrde. Ja ne znam mehanizme koji pokreću taj moj osećaj... Šta da mi se isključe u takvim trenucima, kada bi trebalo da manifestujem svoju sposobnost? Prezir, podsmeh... Gde će se svi ti dolazeći energetski potencijali isprazniti? Neću li time. poremetiti narastajući sklad? I hiljade drugih pitanja, doktore...

Slušam ga pažljivo. Čovek je jako, jako usamljen. Sa svojom fantazmagoričnom pričom što ga progoni i opseda sa — možda — šizofreničnom ličnošću: jedan Karlo sa sposobnošću da predviđa i drugi, ovaj koji sedi i govori o tome... Zanimljivo, zanimljivo... Moram da ga saslušam do kraja. On nastavlja:

— I onda sam u svojoj izolaciji naišao na vas. Mislim, na vaše članke, radove... Danima i mesecima sam to čitao, prikupljao, procenjivao vas. Radovi su jedno, vi ste drugo. Nisam znao vaše reakcije. Pratio sam izlazak osoblja, vaše navike, dugo ostajanje... I ovaj dan je došao. I zašto sam kod vas? Zbog jedne misli... Verujem da bi mi hipnoza pomogla. Ona prodire kroz svesno, u duboku podsvest, možda do dna. Nisam baš uveren u nju, ali mislim da bi mi pomogla da tu svoju sposobnost nekako zaboravim, otklonim... Trudim se da ne mislim na budućnost, ali to je jako, užasno jako. Moj je mozak šifrant i podaci odnekud naviru i naviru...

Ovo je teži slučaj nego što sam mislio u početku. Morao bih da sprovedem obimnije lečenje, ovde na Klinici. Ovaj čovek je opsednut šetao Zagrebom, možda mesecima, bez pomoći, ne imajući hrabrosti da dođe i da mi se obrati. A još nije kasno, još postoji nada da se izvuče iz sopstvenih psihičkih ruševina. Moram da nađem uzroke da zaronim do detinjstva, do samih korena njegovog stanja.

Ipak, pokušavam da ga iskušam. Kažem:

— Da li ste o svemu dobro promislili, Karlo? Vaša sposobnost je jedinstvena, možda jedina u svetu... Stvari se dešavaju mimo naše volje. Ako možete da predviđate stvari i događaje, to znači da se vaš um razvijao

mnogo brže i progresivnije nego u ostalih. To govori o progresu... O neutralizaciji slučaja...

Desna ruka mu je pnovo u džepu sakoa. Nervoza ga je ponovo jako zahvatila, ali moram da rizikujem. Moram da idem do kraja sa otporom, možda je sve to njegova životna predstava. Moram da ga UVERIM da mu verujem i da želim da mu odmah pomognem. Odgovara brzo:

— Ne, ne. Kada biste vi imali takav osećaj, ne znam kako biste reagovali. Zamislite masu: stotine, hiljade ljudi koji su oko mene i svaki njihov pojedinačni slučaj koji mi se nameće. Kao talasi koji udaraju u obalu. Hiljade sudbina, smrt, neprijatnosti, poneka i lepa stvar ili događaj u koji hrle ne znajući za nj. A ja znam, doktore. Užasno, užasno... I zašto baš ja? Ja, između toliko ljudi u ovom svetu? Ne, ne želim to više!

Sada je trenutak kada ću popustiti. Na ivici je sloma, desna mu je ruka ukočena u laktu, pogled je napet, telo takođe. Govorim:

— Ako ste se odlučili, Karlo, mogu pokušati... Ništa ne obećavam. Sve je dosta isforsirano i naglo, bez detaljnih priprema i analiza. Ipak, ta vaša sposobnost...

— Ne želim je više, doktore, to sam vam već rekao.

— Svakako, svakako. Slušajte me sad pažljivo, Karlo. Sve što ste mi do sada ispričali, verujem da u sebi ima dosta istine. Razuman sam čovek i širokih pogleda. Ništa u ovom našem svetu nije nemoguće, mnoge barijere uma su probijene. Ali, ipak, nešto me kao stručnjaka kopka. Zašto vašu sposobnost ne demonstrirate, sada, recimo? Koncentrišite se, nešto će se već dogoditi u toj budućnosti od pet minuta, napišite to na parčetu papira... Time biste mi samo pomogli.

Glas mu je tvrd. Odbijajući.

— Ne, doktore. Ili mi pomozite ovako, na reč, ili nikako. Pre ulaska u ovu prostoriju zarekao sam se da se više nikada neću koristiti svojom sposobnošću, i sve vreme dok razgovaram sa vama maksimalno sam koncentrisan da je udaljim što dalje od sebe. Mogu vam reći da sam delimično uspeo u tome. Možda me to iscrpljuje, možda će popustiti čim odavde izađem... Zato želim tu hipnotičku seansu i zaborav.

Posmatram ga i razmišljam. Upravo mi je baš ovakav slučaj potreban za moju studiju. Toliko izvitoperenu psihu nisam imao prilike susresti. Bacam

pogled na časovnik. Već je pet sati, vreme je da i ja napustim bolnicu.

— U redu — kažem pređite na onaj naslonjač u uglu sobe.

Ustaje, prelazi prostorijom, seda. Ruke su mu na naslonu, ispružene. Opušten je i miran, spreman. On veruje, miran je, on očekuje. Ustajem i ja, polako mu prilazim, palim malu lampu sa strane, gasim osvetljenje. Sada smo u nekoj mešavini blage svetlosti i tame. Njegove su zenice širom otvorene i zrače nemir. Govorim mu umirujući, gotovo blago, fiksirajući ga pogledom. Sugerišem mu da se opusti, masiram mu slepoočice, ponavljam i ponavljam da želim da mu pomognem, govorim, govorim. Oči mu se polako zatvaraju, ali mu je um otvoren za moje reči.

Sada je u dubokom snu. Govorim polako, nastojim da prodrem što dublje. Otvaram jedna za drugim sva vrata koja sprečavaju pristup njegovoj psihi. Sada je kao leptir na plohi, otvoren i spreman.

Ustajem i prilazim telefonu, okrećem dežurni broj. Ja jesam doktor, ali ovom je čoveku potrebna kompletnija pomoć. Naš je razgovor samo blagi anestetik, za početak. Mora da se duže leči jer se ovakva fantazmagorija retko nalazi.

Dežurni službenik se javlja. Pozivam ih da odmah dođu i spuštam slušalicu. Prilazim Karlu.

Budim ga polako. Osvešćuje se lako i bez problema. Još je u polusnu kada ulaze dežurni. Jaki su i svaki je otpor sa njegove strane uzaludan. Ostavljam ih kraj vrata, jer želim da Karlu lično saopštim da će za njega biti najbolje da ostane na Klinici. Sada je već sasvim budan. Njegove širom otvorene oči izražavaju zahvalnost i olakšanje.

Govori kratko, duboko uveren da je seansa uspela. Kako je ponekad lako sa njima izići na kraj. Ali, samo dubokim poznavanjem ljudske psihe.

— Ne znam šta ste mi sugerisali, doktore, ali osećam neku vrst olakšanja. Kao da je postavljena brana pred mojim osećajem, kao da sada mogu svojom voljom da ga kontrolišem i usmeravam. Mislim da ću još dolaziti k vama. Sigurno ću dolaziti, doktore...

Da, da. Viđat ćemo se skoro svaki dan. moj Karlo. Trudim se da sada moj glas bude što tiši jer pacijenti iz ovakvih euforičnih stanja zahvalnosti mogu iznenada da pređu u krajnju depresiju ili razjarenost.

— I ja se saglašavam da se još viđamo, Karlo. Potrebno vam je to, vjerujte. Mislim da za vas ima nade, važno je da sasvim sarađujemo.

Pogledom zovem ljude i oni prilaze hitro. On shvata u trenu da se nešto dešava i ruka mu skliznu ka džepu. No, bolničari su brži i hvataju ga za ruke. Govorim mu polako, ne želim da se sada razjari:

— Važno je za vas da ostanete na Klinici, Karlo. Potrebna vam je kompletna pomoć. Ne bojte se, oni ne žele da vas povrede.

Na moj znak jedan od ljudi mu vadi predmet iz džepa. Kao što sam i mislio: revolver. Pun, otkočen. No, išao sam uvek za korak napred. Karlo ne deluje previše gnevno, Pre razočarano, rekao bih.

— Ipak mi niste poverovali, doktore. Trebao sam da vam demonstriram svoj osjećaj, jedino je to moglo da vas uveri. Ovako sam ispao neuračunljivi psihopata koji slobodno šeta ulicama. Da, imao sam revolver, ali ga nikad ne bih upotrebio...

Da, znam. To svi kažu. Posle.

— Ovako, vi ste bili u prednosti. Ne koristeći se svojom sposobnošću i vjerujući vam, bio sam na istoj nozi sa vama. Samo što ste vi imali svoje iskustvo i mogućnost da sve ovo iskombinujete. Kasno za mene, ali želeo sam posle hipnoze da vam demonstriram...

— Još nije kasno, Karlo. Pomoći ćemo vam, stanje još nije neizlečivo, Vremena bar imamo, zar ne? Nećete praviti problema, nadam se...

Za ime svega, on je počeo da se smeška a zatim da se smeje, sve glasnije i glasnije. Gledao je u mene i smejao se grohotom. Smejao se i kada su ga bez otpora izvodili. I dugo sam čuo njegov smeh, sve dok ga nisu izveli iz hodnika.

Da. Komplikovan slučaj sa narušenom psihom. Dvojna ličnost, shizofrenija. Psihopata koji stvarnost prebacuje u svoju iskrivljenu predstavu okoline. Vrtim glavom, dok mi u mozgu kolaju različite misli. Terapija, razgovori, lečenje. Prilazim stolu i sedam na stolicu. Dugo promatram revolver, možda ceo minut. Malo je trebalo, malo...

Prelazim u kancelariju kod sestre Ivane i iz ormana vadim jednu fasciklu, dok u magnetofon diktiram uputstva, želim da se sutra odmah otvori njegov dosje. Onda čujem korake hodnikom, kao da neko trči ka

mojoj kancelariji. Jedna mi je misao jurnula kroz glavu — da se onaj luđak nije oslobodio i sada juri da mi se osveti? Pružim ruku ka kvaki i ključu... No vrata se mnogo brže otvaraju i dobijam žestok udarac u lice!

Padam na pod, i u padu se hvatam za bilo šta, refleksno. Rušim sve sa stola sestre Ivane i na kraju ležim u hrpi koja je popadala po meni. Iznad sebe ugledam bolničarevo lice.

— Oprostite, doktore, ali nisam očekivao da ste tik uz vrata... Do vraga, sve je to zbog onog čudaka...

Zaboravljam na bol i svoju krajnje neugodnu situaciju. Ustajem i dok vadim maramicu i pritišćem razbijeni nos i usne, pitam:

— Šta je sa njim? Pobegao?

— Pobegao, vrag ga... Ali, bio je tako miran, smejao se... Onda je, iznenada, u drugom hodniku, oborio obojicu na pod i zbrisao. Začas je stigao do ograde, preskočio je i izgubio se...

Umornim pokretom otpuštam čovjeka. Sad je sve gotovo. Znam da ne vredi bilo kakva potraga. Znači, znao je! Sve je vreme bio u pravu, a ja nisam želeo da mu poverujem. Ovaj moj razbijeni nos i usne, sav ovaj krš i lom oko mene predvideo je pre nekoliko minuta i zato se smejao! Karlo nije bio lud, Karlo je u svom mozgu čuo te čudne otkucaje budućnosti... A ja mu nisam verovao. A i kako bih?

Vraćem se stolu i brišem magnetofonsku traku. Na fascikli pišem krupnim slovima:

ČOVEK PET MINUTA

Unosim one šture podatke, mada znam da to neće vredeti. Sedim i tupo buljim u naslovljeni dosje i kao da još čujem njegov zvonki smijeh. On je sada ko zna gdje u Zagrebu, šeta, prolazi pored drugih ljudi, prima buduće događaje. Ako ih prima...

Jedina mi je nada da nisam uspeo sa svojom sugestijom, da neka skrivena vrata nisam otvorio, da će ga tuđa nevolja naterati da popusti. Da ponovo pokuša da nekome pomogne ili ga upozori. Jedino tako postoji mogućnost za naš budući susret. Onda ću verovati Čoveku pet minuta.

Izlazim iz zgrade, napuštam Kliniku. Osećam da sam propustio možda najveću stvar u svom životu. U gradu sam, hodam u gužvi. Možda je i on

negde tu i oseća lavinu budućnost koja ga pritišće svojom neumitnošću. Ako popusti pred niom. možda ćemo se tada videti.

Možda!

Fred Saberhagen:

To Mark the Year on Azlaroc

Preveo Aleksandar Gvoić

Burna godina na Azlarocu

Svađali su se na brodu. Tako su nastavili i kad su se iskrcali, te za sobom ostavili onu metalnu grdosiju. U jednom se trenutku Ailanna okomi na Hagena.

— Pa što, ako sam i bila malo nesmotrena s tvojom kamerom! I što smeta budeš li od tih zvijezda imao koju sliku više? Kad pođemo, možeš ih snimiti na tucete.

Međutim, kad se uskoro pokazalo da su zakasnili na ono vozilo kojim su ostali putnici preko meke, valovite i zlatne površine krenuli prema gradu, Hagen je pomislio da će ga ona čak i fizički napasti.

— Ah, ničiji sine! Obična si šeprtlja! — siktala je Ailanna. — Gdje ćemo odsjesti ako nisi rezervirao smještaj?

Jedini pravi grad na planetu bio je udaljen puni kilometar. Hagen ustanovi da se onome tko prvi put dođe na Azlaroc grad zacijelo čini malen. Na površini se pojavilo samo nekoliko niskih kula, a tamo podalje moglo se nazrijeti da ima više nastambi i prolaza prokopanih duž ravnice.

— Još uopće nisam odlučio gdje ću boraviti — reče joj Hagen, okrene se i pođe kako bi potražio prijevozno sredstvo. Ailanna se uputi za njim.

— Ti nizašto i nikada ne donosiš pravovremenu odluku! — otrese se ona. Bila je to njihova uobičajena svađa koja se javljala na mahove. Da je slučajno rezervirao kako valja i na vrijeme, našlo bi se nešto drugo oko čega bi se gložili.

Idući tako ravnicom kojih stotinjak metara, ona mu je neprestano prigovarala. Napokon prestane, a izmijenio se i krajolik. Golemi zlatno-žuti predio bio je tu i tamo prekriven paraboloidnim uzvisinama i ukrašen zvjezdanim nebeskim svodom. Površina predjela doimala se kao djelo nekog umjetnika. Prostirala se daleko do niskoga, žućkastog neba na

kojemu nije bilo sunca. Asimptotski vrhunci pojedinih uzvisina završavali su blistavim šiljkom, čiji se veličanstveni sjaj lomio na visini od nekoliko stotina metara dopirući čak do gornjih slojeva gravitacijske inverzije.

— Što je to? — Ailannin glas više nije bio ljutit. Zagledala se prema zlatastome nebeskom tijelu što se dizalo iznad beskrajnog obzora, i stajalo pod pravim kutom u odnosu na smjer kojim su išli. Ovo je tijelo podsjetilo Hagena na velik planet kakav se može vidjeti iz nekog satelita koji se približuje, ali ovo se tijelo nalazilo sasvim ispod toga niskog i neobičnog nebeskog svoda.

— Ovo je samo dio te topografije. — Ostao je smiren kao obično, iako mu je putem gunđala.

Kad su doprli pod gradsku površinu, unajmili su smještaj. Prolazeći poslije kroz jedan od manjih sporednih hodnika, Hagen spazi neke muškarce ili žene iz davno prošlih godina. Približavali su se dolazeći iz suprotnog smjera. Da je tamo bilo tri-četiri stanovnika iz ove ili nedavnih godina koji bi se baš tada zatekli u istom dijelu hodnika, njihov bi prolazak bio skoro nezamjetan. Neki od onih starijih ne pojavljuju se u obliku vidljiva čovječjeg lika. Osjetio bi se samo uzbiban zrak, i zapazile tek slabe sjenke i nešto tkanine, ispod koje se može vidjeti kako kuca bilo. Međutim, Ailanna nije isprva bila uopće svjesna što se tu zbiva.

Hagen ispruži ruku prema njoj, i premda je bila snažna žena, čvrstim je zahvatom prisili da pogleda u pravcu nečega što joj je želio pokazati.

— Pogledaj onamo — reče. — To je jedan od ranih naseIjenika.

Uz lagani uzdah, Ailanna upilji pogled u lik o kome je govorio. Promatrala je krišom iza jednog ugla, a zatim je okrenula svoje vilinsko lice prema Hagenu. Oči je izbuljila, a mala joj je brada izgledala još manjom. To se podudaralo sa stilom iz tog vremena, prema kojem su Hagenove obrve narasle u obliku koluta, što su se spojili iznad nosa, i zatim se spustili s obje strane, da bi naposljetku srasla s njegovim brcima.

— Možda je to jedan od najranijih? Možda kakav istraživač? — upita ona.

— Nije — uzvrati Hagen. Ogledavao je uobičajena svjetla nad njima i glatke zidove od žućkasta stjenovita materijala od kojega se sastojala zvijezda. Zatim doda: — Koliko se sjećam, ovaj hodnik nisu prokopali istraživači. Barem nisu do sto tridesete godine. Prema tome, naravno, ni

jedan naseljenik ne može biti stariji od toga vremena.

— Ne razumijem te, Hagene. Zašto mi nisi o svemu ovome rekao nešto više prije no što si me doveo ovamo?

— Tako će sve ovo biti za tebe veliko iznenađenje — uzvrati on.

Dok su napredovali hodnikom, sretali su i druge naseljenike. Prije otprilike deset ili petnaest ovdašnjih godina bio je došao neki par, i prema tada prihvaćenoj modi hodao je gol. Zatim je ogrnut s nekoliko valova kakvi se nose na Azlarocu. Tako su im se tijela pri hodu iskrila kao da na njima svjetlucaju sitni dijamanti.

Idući dalje, prošli su pokraj četiri naseljenika. Po dvojica od tih uklonila se na obje strane kako bi ih propustili da se lakše mimoiđu. Uz to su im se i osmjehnuli. Doduše, osmijeh je bio bezizražajan, jer su zacijelo bili svjesni da su ispod stupnja razvoja na kojem su ovi godišnji posjetioci.

Brojevi, što su sa zidova hodnika jasno svijetljeli, doveli su Hagena i Ailannu do njihovih soba.

— Hagene, što pokazuje ona druga oznaka što stoji na zidovima? — Mislila je na crvenu okruglu rupu u kojoj se nalazi nekakav kratki klin, promjera otprilike kao novčić, a nutrina mu je bila također crvena.

— Količina crvenog sadržaja u klinu pokazuje približno koliko je još preostalo od ovdašnje godine do pada idućeg vela. Naime, tu na Azlarocu jednom godinom računaju vrijeme koje je proteklo od pada prethodnog do pada sljedećeg vela. Drugim riječima, svake njihove godine padne novi veo na Azlaroc, odnosno na njegove naseljenike.

— Tada je od ove godine ostalo premalo vremena za razgledanje svih znamenitosti Azlaroca — primijeti Ailanna. — Evo, bit će da je ovo naš ulaz. Rekla bih da nismo došli u najbolje vrijeme.

Hagen ne odgovori, već otvori vrata. Njihova je prtljaga bila unijeta.

— Ne bih željela da tu ostanem kao u zatvoru, Hagene. Istina, smještaj nije tako loš... ali, ipak, ipak... što da ti kažem? — Iako je znala da nije uvijek raspoložen za prepirku zbog kakva nevažna razloga, Ailanna ipak pokuša zapodjeti kavgu. No, ovaj put joj nije upalilo. Hagen smireno odgovori:

— Najbolje da ne kažeš ništa. Ovdje ionako stoji obavijest, da svaki

turist koji nije zadovoljan može otići kad god to zaželi. Stoga radije umukni.

• • •

Nalazila se u spavaonici kad je nešto ušlo kroz prividan prozor, te joj se učinilo da dolazi sa zlatne ravnice. Prije no što se snašla, to je prošlo bezbolno kroz nju, kroz njezino živo meso. Zatim je produžilo svojim putem prema udaljenom obzoru gdje se proteže nekakav nazubljeni gorski lanac, nalik na niz smanjenih piramida. Ailanna prestrašeno krikne.

Hagen je stajao na pragu spavaonice i smijuljio se.

— Nisam li ti već spomenuo da ćemo naše odaje možda dijeliti s nekim?

— Dijeliti? Ne, naravno da mi nisi rekao. Oh, to znači s ovdašnjim naseljenicima, s bićima drukčijih godina no što su one naše. Dakle, to je bilo ono maločas. Ali... zar prolaze kroz zidove? — začudi se Ailanna.

— U njihovo je vrijeme taj zid očito bio otvoreni prolaz. Ne obraćaj pažnju na njih, pa neće ni oni na nas. Dok nas promatraju kroz svoja brojna vela, mi im se činimo također drukčijima. Dok sam ronio ovuda, upitao sam ih kako im izgledamo. Tražio sam da mi to opišu, ali je bilo vrlo teško razumjeti makar malo od toga.

— Pripovijedaj mi štogod o tom ronjenju — reče mu kad su se naposljetku smjestili, i ponovo izišli iz svoga apartmana.

— Radije ću ti pokazati, ali, naravno, prije toga ću ukratko iznijeti glavne pojedinosti.

Kad su se našli vani, Hagen je mogao čuti zvuk bila koji se utrostručio, i kuca vrlo glasno. Zvuk se čuo odnekud s visine, mek i hitar, trostruko brži od normalnog ljudskog srca, a dolazio je kroz sve neobičnosti prostora što se nalazio između njega i nevidljiva bila. Ono je tim zvukom označivalo putanju nebeskog tijela nazvanog Azlaroc. Hagen joj tada objasni:

— Ono što se na Azlarocu naziva ronjenjem, zapravo je način zbližavanja stanovništva i predmeta koji se nalaze ispod višegodišnjih vela. Naravno, ta vela ne može ništa probiti. Ali prilikom takozvanog ronjenja vela se rastegnu i omogućavaju svakome da se dovoljno približi stanovnicima ove prošlosti. Tako ih možemo vidjeti mnogo jasnije, a

možemo ih i fotografirati. — Pa, i više od toga... Da, da, i više od toga, ali Hagen to nije spomenuo...

Vani su tumarali i drugi turisti. Bili su u ovogodišnjoj prilično oskudnoj odjeći, od kojih je svaka bila u bezbroj boja. Na ugodnome i smirenom zraku, pod blago žutim nebom, koje zapravo nije bilo nebo, uronjen u svjetlo bez sunca, Hagenu se skoro činilo da se još nalazi u zatvorenim odajama unajmljena apartmana. Krenuo je prema trgovini koju je upamtio otprije, a koja je prodavala ronilačku opremu. Nije namjeravao gubiti vrijeme. Žudio je za tim da što prije počne sve ja privatna istraživanja.

Ailanna je žurno koračala za njim, i više nije bila svadIjivo raspoložena. U njoj je sve više raslo zanimanje za taj neobični svijet.

— Jesi li rekao da ništa ne može probiti vela kad ona jednom padnu i kad se obaviju oko ovog planeta?

— Nema tvari koja bi ih mogla probiti. Ali ovo nije planet. Rekao bih da je »zvijezda« najbolji naziv za sve nestručnjake, dok bi učenjaci zacijelo na to imali kakvu primjedbu. Eno, vidiš li onaj znak pokraj otvora pećine? To je trgovina ronilačkom opremom. — Pećina se nalazila na jednoj strani brežuljka oštrih bridova, a taj je imao oblik romba.

U trgovini ih pozdravi vlasnik. Bio je to naseljenik omotan u više od stotinu vela. Njemu su bila potrebna elektronska pojačala kako bi mogao razgovarati s kupcima. Odmah nakon kraćih pregovora trgovac im poče uzimati mjeru.

— Ailanno, što bi za vrijeme našeg ronjenja voljela razgledati? — upita je Hagen.

— Predmete koji se odlikuju ljepotom — uzvrati ona ljubazno, i doda: — Također bih željela susresti kojega od prvih, sada već nemoćnih istraživača.

— Ljepote će biti posvud oko nas — Hagen je poče poučavati. — Tamo postoje oznake i razna vozila koja razvoze turiste do izvanrednih i neobičnih vidika. A što se tiče susreta s istraživačem, možemo pokušati. Prilikom moga prijašnjega boravka još je postojala mogućnost roniti dovoljno blizu da bi im se vidjela lica i porazgovaralo s njima. Možda sad, pošto je u međuvremenu dodano još sto trideset novih vela, takve mogućnosti više nema.

• • •

Bili su naposljetku opskrbljeni ronilačkom opremom, pa su oboje imali prikladan oklop i staklenu kacigu koja je poput vode strujala i kolala oko gornjeg dijela njihova trupa.

— Hagene, ako se ničim ne mogu probiti vela što ovdje padaju u razmacima od jedne Azlarocove godine, kako su onda ispod površine ipak izdubene neke prostorije?

Kad je kroz prozirnu kacigu pogledala prema mjestu gdje bi trebalo biti Hagenovo lice, Ailanna opazi samo nekakvo iskrivljeno zrcalo koje je pokazivalo čudan obris njezina lica. Doimalo se pomalo jezivo. Ali, Hagenov je glas zvučao prirodno i ohrabrujući:

— Tu je moguće kopati — reče — jer se radi o dvije materije, koje ovdje u fizikalnoj stvarnosti postoje zajedno i istovremeno. Materija ovoga krajolika, svi ti brežuljci geometrijskog oblika, kao i ravnica iz koje se izdižu, sazdani su od iste tvari. Njezini su atomi prilagodljivi i dvojako upotrebljivi. Pogotovo ovdje u području blage gravitacije i niska tlaka. Istraživači na ovom planetu-zvijezdi shvatili su da tome blagom predjelu treba samo zrak, voda i hrana kako bi ljudima pružio veće mogućnosti opstanka nego kakav običan planet. Ali, pazi, pazi... provjeri je li s tvojom ronilačkom opremom sve kako valja. Pođimo sada do Staroga Grada gdje bismo mogli naći kojeg istraživača.

Kretali su se površinom, a gdekad i ispod nje. Bili su zaštićeni oklopom čudne ronilačke opreme, te spojeni uzicom koja je bila neraskidiva i elastična. Namjestivši svoju opremu, Hagen poče napeto promatrati lica svih naseljenika koje su susretali. Neka od tih lica, pa čak i najstarija, mogla su se dobro razabrati.

— A što je s onom drugom vrstom materije, Hagene? Što je s velima?

— Ah, da. Materija među zvijezdama pokreće se prostorom zgusnuta u trostruki sistem. Ono što nije usisano u crni bezdan, prosije se kroz mreže nastale uslijed radijacije, zatim se spreša snagom od stotinu bilijuna jedinica koje stvara crni bezdan. Poslije toga se materija rastresanjem preobliči ponovo u sve svoje sastavne čestice. To se sve zbiva dok materija kroz prostor pada prema Azlarocu, i tada je moraju izbjegavati zvjezdani brodovi. Veo pada kad su svi godišnji sustavni uvjeti došli u međusobni sklad. Ono što padne nije više materija kojom bi ljudi mogli rukovati, a isto

tako ne bi mogli opstati u srcu crnog bezdana... A sad provjeri, Ailanna, jesi li se već sasvim prilagodila toj opremi. Dobro! Gledaj pred sebe.

Našli su se ponovo na površini. Odjednom se u njihovoj blizini pojavi jedan ljudski lik koji je, iako odjeven u ronilačku opremu, bio samo upola zamjetljiva, teturajuća prilika. Taj se lik očito baš tog trenutka oslobodio svoga jednoličnog i netjelesnog stanja. Hagen je prije nekih sto trideset godina ovdje bio zapazio nekakvu poluvidljivu zgradu, pa mu je tada netko objasnio da je to kuća istraživača. On još nikada nije razgovarao s kojim istraživačem, ali sad je bio pripravan da to pokuša. Stoga potrči. Oprema koju je imao na sebi nije mu pri trčanju mnogo smetala.

U daljini pred njim nalazio se horizont, a ondje je bio i zlatni globus koji su već prije bili opazili. Teško je reći da li je udaljenost donde bila tisuću metara, ili možda čak deset puta tolika. U tome je međuprostoru bilo mnogo užarenih humaka. Njihova se boja mijenjala jedva zamjetnim prelijevanjem od žute do ružičaste, tako da je bilo gotovo nemoguće odrediti pravu boju. Uslijed blještavila humaka, Hagen je izgubio iz vida onog istraživača od malo prije, ali ubrzo se ona ista teturajuća prilika opet našla pred njim. Umalo je prošao kroz nju, ili se sudario s njom. No, uspio je nekako održati ravnotežu, pa pokuša zapodjenuti razgovor.

— Poštovana osobo, ne želimo biti neuljudni, i smjesta ćemo se udaljiti budu li vas naša zapitkivanja uznemirila. No, htjeli bismo čuti jeste li vi jedan od prvotnih istraživača.

Oči koje su jednog trenutka izgledale kao prazne rupe na skeletu, u sljedećem su trenutku postale ljudske i krupne kao u Ailanne, i pogledale su Hagena. No, jesu li to uopće bile oči? Koristeći se regulatorom svoga ćutilnog umetka, on postigne jedan brzi odsjev koji je prikazivao nečije lice. Bilo je, doduše, ljudsko ali nije mogao odrediti je li muško ili žensko. Zirkalo je u njega škiljavo, ali ipak napeto, dok se oko njega vijorila kosa kao na jakom vjetru. Ono se suoči s Hagenom i pokuša govoriti. Međutim riječi, ako su i bile izgovorene, kao da su odmah nekamo otpuhnute. Trenutak zatim prilika ode. Iako se više nije nalazila u njegovu vidnom polju, Hagenu se učini da je negdje u blizini. A možda je bila i ona otpuhnuta nekamo prema pozlaćenom nebeskom svodu...

Hagene, što je govorila ona prilika?, pitao se on. Je li nešto odgovorila, ili je i ona tebi postavila kakvo pitanje?

— Hagene, vidjela sam ono... bilo je strašno! — Ailanna ga ščepa za

ruku. Bila je uplašena.

— Ne, nije bilo. Samo neki muškarac ili žena — utješi je on i doda: — Ponekad može biti strašno samo ono što se nalazi između nas i njih.

Ailanna se pribere i ispusti njegovu ruku. Tada se polagano poče udaljavati, ali je Hagen ubrzo pomoću svog uređaja za kontrolu kretanja opet dostigne. Dok se to zbivalo, okoliš se nekako izmijenio. Lanac malih ružičasto obojenih brežuljaka kao da je odjednom postao veći, i na čudan im se način približio.

— Hagene, ono je ipak bio jedan istraživač — Ailanna se opet prijeti prilike koju su vidjeli maločas. — Iako sam se bila uplašila, voljela bih da smo malo porazgovarali s njim. Jesu li oni još pri pameti?

On pogleda uokolo, zatim preko nenaseljenog područja, kamo su i krenuli, i naposljetku ponovo prema gradu. Da, pomisli on, grad je pravo mjesto gdje bi trebalo tražiti.

— Prvi veo koji su ljudi vidjeli kad je pao — reče on — bio je za njih neočekivan događaj. Silno ih je iznenadio. Opisujući tu pojavu, rekoše da im se činilo kao da su se našli u nekakvoj vrlo tankoj mreži što je jurnula prema njima iz rasprsnutog neba. Spustila se na prve istraživače i spojila se s atomima njihovih tijela. Kao što znaš, oni su sada svi ovdje. Ubrzo se spoznalo da će ljudi koje je prekrio veo nastaviti životom razumnih ljudskih bića, ali da će biti bolje zaštićeni od starenja nego mi koji smo izvan vela. Nema ničega strašnog u ovdašnjem življenju. Uostalom, zašto i oni ne bi bili razumni? Mnogi od njih naselili su se ovdje dobrovoljno.

— Na takvu me odluku ne bi navelo ništa od svega ovoga što sam tu dosad vidjela. — Glas joj je opet postao razdražljiv.

— Ailanno, možda bi bilo bolje da se na neko vrijeme odvojimo. Ovaj je svijet bezopasan kao i svaki drugi. Tumaraj uokolo i uživaj u iznenađenjima.

— A ti, Hagene? Što ćeš ti raditi?

— I ja ću tumarati.

• • •

Četvrtinu tog dana bio je odvojen od Ailanne. Za to je vrijeme ustrajno istraživao, prije no što su se stari poznanici ponovo sreli...

Mira! Da, to je bila ona.

Nabasao je na nju na mjestu za koje je znao da ona najčešće posjećuje, odnosno, koje je posjećivala prije sto trideset godina. Bio je to jedan od dubljih podzemnih hodnika što je vodio do golemog jezera. Tu se moglo uistinu roniti i plivati, a i baviti ostalim sportovima na vodi.

Približio se Miri kad je iznenada zastala na stražnjem kraju hodnika i okrenula glavu. Kao da je znala za njegovu prisutnost čak i prije no što ga je ugledala.

— Znala sam da ćeš se vratiti, Hagene — reče kad je prišao.

— Miro! — zausti on, i neko vrijeme umukne. Potom nastavi: — I sad si još lijepa kao što si uvijek bila.

— Naravno — uzvrati ona, i oboje se osmjehnuše. Znali su da ovdje nije mogla ostarjeti, i da je uslijed bilo kakve nezgode, promjena nemoguća.

— Znao sam da je tako — reče Hagen — ali htio sam to još provjeriti. — Čak i bez ronilačke opreme mogao bih kroz sto trideset velova razabrati dovoljno jasno da bih se uvjerio u to. — Međutim, kroz njegovu je opremu izgledalo kao da se i on nalazi u njezinu svijetu. To se dvoje moglo držati za ruke, ili poljubiti se, ili zagrliti se po starom običaja koji muškarci i žene još njeguju kao u vrijeme kad se, zahvaljujući ženskom radu, razmnožila vrsta. Ali istovremeno, nemoguće je zaboraviti da svilenasta, ali neprobojna vela stara sto trideset godina zauvijek leže između njih, i da se više nikada u ovome, ili bilo kojem drugome životu neće ponovo dodirnuti.

— Znala sam da ćeš se vratiti — ponovi Mira. — Ali, zašto si tako dugo izbivao?

— Tih nekoliko godina prava su sitnica prema mojoj radosti da ti se mogu približiti.

Ona ispruži ruku, dohvati njegovu nadlakticu i pogladi ga. Hagen osjeti njezin dodir kao da dolazi kroz naslage najfinije svile.

— Ali za mene je svaka godina duga. Već sam mislila da si me zaboravio. Sjećaš li se kako smo se zavjetovali na vječnu besmrtnost? — upita Mira.

— Mislio sam da ću jednom zaboraviti, ali nisam. Uvidio sam da ne

mogu zaboraviti.

Kad su prije sto trideset godina kao turisti posjetili Azlaroc, Hagen i Mira bili su se porječkali. Onako ljutit, Hagen je bez njezina znanja napustio planet. Pošto je uzbuna tada najavila da godišnji veo pada ranije no obično, Mira je vjerovala da se on još nalazi negdje na površini. Stoga je ostala tu tragajući za njim. Međutim, dok se vratio u namjeri da izgladi onu malu svađu, veo je već bio pao. Hagen je otišao, a Mira je ostala tu.

Ona se nije promijenila, ali gledajući je sad ponovo, Hagen ustanovi da to ipak nije ono što je očekivao.

Reakcija na Hagenov ponovni dolazak bila je u tome, da je u njezinim očima postao vredniji.

— Hagene, Hagene, to si opet ti! Uistinu si ti!

— Možeš li mi oprostiti zbog one svađe? — upita on zbunjeno.

— Naravno da mogu, dragi. Hajde pođi sa mnom. Pripovijedaj mi o sebi i onome što si radio.

— Ja sam... ah, poslije ću sve reći. — Pa, kako da ukratko poveže i ispripovijeda događaje što su se zbivali kroz sto trideset godina? Radije joj postavi protupitanje: — A što si ti ovdje radila, Miro? Kako ti je bilo?

— A kako bi moglo biti? — Ona slegne ramenima i odmahne rukom na svoj stari način koji je dobro poznavao. — I sam si ovdje sa mnom živio, pa znaš kako je tu.

— Ah, ja sam ovdje živio samo kratko vrijeme.

— Kako znaš, ovdje nema fizičkih promjena koje bi bile vrijedne da ih spomenem. Zrak odgovara skupini mojih vršnjaka, hrana koju uzimamo podvrgnuta je postupku recikliranja i time postala neograničeno trajna, a većina nas boravi vani, a ne u zatvorenim prostorijama. Mi rastemo i mijenjamo se, ali tjelesno ipak ne starimo. Ispitujemo beskonačne mogućnosti našeg svijeta, a također i ostalih svjetova. Tu ima tisuću sto i šest naseljenika moje dobne skupine. Ovdje imamo toliko prostora kao što imaju bilijuni onih na drugim planetima.

— Pribojavao sam se da si me možda zaboravila.

— Zar mogu zaboraviti gdje se nalazim i kako sam dospjela ovamo? —

Oči su joj bile krupne i sjajne, ali ne uvećane kao u Ailanne. Mira se odijevala po uzoru na većinu njezinih vršnjaka, a na stisnutim joj se usnama mogao zapaziti suzdržan bijes. — Svojevremeno sam bila kivna na tebe, ali više nisam. Nemam razloga za to.

— Morat ćeš me naučiti kako da ovdje postanem pravi naseljenik. Nadalje, kako da izađem nakraj s priglupim turistima, kako da se naviknem na fizička ograničenja, te u koje prostorije i prolaze mogu ući, kad je većina od tih prokopana tek nedavno. Zar nikad nisu poželjela uvući se u sobe i dvorane izdubene posljednjih godina, i prisvojiti ih?

— To bi zacijelo izazvalo razdor među naseljenicima iz nedavnih godina, i mogli bi poduzeti nešto neželjeno. Možda bi radi odmazde počeli roniti u našem smjeru, i tako bi uzrokovali razne poremećaje u našem načinu života. Ipak mislim da bi rat između njih i nas bio nemoguć.

— Miro, remetim li osjetno tvoj život time što sad ronim k tebi?

— Hagene! — Ona prijekorno kimne glavom. — Naravno. Kako uopće možeš to upitati? — Ona ga pogleda malo izbliže. — Jesi li uistinu ti ovaj što se vratio, ili je to netko drugi s tako neobičnim obrvama?

Nakon tih riječi pojavi se onaj divlji i prkosni pogled koji je Hagen poznavao, ali istovremeno nestade i onih sto trideset godina!

— Hajdemo do obale jezera, pa ćemo odmah vidjeti tko si ti zapravo! — pozove ga Mira i potrči.

Hagen se dade u potjeru za njom. Trčala je prema golemom podzemnom grotlu u kome su se izmjenjivali strašna tama i oganj. Mira tu odlazi odjeću i baci se u ono jezovito grotlo. On se također baci, lagano opterećen svojom ronilačkom opremom.

Bila je to ona od nekadašnjih jurnjava u kojoj je bilo trčanja, ronjenja i plivanja. Tako su se i nekad natjecali, pa je znao kako se mora vladati. Noseći na sebi opremu, on naravno nije bio primoran izroniti na površinu jezera, u kome su se sad oboje našli. Nije morao povremeno izronjavati da bi udahnuo, a nije osjetio ni hladnoću vode. Usprkos tome, Mira je bila nedohvatljiva u svome bljeskanju, brzom ronjenju i izmicanju. Prema njezinoj spretnosti, on je bio i nevješt i spor.

Uz radostan smijeh, ona otpliva sva zadihana do tamnozlataste obale, i umorno se ispruži po njoj.

— Hagene, zar si toliko već ostario? — poče ga zadirkivati smijući se i dalje. — Danas bih te pobijedila čak i pod težinom ronilačke opreme.

Zar je uistinu tako ostario? Pluća i srce ne bi smjeli tako brzo otkazati poslušnost, a zacijelo još i nisu, vjerovao je on. Međutim, u njemu je ostarjelo i izmijenilo se nešto drugo.

— Ali ti si vježbala mnogo više od mene — progunđa Hagen.

— Pa, uvijek si bio jedan od najboljih ronilaca — uzvrati Mira blago kad je izišao iz vode i našao se pokraj nje. Tada se i ona pridigne. Neke kapljice s Mirina tijela bile su njezine vlastite godine što su joj ispod svilenkastih dobnih vela prekrile kožu. Druge kapljice, to jest voda Hagenova doba, prionula je s vanjske strane vela.

— Bio si nekada i bolji plivač. Ako se vratiš, ti ćeš me ubrzo opet pobjeđivati — doda Mira.

— Pa, već sam se vratio, Miro. Sad si triput ljepša no što si bila.

Mira priđe bliže, a on je položi na tlo u želji da je čvrsto zagrli. Zašto sam, pomisli, zašto sam uopće otišao odavde? Da, zašto?

Odjednom postane svjestan da Ailanna također pliva tu negdje u blizini, i da promatra. Možda ih ona već neko vrijeme uhodi i sluša njihov razgovor. Hagen se osvrne kako bi joj objasnio i upoznao je s Mirom. Ali ona zaroni i udalji se. Mira nije ni po čemu dala na znanje da je vidjela ili osjetila prisutnost druge djevojke.

— Nedostaje li ti vanjski svijet, Miro?

— Rekla bih da sam te prošli put odagnala odavde svojim jadikovanjem. Ali ne, sada mi više onaj svijet uopće ne nedostaje. Ovaj je svijet dovoljno velik. Ne postaje mi s vremenom sve manji, a moj život kraći, kao što se tvoj svijet vani smanjuje, a ti stariš. Sve to zbog njegovih galaksija i prostora. Zar te je samo strah od vremena, od starenja i smrti doveo opet ovamo, Hagene?

— Ne! — Mislio je kako je taj odgovor sasvim iskren. Razlika između toga istinitog i nekih njegovih ranijih odgovora ukazuje na jedan, radi kojega su se tada bili porječkali. Pa, tko je on bio kad je pokušao varati? I što je to što ljude uvijek tjera da pokušaju zaobići istinu?

— Ipak mi reci, je li moja jadikovka bila razlog radi kojega si

svojevremeno otišao? Poslije nisam više nikad jadikovala.

— Zar nisi ni zbog vela koje je palo između nas? — uzvrati on protupitanjem?

Istinit odgovor nalazio se u njezinim očima, u onome ozbiljnom i značajnom pogledu. Trebalo ga je umjeti samo pročitati kroz nategnuta, pahuljasta ali neprobojna vela.

• • •

Preko zlataste površine čula se opominjuća vika nečijih glasova, a preko nebeskog se svoda odjednom pojave crveni krugovi s prijetećim plamenim šiljcima. Tamo podalje, na otvorenome i ravnom predjelu nalazio se brod za evakuaciju. Svjetlucao je kao da je sav od rastaljena metala, a kroz njegovih stotinu otvorenih ulaza nahrupile su skupine turista, unoseći i svoju prtljagu. Veo se i ove godine spušta nešto ranije! Preko cijelog neba sve do udaljenog obzorja, eksplozije su već bjesnjele, a njihov se niz približavao sve snažnijom grmljavinom.

Hagen, žureći napolje na otvoren predio, zaustavi jedno jureće vozilo.

— Je li se moja suputnica Ailanna već ukrcala u brod?

— Nismo sastavili poimence popis onih što su nakon dolaska napustili brod, čovječe. — Zvuk tog metalnog glasa bio je umirujući, iako same riječi nisu bile takve.

Hagen se poče osvrtati. Baci pogled prema gradu i njegovim mnogobrojnim ulazima. Dotle su odasvud žurno pristizala vozila s turistima i njihovom prtljagom, dovozeći i one koji su iz kojekakvih razloga sa zakašnjenjem čuli upozorenje, a dovozili su i one koji su u posljednjem trenutku odustali od namjere da ostanu na Azlarocu. Da li sad možda i Ailanna negdje sva izbezumljena uzalud traži njega, Hagena? Bilo bi to nelogično, a poslije svega onoga i nevjerojatno. Ipak se nije mogao oteti dojmu da ga ona traži.

Međutim, na brodu su bila već skoro sva vrata zatvorena, i upravo su zatvarali posljednja.

— Ukrcajte i mene! — prodere se iz sveg grla.

— Odmah, čovječe. — I brod je već letio iznad ravnice i brežuljaka zvijezde nazvane Azlaroc.

Dok je brod jurio prema nebeskom prostoru, Hagen je stajao i gledao netremice dolje prema uzletištu. Zurio je tako i kad je brod letio vijugavom putanjom, izbjegavajući prostore kroz koje će pri svome padanju proći nov dobni veo. Ne smiju se putem susresti da se ne bi svojim atomima neraskidivo spojio s brodom i njegovim putnicima, te ih zauvijek povukao dolje.

Na njihovu sreću, žućkasta se površina naglo udaljavala. Vidio se samo još poneki vrlo oslabljeni bljesak što je dolazio iz onoga neprirodnog prostora iz kojega je brod naposljetku izronio. Sad je oko njih već mirno plovio i poneki bijeli oblačić.

— Bilo je vrlo uzbudljivo! — Hagen se trgne kad se pred njim našla Ailanna. Ona mu se baci u zagrljaj i doda: — Gotovo sam umrla od straha da si zakasnio na brod!

Ailanna je u međuvremenu očito sve zaboravila i oprostila mu udvaranje djevojci koja je u njihovu životu postojala prije stotinu i trideset godina. Bio je radostan što mu je oprošteno, i Hagen je potapše po ramenu. Ali oči su mu još pogledale onamo u daljini prema zvijezdama...

Philip Gething:

Negative History

Preveo Darije Đokić

Priča o negativnosti

Otvoreni Univerzitet — jutarnja emisija.

Dobro jutro, studenti. Molimo vas da ne zaboravite da prilikom svoje komunikacije sa mnom početak i kraj teksta označite znakom zvjezdice na tastaturi. Današnji naslov:

»Jennie Lee«, memorijalni tečaji,
postdiplomski tečaj 97/1823.

Zaštita od prijevara pomoću kompjutera. Molim, upišite svoj broj.

• 4 •

Hvala, potvrđeno. Naslov predavanja: **Greška u sudskim presudama**. — U ovom predavanju objasnit ćemo upotrebu kompjutera u preporučivanju kazni i kontroli njihove realizacije te reći nešto o mogućim greškama u programu. Prije nego što počnemo seminar, molim vas da proučite ovaj primjer:

James Trevelyan Ling, trgovac u penziji, imao je 1993. 73 godine. Pojavio se pred sudom 15. siječnja te godine zbog prometnog prekršaja počinjenog 3. siječnja.

On i njegova supruga su 2. siječnja putovali iz Readinga, gdje im je dom, u Manchester kako bi posjetili prijatelje. Za takav posjet potrebna je dozvola, jer se radi o izlasku iz Južne regije. Dozvola je bila uredno tražena i dobivena, zajedno s odobrenim itinererom, od berkširske Komisije za putovanja.

Odobrena je direktna ruta auto-cestom u oba pravca, bez spominjanja Nottinghama. Unatoč tome, Linga i njegovu suprugu otkrila je u tom gradu 3. siječnja u rutinskoj kontroli prometna policija.

Pred sudom je Ling priznao prekršaj. Kao olakotnu okolnost naveo je

kako mu je supruga to jutro osjetila iznenadnu želju da posjeti jednog od sinova koji živi u Nottinghamu. Sudac je taj navod odbacio kao sasvim irelevantan s obzirom na to da se, u slučaju potrebe, specijalna dozvola mogla dobiti i u Manchesteru. Podsjetio je okrivljenog na razloge koji su doveli do uvođenja restrikcije putovanja. Molim, navedite razloge.

• Svjetska nestašica benzina •

Strogo uzevši, potencijalna svjetska nestašica benzina. Molim još dva razloga.

• Potreba da se ograniči kretanje kriminalaca. Potreba da se ograniči kretanje terorista •

Prvi dio odgovora prihvaćen. Drugi dio je ponavljanje prvog jer su teroristi samo jedna kategorija kriminalaca. Pokušajte ponovo.

• Želja da se kriminalci uhvate •

To je razlog za policijske kontrole a ne za putne restrikcije.

• Ne slažem se. Te su dvije stvari povezane •

Pozvat ćemo asistenta da riješi neslaganje. Molim čekajte odgovor.

Asistent sada na liniji.

Podržavam tezu studenta. Svaka mjera koja ograničava kretanje kriminalaca pridonosi i njihovu hvatanju. Pogledat ću što kažu o tome sudski propisi. Ipak, čestitam na dobrom odgovoru.

• Što sam propustio? •

Velik broj prometnih nesreća prouzročen gustim prometom. To je bio jedan od razloga za osnivanje Komisije za putovanja. Asistent i dalje na liniji. Koju biste kaznu predložili?

• Da li je to bio prvi prekršaj? •

Da. Asistent potreban na drugom mjestu. Zdravo.

• Zdravo. Da li je okrivljeni, osim državne penzije, imao još kakav izvor prihoda? •

Dobro pitanje, koje su propustili mnogi studenti. Da, Ling prima još 400

funti mjesečno po privatnom penzionom osiguranju. Koju biste presudu predložili?

• Kaznu od 500 funti •

Predsjednik suda je od centralnog pravosudnog kompjutera dobio preporuku: globa od —600 funti, bez zatvora, bez oduzimanja vozačke dozvole, bez upisivanja u vozačku dozvolu. Da li se slažete s ovakvom presudom?

• Visina globe mi se čini razumna ali mi nije jasan znak minusa •

Čestitamo! Uočili ste značenje toga znaka, što su propustili suci Sudbenog stola. Da li ste o tome već razgovarali s prijašnjim studentima?

• Ne, ali sam obratio pažnju na pojedinosti s obzirom na to da se radi o predavanju o prijevarama u sudstvu uz pomoć kompjutera •

Objašnjenje prihvaćeno. Znak minusa je uveden kao namjerna greška u toku stvaranja programa u centralnom odjelu pravde o čemu ćemo govoriti poslije. Sada ćemo nastaviti o događajima koji su se zbili nakon donošenja negativne globe. Po vašem mišljenju, što je poduzeo kompjuter?

• Pretpostavljam da je Lingu isplatio čekom 600 funti •

Točno. Da li bi to bio i kraj ovog slučaja?

• Da, ako su ovo sve činjenice, te ako je Ling naplatio ček i šutio o svemu •

Odgovor je točan ako se uzmu dosad iznesene činjenice. Sada ćemo nešto reći o znaku minus. On je uveden kao mali potprogram i samo za slučaj kad bi se u sudskim presudama pojavljivalo ime James Trevelvan Ling. Nije otkriveno koji je programer to učinio, ali se pretpostavlja da je riječ o nekom Lingovu prijatelju, ili o čudaku koji je želio vidjeti da li može prevariti sistem. Što mislite, kakve su kontrole provedene u Odjelu pravde?

• Generalna kontrola programa te ponovne kontrole u određenim vremenskim razmacima, prema specifikaciji •

Točan odgovor. Potprogram je otkriven i uklonjen poslije. Sada ćemo navesti događaje kako su se uistinu zbili. Protivno preporuci kompjutera, sudac je osim globe odredio i oduzimanje vozačke dozvole na tri mjeseca.

Po vašem mišljenju, što se zatim desilo?

• Zbog znaka minus ta tri mjeseca računala su se unatrag •

Točno. Kompjuter je i to obračunao i zaključio da je vozaču u vrijeme notingemskog prekršaja bila oduzeta vozačka dozvola. Što sad?

• Voženje bez vozačke dozvole automatski donosi teške kazne. Nisam siguran u pojedinosti •

Kazna je globa od 1000 funti te zatvor od tri mjeseca. Računar je izrekao kaznu bez konzultacije sa sudom. Ček na 1000 funti stigao je Lingu dan nakon čeka od 600 funti. Molim, nastavite.

• Ako je kompjuter vjerovao da je ta tri mjeseca Ling bio u zatvoru, onda on nije mogao počiniti prekršaj 3. siječnja •

Kompjuter je uočio prividno savršen alibi i proglasio prvu presudu nevažećom zbog pogrešne identifikacije počinitelja. Molim, nastavite.

• Ling u tom slučaju ima pravo na kompenzaciju •

Točno. S obzirom na to da je kompjuter i dalje pristupao Lingovu dosjeu kroz potprogram sa znakom minus, dodijelio mu je negativnu kompenzaciju — isporučio mu je račun na 3000 funti. Što biste vi učinili na Lingovu mjestu?

• Ling je već primio 600 i 1000 funti znajući da mu, zapravo, ne pripadaju. Prema tome, nije mogao da se tuži na račun, jer bi onda sve izišlo na vidjelo i on bi bio optužen za prijevaru •

Dobar odgovor. Mnogi studenti su pogrešno vjerovali da se Ling tužio. Što biste vi učinili?

• Zahtijevao bih od kompjutera Odjela pravde da moje kompenzacije isplati u dobrotvorne svrhe. Takve se donacije mogu elektronskom poštom poslati i anonimno; otkrivanje pošiljaoca protivi se zakonu o privatnosti financijskih podataka, pa bi na taj način dobrotvorni fond dobio račun na 3000 funti kojemu ne bi mogao otkriti izvor •

Novi odgovor, ne nalazi se u memoriji. Naš odgovor pretpostavlja da je Ling uspio isplatiti račun koristeći se novcem koji je primio te svojom ušteđevinom. Uključit ćemo asistenta kako bi prokomentirao vaš odgovor.

Molim, pričekajte.

Asistent na liniji.

Vaš predloženi odgovor je vrlo zanimljiv i morat ćemo još malo ispitati njegovu vjerojatnost. Uvest ću i vaš model u memoriju, s ostalim mogućim odgovorima. Žao mi je, potreban sam drugom studentu. Zdravo.

Asistent nije više na liniji. Molim, dajte svoje puno ime kako bismo ga pridodali vašem modelu odgovora.

• Ne želim da mi se navodi ime •

Odgovor nije programiran. Molim, upišite svoje ime.

• John Smith •

Ime nije na popisu polaznika ovog tečaja. Molim, upišite svoje ime.

• Duncan Trevelvan Ling •

Hvala. Ime prihvaćeno.

Nikolaj Gudanjec:

Kovčeg

Preveo Andrija Lavrek

Kovčeg

Prije svega, momče, na brodu mora biti sve čisto i u potpunoj ekološkoj ravnoteži. Nitko nikog ne smije pojesti ni vrijeđati, a ne smije se ni praviti potomstvo, jasno? Čim ugledaš takav bezobrazluk, odmah me zovi, a ja ću ih već dovesti u red. Sam se u to ne upuštaj. Možda te neće baš pojesti, ali mogu te osakatiti.

Hajde sjedi, ne ustručavaj se. Eno, možeš na onu vreću sa stočnom hranom. Najbolje je da me zoveš jednostavno — ujko Krunk. Istina, ima tu nekih žutokljunaca kojima treba dobro izvući uši, zovu me »stari brbljavac«. Ali ti nisi od takvih, je 1' tako? Znači: ujko Krunk, i točka.

Prošlog je mjeseca kod nas bio isto tako jedan praktikant. Navigator nije imao vremena da se bakće s njim, i onda — zna se: poslali momka ovako, u brodsko skladište. E, taj mi je bio jako inteligentan pomoćnik, to jest, i sam shvaćaš — nikakav. Ne kažem da se izvlačio; jednostavno, više je volio da sam nešto izmišlja, nego da radi kako mu se kaže. Umjesto da sam lijepo očisti skladište, taj je nitkov dovukao sa stambene palube kibernetskog čistača. Čim su životinje spazile kibera, dobile su pravi histerični napad. Štipači su digli paklenu buku, zmijoglav je u strahu uneredio kavez do vrha, a repodont s Ganenbeza izlomio je pregradu, uhvatio kibera i pojeo ga. Poslije mu je veterinar dva dana rezao želudac autogenom, sve tražeći brodsku imovinu. Evo, tu je on, repodont, iza terarija. Ti se ništa ne boj; on je potpuno miran dok je sit.

Znači, nikakvih kibera. Ova stvar ovdje zove se četka za ribanje, sinko. Bit će da je nikad nisi ni vidio, je li? Pa da! Ništa, naučit ćeš, to je bar jednostavno. Ako je zvijer zubata, u kavez joj ne ulazi, nego iz vatrogasnog šmrka polij pod i to je sve. A onu tamo troglavu životinju, nalik na zmaja, obilazi podalje. Bljuje vatru.

Vidim da si tih i bistan momak. To je dobro. Slušaj mene kao rođenu majku, i ništa ne poduzimaj na svoju ruku. Onom se praktikantu, znaš,

prohtjelo da oboji kaveze. To i nije tako loša zamisao, samo, tek što je momak ušao kod gigantskog tvora s Tamalte, ovaj da je tako udesio, da je to čudo jedno. Mada sam navikao već na svašta, ipak mi se smučilo kada bi momak prišao bliže. A kupao se u kolonjskoj vodi, pa ni to nije pomoglo. Jedino plinsku masku da nosiš. Eto što se desilo!

Što ti je sad odjednom? Što si skočio, pitam? Ma ne uzbuđuj se, to kamenodav riče. Dosadno mu je. Samo ti sjedi; on će malo rikati, pa će i prestati sam od sebe.

Dakle, što sam ono... A da. Ja sam na Kovčegu još od prvoga dana, znači, od časa kada je akademik Fuks stvorio ovaj program spašavanja rijetkih životinjskih vrsta. Bio jednom planet Piriteja, i na njemu tušta i tma raznog zvjerinja. Eh, kako su taj planet proučavali: i uzduž, i poprijeko, i svakako. Na svaku životinju dolazio je po jedan profesor, pa još cijela gomila dizertanata, ne računajući studente i laborante. I oni bi ondje još i sad unapređivali nauku svima nama na radost, da se nije jednog lijepog dana u Piriteju zabio pozamašan asteroid. Prodrmao je planet iz temelja i polovinu kontinenta odnio u vražju mater. A to je bilo tek pola zla, jer se promijenio nagib osi prema ekliptici, polarne kape su se istopile i nastao je pravi pravcati opći potop. E, baš tada je Fuks i predložio ovaj program: izvući odatle svu živad zajedno s faunom i naseliti to na drugom podesnom planetu. Akademiku je lijepo, njega je pticogušter još odavno pojeo, i na Glavnom kosmodromu su mu postavili poprsje točno ispred restoran-automata. A mi do dana današnjeg prevozimo svakojaku gamad — prvo s Piriteje, potom još jednog planeta, gdje se sunce ugasilo, pa s raznih drugih.

Evo, uzmimo Mariandu. Riješio Galaktički savjet da u cijelosti iskoristi planet kao rudu. Na nama je bilo, znači, da iselimo svu biosferu. E, ta biosfera popela mi se na glavu. Recimo, pokupili mi na Mariandi krasne termite. Sakupljali smo ih dok su bili u zimskom snu. Ali, pri uzlijetanju mravi se probudili. Progrizli hodnike, oštetili pola tuceta pregrada, doprli do rezervnog motora i požderali ondje sav uran. Još je i dobro, jer nisu stigli do glavnog. Mi smo ih, parazite jedne, zamrzavali tekućim helijem.

Ili Almar. Tamo se dogodio takav slučaj, da ti... Ali, vjerojatno -si već slušao o tome. Nije valjda da nisi? Pa za to je čula cijela Galaksija.

A zašto se ježiš? E da, ovaj miris ovdje, istinu govoreći, nije osobito ugodan. Neki, nenaviknuti, padaju i u nesvijest. Evo ti čutirica, pa povuci. Ne piješ? Kako hoćeš.

Dakle, na Almaru su uzgajali kupus. Eh, kako je to bio raskošan kupus. A bio je upravo moje visine. Sve je išlo kao po loju, dok se nisu pojavile desetonoge. Tako, neke bube veličine olovke. Namnožilo ih se tušta i tma, proždiru sav kupus redom, i nikakve im kemikalije ne mogu ništa. Tu se učenjaci počešu po glavama i odluče da razmnože na Almaru široko voljkaste tukce. Rečeno-učinjeno. Razmnožili ih tko zna koliko i tu je desetonogama došao kraj. A istodobno i plavim perumenkama. Tek što su nestale perumenke, počele su da ugibaju od gladi četvorokrile guske. Tada su počeli da istrebljavaju tukce, da razmnožavaju perumenke i da spašavaju guske, jer je o njihovu izmetu ovisio rast dubabovih gajeva u kojima su živjeli svrdlači, i to u simbiozi s puzavim bradavičarima kojima se hrane habre. A već s habrama nema šale. I tako, nastala zbrka. Kao što je govorila moja baka: glavu izvukao, zadnjicom zaglavio. Kad su počeli da ugibaju zuboduvači, doletjeli smo mi na Kovčegu. Gdje god da pogledaš — sve pusto. Cio planet ogolio, i tek se neki kržljavci vuku po pijesku. Ni pola skladišta nismo natovarili, tako je malo živoga ostalo. I eto ti sad na — kupus.

E, znači, tako. Evo ti četka, krpa, vedro. Ako ti pozli, tamo imaš plavu slavinu. Odvrni i nadiši se kisika. Uši možeš čepiti vatom.

Ja ću biti u susjednom odjelu, tako da se ne moraš ništa brinuti. Nemoj besposličariti, posla je uvijek mnogo. Naravno, na prvom je mjestu — pranje, ali pripazi i na životinje.

Ako počnu da se razmnožavaju — loše nam se piše. Na jednom je putovanju dvoglava pitonica donijela na svijet mlade od ševarskog bodljikavog praseta. Djeca se stala dalje množiti. Gotovo svakog dana nov naraštaj. Gmazovi se pokazali tako otporni, da im se nikako nije mogao umanjiti broj. Na koncu smo skinuli s postolja meteoritski top, dovukli ga uz pomoć cijele posade u brodsko skladište i pobili te gadove. Da nismo to učinili, požderali bi biosferu sa dva planeta, pa i mene kao dodatak. Top sad leži ovdje, za svaki slučaj. Efikasno sredstvo, mada se njime, istina, rijetko koristimo. Bez mene ga uopće ne diraj — tom se spravicom začas može napraviti rupa na brodu.

I još nešto. Ti se, sinko, drži podalje od onog kaveza tamo. U njemu se nalaze najzlobnija i najopasnija stvorenja u cijeloj galaksiji. Ti su zaista udareni, ti dvonogi vojničići. Pobili se među sobom i zagadili cio planet skroz-naskroz. Sad ih je, eto, ostalo svega tri primjerka. S njima moraš biti jako oprezan. Jučer sam se, hraneći ih, negdje zablenuo, pa mi jedan od

njih umalo nije otkinuo gornji pipak.

Dobro, idem ja. Zapričao sam se tu s tobom, a još treba da nahranim hripavca. Navratit ću opet za koji čas — da vidim kako si se snašao.

Ujko Krunk je ustao, dohvatio pipcima vreću i otpuzao u susjedni odjel. Praktikant je uzeo u kliješta četku i počeo da čisti, trudeći se da ne obraća pažnju na kavez s »dvonožnim vojničićima«, koji su mahali šakama i promuklo se prepirali na svom nepoznatom jeziku...

PRIKAZI ● VIJESTI ● OSVRTI
DOGAĐAJI ● POLEMIKE

Pismo Igora Mandića

Dragi Boro,

evo, moram ti se obratiti pismom, budući da ću kao »Hromi Daba« još neko vrijeme biti na bolovanju. Povodom su mi oni reci koje si mi posvetio u našem »Siriusu« br. 95 (svibanj 1984), a povodom mojega pisanja u »Dugi« (koju nazivaš »nekim našim listom«, kao da ne znaš da je čita cca 1,000.000 ljudi).

Priznajem da sam potpuno iznenađen tvojom interpretacijom mojih stavova: dok sam ja uvjeren da sam HVALIO pojavu autorica u kontekstu naše SF proze, ti mi predbacuješ da sam napisao upravo obrnuto. Ne znam kako je moglo doći do ove zabune? Jer, u nizu mojih višegodišnjih polemika s feministkinjama s naše javne scene, u posljednje sam vrijeme (u »Dugi«) radikalizirao sve ono negativno što im mogu predbaciti. Tako, na utuk njihovoj umišljenoj predbilježbi za povijest (naše) književnosti — u koju one pretendiraju ući dirigirajući ženama-piscima da se bave menstruacijom, abortusom, klitorisom itsl. — ja sam postavio zdravije alternative. Dokazivao sam u toj seriji tekstova (od ožujka do svibnja u »Dugi«), da je ono »žensko pismo«, o kojemu one sanjaju, VEĆ OSTVARENO i to u formi »ljubica« (br. 1) i u činjenici da se autorice javljaju u jednom tako »muškom« žanru kao što je SF (br. 2) II

Potpuno samozatajno istaknuo sam »Vjesnikova« izdanja i to »Svijet« i »Sirius«, ali sada uviđam, nažalost, da nisam bio shvaćen, za sada same s tvoje strane (jer su mi mnogi u redakciji i u kući potvrdili da su moje rečenice shvatili kao pohvalu tvojoj inicijativi u »Siriusu«!). Dok ja kažem kako želim istaknuti »jednu VRLO ZANIMLJIVU POJAVU«, ti to nazivaš »čuđenjem« s negativnim predznakom. Dok ja tvrdim da su autorice SF proze i u svijetu »velika rijetkost«, pa da je utoliko »zanimljivije« da se one javljaju i u kontekstu naše proze i to »spontano i ravnopravno«, (s muškarcima), ti moju afirmativnu analizu nazivaš »ljeposlovom«, sugerirajući kako je moja »tekuća preokupacija« ona protiv koje se upravo i borim (naime, feministička orijentacija na tzv. isključivo ženska pitanja i

probleme).

»Pisati o menstruaciji ili pisati o svemiru« — to je pitanje čisto retorske naravi, a koje iz cjelokupnoga konteksta moje POLEMIKE PROTIV NEOFEMINIZMA izričito optira za ovo DRUGO! Eto, kao radniku za pisaćim strojem iz iste redakcije — ma da je moj navodno (za tebe) sporni tekst objavljen u sferi moga slobodnog spisateljskog rada — zaista mi je žao što se nismo razumjeli. »Sirius« je moja simpatija bio i ostao bez obzira na ovaj nesporazum — uostalom, mogao bi se prisjetiti da sam ga spontano i pohvalno spominjao npr. u književnim kritikama u NIN-u — pa ću ostati njegov čitatelj uprkos tome što si se u uvodniku broja 95. na neki način postavio »zainat Njegovoj (tj. mojoj) Malenkosti«.

Kolegijalno, Tvoj,

Igor Mandić

P..S. Nemam ništa protiv ako ovo pismo hoćeš objelodaniti, na osnovu tvoga poziva: »Ako mislite drukčije ...« (I. M.)

IMAGIFIC 84

O madridskom festivalu filmova znanstvene fantastike i fantastike se kod nas malo zna, iako je to trenutno najznačajniji festival SF filmova u svijetu. SIRIUS će u sljedećem broju objaviti članak u kojem će između ostalog biti informacija o najzanimljivijim filmovima, dodijeljenim nagradama, nastupu naših predstavnika. U ovom SIRIUSU je razgovor sa Forrestom J. Ackermanom koji je na festivalu bio član međunarodnog žirija.

I još nešto. U pitanju je mala tajna koju ćemo vam odati unaprijed: pažljivo pogledajte prvu i posljednju stranicu narednog SIRIUSA. Prvi put u njegovoj osmogodišnjoj povijesti na naslovoj stranici će umjesto uobičajene ilustracije osvanuti nešto drugo — crtež s plakata za »Krull«, film prikazan na festivalu. Na posljednjoj stranici — drugo iznenađenje: prizor iz prekrasnog dugometražnog animiranog filma »Rock and Rule«. (B. M.)

Razgovor s F. J. Ackermanom

Forresta J. Ackermana ne treba posebno predstavljati ljubiteljima SF-a. Iako mu je više od sedamdeset godina, to se na njemu ne opaža. Živahan, veseo, vrlo ugodan sugovornik — čovjek za kojega se može slobodno reći da je živa enciklopedija američkog SF fandoma. Bavi se pisanjem,

uredništvom, izdavaštvom, a najpoznatiji je kao vlasnik najvećeg SF muzeja u svijetu. Sreli smo se u Madridu, na IMAGFIC-u. Odmah je pristao na razgovor — i odmah na početku uspio me iznenaditi. Rekao sam mu da će razgovor biti objavljen u SIRIUSU i počeo mu objašnjavati kakav je to časopis, ali on me prekinuo: »A, SIRIUS! Imam nekoliko primjeraka u svome muzeju. Da li mu je tiraža i sada 30 tisuća primjeraka?«

SIRIUS: U posljednjih nekoliko godina moglo se pročitati da je vaša kuća postala suviše mala za 250 tisuća eksponata. Kako sada stvari stoje?

• 300 tisuća eksponata, toliko ih sada ima. Kad sam dosta davno odlučio da svoju kuću pretvorim u muzej SF-a, mislio sam da će njenih 17 soba biti dovoljno. No pokazalo se da je to premalo. Eksponatima sam natrpao i tri garaže, a u posljednju godinu dana morao sam unajmiti još dvije garaže; sad su i one pune. Prije više godina ponudio sam svoju zbirku Los Angelesu (F. J. Ackerman živi u Hollywoodu) i grad ju je prihvatio. Sadašnji gradonačelnik je započeo gradnju muzeja. Bit će to zgrada sa tisuću kvadratnih metara izložbenog prostora.

S: Kako ste počeli?

• Kao dijete živio sam s djedom i bakom. Djed je bio ugledni arhitekt (projektirao je čuvenu »Bradburryjevu zgradu« u L. A., a neki njeni interijeri mogli su se vidjeti u filmu »Blade Runner«; op. B.M.) i čovjek širokoga duha, pa sam uz njega mnogo naučio. Jednom, dok smo šetali, vidio sam u izlogu neobičan časopis i nagovorio djeda da mi ga kupi. Tada mi je bilo 9 godina. Morao ml ga je danima iznova čitati i objašnjavati sadržaje priča. Tako sam otkrio znanstvenu fantastiku i zaljubio se u nju, pa taj primjerak časopisa zauzima počasno mjesto u mome muzeju. U školi sam stalno pričao o znanstvenoj fantastici, pa su me smatrali čudakom. Poslije je krenulo uobičajenim tokovima: dopisivanje sa još jednim fanom, prva konvencija, prvi klub. Danas taj klub ima prekrasne prostorije u kojima se redovno sastajemo, a da ste vidjeli kako je to izgledalo prije pedesetak godina! I onda — logična posljedica: profesionalno bavljenje SF-om.

S: Vi ste dobili prvog Huga?

• Da dobio sam ga 1953, uručio mi ga je Isaac Asimov, smatrao sam da ga je trebalo dodijeliti jednom engleskom autoru kojemu sam odmah poslao ček. Moja se žena na to razbjesnila, pa sam shvatio da bi se ostali mogli još više naljutiti. Na večer je bilo zakazano primanje, ali ja se nisam

usudio proviriti iz hotelske sobe. Cijelu noć nisam spavao, pa sam rano ujutro odlučio potiho otići iz hotela. Tek što sam stigao u predvorje, naletio sam na Roberta Blocka (autor romana Psycha — op. B. M.), koji mi je odmah rekao: »Pa gdje si? Čekali smo te cijelu noć.« Nitko se nije naljutio. Možete zamisliti kako sam bio bijesan na sebe. Na kraju je stvar postala još smješnija kad mi je Englez vratio ček, popravši ga ljubaznim pismom. On je smatrao da sam ja potpuno zaslužio Huga.

S: Zna se da ste vrlo cijenili Borisa Karloffa i da goste u vašoj kući dočekuje njegov glas snimljen na ploči. Kako ste došli do te snimke?

• Dugo sam vrebao priliku. Kad sam saznao da je u gradu, smišljao sam na koji način da ga zamolim za snimanje. Tada je on već bio star i teško bolestan, pa mi je bilo neugodno da ea opterećujem. Na kraju sam odlučio da odem u studio u kojemu je radio i da ga zamolim za snimanje. No večer prije toga došao mi je neki prijatelj i sav zabrinut rekao da Karloff ujutro odlazi jer nije zadovoljan mojim scenarijem i da moram te noći napisati novi, ako hoću snimku. Mislio sam da je to neizvedivo, no za dva sata je sve bilo gotovo. Sutradan ujutro otišli smo u studio. Karloffu se novi scenario vrlo svidio i ja sam dobio bez problema svoju snimku... Jednom prilikom posjetio sam ga u Londonu. Žena i ja došli smo nenajavljeni. Primio nas je vrlo ljubazno, ali nakratko, jer je morao ići na projekciju »Frankensteina«, nakon koje će primiti nagradu. Tada nam je priznao da će prvi put u životu vidjeti neki film iz te serije, a toliko ih je snimio... Najsmješnija dogodovština s njime vezana je uz susret s malim petogodišnjim Južnokorejcem kojega su usvojili neki moji prijatelji. Taj je dječačić žarko želio upoznati Karloffa, pa sam ga odveo u studio gdje je ovaj upravo snimao. Karloff je već bio teško bolestan. U stankama između snimanja sjedao bi na svoj invalidski stolac opremljen uređajima za održavanje života, bocama s kisikom itd. Kad smo dječak l ja došli, Karloff je sjedio u tome stolcu i skupljao snagu za sljedeću scenu. Mališan je stao pred njega, naklonio se, pozdravio ga I rekao: »Gospodine Karloff, na ovo sam čekao cijeli život.«

S: Držite mnoga predavanja...

• Putovao sam mnogo, vidio većinu zemalja, bio na mnogim konvencijama i održao bezbrojna predavanja. Unatoč tolikom iskustvu, jednom sam se gadno »prešao«. Bio sam u Danskoj, pa me je neki znanac zamolio da održim predavanje. Pristao sam bez razmišljanja i tek na večer, kad smo došli u dvoranu, shvatio da je ona vrlo otmjena i da je očito

namijenjena sastancima, recimo, gradskoga vijeća, te da publika nije ona koja obično sluša moja predavanja — listom su tu bili ljudi u poznijim godinama. Pitao sam se koliko njih uopće zna engleski. Znate, svaki predavač nastoji da bude zanimljiv, da privuče publiku »onome o čemu govori, i strahovito se boji da ne bude dosadan. A kad predaje na engleskome ljudima kojima taj iezik niie materinski, mora misliti na to da predaje tako da ga oni razumiju. Zato sam odlučio govoriti polagano, gramatički točno, savršenim izgovorom, krajnje ozbiljno i bez ikakvih šala ili upadica. Kad je predavanje završilo, rekao sam ženi da nikad nisam održao sporije, dosadnije i zamornije predavanje — kao nekakav starčić. Sutradan sam vidio u novinama svoju sliku i osvrt na predavanje. Zamolio sam znanca da mi prevede osvrt. On se dugo nećkao i tek nakon mog upornog navaljivanja preveo mi tekst. Glasio je otprilike ovako: »Jučer je jedan starčić iz Amerike održao predavanje o SF-u. Bilo je to strahovito sporo, dosadno i zamorno predavanje...«. Bila mi je to dobra škola.

S: Koji su vas motivi naveli da stvorite muzej?

• Najviše me je motivirao osjećaj da mogu pokušati sakupiti sve što u žanru ima vrijednost. Osjećaj da će možda za nekoliko stoljeća, ako još bude civilizacije — a ja se nadam da će je biti — to imati kulturnu vrijednost kao dokument našega doba.

S: U Jugoslaviji ste bili tri puta...

• Kad sam prvi put došao u Jugoslaviju, o vašoj zemlji nisam znao gotovo ništa. Smjestio sam se u hotel i odmah odjurio da nrve knjižare da vidim ima li SF knjiga. Pokušao sam, na njemačkom, saznati to od prodavača. Iz njegovih odgovora—a govorio je njemački vrlo dobro — shvatio sam da me ne razumije. Krivnja je bila u mojemu američko-njemačkom. Na kraju sam se dosjetio i rekao »Tarzan«. Na to se prodavač nasmijao i donio mi nekoliko Burroughsovih knjiga. Ja sam bio presretan jer sam otkrio da se i u Jugoslaviji čita SF.

S: Na kraju, što biste poručili jugoslavenskim ljubiteljima SF-a?

• Sve bih ih pozdravio, posebno čitaoce SIRIUSA. Predložio bih da se netko od tih ljubitelja, možda i kakav klub ili neformalna grupa, odluče i krenu mojim putem te osnuju jugoslavenski muzej SF-a. U vašoj je zemlji SF-tradicija dovoljno jaka za to. Bio bih sretan da jednog dana dođem na otvaranje takvoga muzeja.

Boris Marini

Što je zapravo bilo (8)

Svima nam je poznata Djevica (Ivana) Orteanska, pravim imenom Jeanne d'Arc. Rođena je 1412. spaljena 1431. rehabilitirana 1456. i proglašena sveticom 1920. To je ono najkraće. Oni upućeniji reći će da je bila pastirica i da su joj se kao djevojčici prikazali sv. Katarina i sv. Mihael, koji su joj rekli da mora otići francuskom kralju i pomoći mu da istjera Engleze iz zemlje. Ona je zaista otišla do kralja i — mada ga nije nikad vidjela — prepoznala ga okruženoga njegovim dvoranima. Kralj se najprije veoma začudio, pitajući se što ta nepismena djevojka želi od njega, a kad je čuo da ju je -poslao sam bog-, dao ju je na ispitivanje svojim učenjacima, da vidi je li zaista toliko pobožna da bi je mogao poslati — bog. Ispit je položila uspješno, a onda joj je kralj darovao oklop, oružje i konja. Postavio ju je na čelo vojske s kojom je hrabra djevojka osvojila grad Orleans. Zatim su je Englezi uhvatili, optužili kao vješticu i krivovjerku, te spalili u Rouenu.

Ta se verzija prilično poklapa sa službenom verzijom, koju čitamo u školskim udžbenicima. Međutim, posve drukčiju sliku o cijelom događaju dobivamo ako se poslužimo dokumentima, a njih ima dovoljno.

Za njezina života nije se mnogo pisalo o njoj. Postoje neki zapisi o njezinome boravku u Orleansu i još pokoja bilješka. Glavni izvor podataka o njezinome životu su zapisnici s procesa u Rouenu na kojemu je osuđena, i s drugog procesa, 1456. na kojemu je rehabilitirana. S toga drugog procesa ima najviše podataka o njoj. Sud je saslušavao sve one koji su bili u bilo kakvoj vezi s Jeanneom. Tako smo doznali o njezinoj vanjštini, karakteru i naobrazbi, kao i o mnogim epizodama iz njezinoga života.

Pođimo tragom tih dokumenata. U početku se sve slaže sa službenim životopisom. Rođena u seljačkoj porodici, u selu Domremy, učila od majke kućne poslove, bila vrlo pobožna pa joj se prikazuju razni sveci, od kojih doznaje da je izabrana đa spasi Francusku.

Sada nekoliko riječi o tadašnjem položaju Francuske. Poslije francuskog poraza kod Azinconrta sklopljen je sporazum između kraljeva, francuskoga Karla VI i engleskoga Henrika V: dvije države spajaju se u jednu, a vladat će sin koji će se roditi u braku Henrika V i Katarine, kćeri Karla VI. Englezi su zauzeli velik dio Francuske i činilo se da ništa ne priječi da se taj ugovor ostvari. No Henrik V umro je ubrzo nakon ženidbe

s Katarinom. Njegov sin okrunjen je u Parizu kao Henrik VI, kralj Francuske, no taj ugovor nije priznao Karlo, sin kralja Karla VI, tvrdeći da mu je otac bio slabouman kad je potpisivao ugovor. To je izazvalo rat u kome su Francuzi imali vrlo male izglede, jer su uz Engleze stali i Burgunđanl, dok je Francuska bila bez saveznika, razjedinjena i bez novaca.

U takvoj se situaciji Djevica Orleanska pojavila kod francuskoga kralja. To da se na dvoru pojavljuju ugodnici božji nije u ono vrijeme ništa novo: već su stotinjak godina vojsku pratili ne samo svećenici nego i razni isposnici i ljudi poznati po svojoj pobožnosti. Novost je bilo to što je Ivana bila i tekako efikasna, a to se za njezine prethodnike ne bi baš moglo reći.

Djevica je najprije, prema uputama svetaca-prikaza, otišla do Roberta Beaudricourta, pokrajinskog namjesnika. Burgunđani su odsjekli Domremy od ostale Francuske, što je otežavalo njezin zadatak.

Beaudricourt joj je odmah rekao neka se vrati svome ocu i zamoli ga za nekoliko ćušaka, koje će je valjda dovesti k pameti. No prikaze su i dalje navaljivale na Ivanu i ona je ponovo došla Beudricourtu. Ovog puta je imala više sreće. Beaudricourt joj je dao muško odijelo, konja i pratnju, koja će je sprovesti preko neprijateljskog teritorija do Chinona. gdje je francuski kralj.

Putovanje je bilo opasno, ali je proteklo bez ikakvoga sukoba s neprijateljem. Međutim, kad su stigli na granicu francuskog teritorija, dogodilo se nešto što se nije moglo predvidjeti. Neki vojnici kraljeve vojske saznali su da dolazi djevica, pa su pripremili zasjedu. Htjeli su je uhvatiti i za veliku otkupninu predati kralju, no ona je u posljednji trenutak promijenila rutu putovanja.

Začuđuje to što se u Francuskoj već znalo da dolazi djevica. Ako se sprema prolaz kroz neprijateljski teritorij, onda se to ne vješa na veliko zvono. Osim toga, da su čak javili vojnicima tko dolazi, da li bi se moglo naći toliko naivnih momaka, koji bi glave stavili na kocku samo za to đa uhvate neku djevojku za koju kralj uopće ne zna? I zar bi on platio i jedan novčić za nepoznatu djevojku?

Djevicu dočekuju u Chinonu i puštaju pred kralja. Ona ga prepoznaje iako ga nije nikada vidjela, što svi smatraju čudom. Počinje istraga. Kralju kao da nije važno njezino vjersko uvjerenje, više ga zanima djevojčin identitet. Glasnici opet idu opasnim putem preko burgundskog teritorija po

dokaze, da je djevica zaista Jeanne d' Arc, kći Jacquesa i Isabelle iz sela Domremy. Tek pošto se kralj uvjerio da je to zaista ona, bila su joj otvorena vrata njegovoga dvora. Poslije ju je poslao u Poitiers, da je u stvarima vjere ispitaju najveći učenjaci Karlove Francuske. Tu se stječe dojam, da je to ispitivanje bila dobro režirana predstava koja će dokazati da je djevica neobično biće. Kad ju je jedan učenjak upitao kojim su jezikom sveci govorili, djevica je odgovorila: »Svakako ljepšim od vašega«, što je pobudilo opću veselost. Pitalac je naime bio iz kraja gdje se govori naročito ružnim dijalektom.

Zanimljivo je, da se djevica vrlo brzo saživila s dvorskim životom. Bila je poznata kao najbolji jahač u francuskoj vojsci, a u bacanju koplja nije joj bilo premca. Sve bi se to još moglo nekako shvatiti, no postojalo je još nešto. Djevica je, rekosmo, dobila vitešku opremu na dar. Takva oprema je teška oko 30 kg. Mladi plemići koji su se učili, za viteze posebno su vježbali hodanje u oklopu. A iz dokumenata saznajemo da se djevica u punoj bojnoj opremi vinula na konja jednim skokom, što i mnogi iskusni vitez nije mogao izvesti. Opće je poznato da se to ne može naučiti ni za nekoliko tjedana. Čovjek u oklopu ima strahovitu inerciju i već ako malo brže hoda teško će se zaustaviti. To je samo jedan aspekt, a o privikavanju na disanje i smanjeni vidokrug ne treba ni govoriti.

Poslije nekog vremena skupila se vojska koja je trebalo da Orleans oslobodi opsade, jer su ga Englezi namjeravali zauzeti. Tu je djevica prvi puta došla u sukob s vojnim vodstvom. Vrhovna komanda je zaključila da se ne može ništa poduzeti jer su Francuzi još preslabi. Međutim, djevica je zaključila da treba iskoristiti oduševljenje građana pa je navalila. Gotovo svi stanovnici izašli su iz grada, u bitku, tako da su Englezi mogli lijepo ušetati u grad. ali se tome nisu dosjetili već su grčevito branili svoje položaje; ti su položaji padali jedan za drugim, a kada su sve engleske utvrde bile osvojene povukli su se i grad je bio oslobođen opsade. Pokazalo se, da je djevojka prosudila situaciju bolje nogo iskusni vojnici.

Poslije je bilo još nekoliko sukoba u kojima ie djevica sudjelovala i koji su većinom svršavali zlo po Engleze: njih je obuzimao praznovjerni strah čim bi čuli da je na drugoj strani mala seljanka. Naposljetku su je zarobili engleski saveznici Burgunđani prodali je Englezima za tisuću dukata.

Mogao je početi proces protiv djevice. Ona je bila unaprijed osuđena: Englezi su je ne samo mrzili, već su osudom htjeli postići i politički efekt. Naime, pobožni ljudi i razni sveci ne bi boravili među Francuzima da stvar

francuskoga kralja nije pravedna. A Englezi su tvrdili na sva usta da je Karlo krivokletnik i otimač prijestolja, jer da su po ugovoru potomci Henrika V trebali vladati i Engleskom i Francuskom. Ako dokažu da je djevica krivovjerka, bilo bi očito da Karla pomažu paklene sile i da ne može biti govora o njegovome pravu na francusko prijestolje. To je bio glavni motiv procesa protiv djevice.

Suđenje se prilično oteglo. dijelom zbog toga što se htjelo da sve bude po zakonu i propisu, a dijelom i zbog opstrukcije sudaca, koji su bili većinom Francuzi. Osim toga, i sama optužena bila je izvanredno oprezna i bilo je teško izvući iz nje neku kompromitirajuću izjavu. Kad nije ništa pomoglo, poslužili su se najgadnijim trikom. Najprije su je uplašili da će biti odmah spaljena ako ne opozove svoje tvrdnje da su prikaze bile poslane od boga. Videći da joj nema spasa, djevica je popustila i priznala. Onda su je osudili na doživotni crkveni zatvor i zabranili joj da nosi muško odijelo. No noću su joj u zatvoru, oduzeli žensku odjeću i ostavili mušku. Djevica najprije nije htjela to obući, ali kad su stražari postali nasrtljivi i htjeli je silovati, ona je ipak prihvatila mušku odjeću, da se bar obrani od sile. Suci su to iskoristili kao dokaz da opoziv nije shvatila ozbiljno i osudili je na smrt, te odmah predali svjetovnoj vlasti, kojoj su preporučili da bude milosrdna. Dakako to je bila fraza, jer ju je svjetovna vlast po kratkom postupku spalila na lomači.

Tada nastaju misterije.

Krvnik koji ju je spalio odmah je poslije smaknuća pošao u neki samostan i zatražio vina da se napije, jer je, kako je sam rekao, »spalio pogrešnu osobu«.

Još se čudnija stvar dogodila u Orleansu. Otprilike dvije godine nakon spaljivanja tamo se pojavila Ivana sa svojim bratom, u gostima kod gradonačelnika. Na banketu su govorili o prošlim danima i čak poslali pozdravno pismo kralju. Od kralja je došao odgovor nepoznata sadržaja, ali s posljedicom: oboje su se smjesta izgubili i o djevici se više nije ništa čulo. Taj je događaj posvjedočen iskazima mnogih svjedoka koji su djevicu poznavali još iz ratnih dana, tako da je zabuna isključena.

No ako je to istinito, onda je i krvnik imao pravo kada je govorio da nije spalio pravu. Kako to protumačiti?

Već su suvremenici, a pogotovu historičari, optuživali Karla da nije ništa poduzeo da spasi svoju dobrotvorku. Ni u arhivima nema ništa čime

bi se to objasnilo. No kada bismo uzeli u obzir da je Karlo raspolagao s cijelim nizom »dobrih« zarobljenika, koje je mogao mijenjati za djevicu, dolazimo na pomisao da je takva zamjena i izvršena. Englezi su zacijelo postavili uvjet: djevicu će pustiti, ali ona se ne smije više pokazivati u javnosti. Da bi prijevara bila potpuna, na lomači su spalili neku drugu djevojku. Onda je i shvatljivo pismo, kojim je Karlo odgovorio na pozdrave iz Orleansa.

Činjenica je da su se Djevicom Orleanskom ponajviše bavili francuski historičari, a Francuzima je nezamislivo da bi njihova nacionalna junakinja prošla ovako prozaično. Mrtva je vrijedila daleko više za nacionalni ponos nego živa. Sto je istina — ne znamo.

Zvonimir Furtinger

Pihač i u Poljskoj!

Nedavno je u Zagrebu potpisan ugovor između našega pisca SF-a Branka Pihača i varšavske izdavačke kuće KAW o skorom izdavanju zbirke Pihačevih priča u Poljskoj. Zbirka će biti tiskana pod naslovom Perpetuum mobile, a sadržavat će priče Točka divergencije, Perpetuum mobile, Maggemoniusov most. Tri minijature, Intermezzo, Fombos dar zvijezda i Bumerang (sve osim posljednje objavljene su u SIRIUSU!).

Izdavanje ove zbirke autor je ugovorio s generalnim tajnikom European Societv of SF Andrzrjom W6jcikom još prošle godine, na susretu World SF u Zagrebu, održanom u organizaciji i pod pokroviteljstvom SFere, pa je to svakako i primjer kako uredno organiziranje takvih manifestacija pridonosi prodoru jugoslavenskoga SF-a u svijet.

Za SIRIUS...

● Najprije, dragi čitatelju-suradniče, da raščistimo jednu zabludu: »zar ne biste mogli malo ubrzati rad Vašega recenzenta, tako da sustignete objavljivanje recenzija.. pišete mi. A ja sam već u nekoliko navrata pisao o tehnici na kojoj se tiska SIRIUS i koja ni u kojem slučaju ne može biti brža nego što jest — drugim riječima, »sustizanje« je maksimalno ako danas čitate recenzije priča koje ste poslali SIRIUSU do 31. ožujka ove godine...

● Evo, dakle, što Darije Dokić, Žiga Leskovšek i ja mislimo o pričama koje ste poslali do kraja ožujka:

● **Najkraća priča**... je možda već ispričana, ali je (s obzirom na jednerječni sadržaj) — izvrsna. **Pobjegli izum** možda jednom dođe na red za objavljivanje (uz dodatak rečenice koja Vam je ostala, valjda nenamjerno, nedovršena). **Mliječna staza** je dobra, no bila bi još bolja da je manje razvučena. **Bani** također (uz napomenu: poznata tema!), **Samo jedno pitanje** također, (uz drugu napomenu. č nije isto što i ć, je nije isto što i ije, znati pravopis nije isto što i ne znati ga — kao što ga Vi ne znate!). **Radioaktivna idila** je dobar, grozan crni humor, a **Slike oko vas** su (vesela) obrada poznate teme, objavljiva samo uz »prepolovljavanje« prvih desetak stranica (što se može učiniti i u redakciji). **U tome obliku** — vrlo dobra priča! **Stazom ka vrha** je primjer uspješno prerađene priče u kojoj se nisu pojavile nove greške. **Eksperiment** je dobri, crni humor. **Ryby** je prva priča koju sam primio na Vašem jeziku... strpite se malo dok nađem recenzenta koji ga razumije!

● I to je sve iz ožujačke pošiljke.

Vaš B. J.

...nije za SIRIUS

● **Neuništivi** bi bili objavljivi da je SIRIUS nekakav školski list; riječ je o ideji, ali i o obradi. **Ženska iz svemira**, ako objavljujemo dobre erotske SF priče, ne znači da objavljujemo i zvizdarije. **Moj dug čovječanstvu** bio bi kakav-takav da je skraćen — na trećinu (ne ZA trećinu!). **Zar i oni** — bit će dovoljno da otkrijem sadržaj priče: planinar slijedi tragove i otkriva da su došljaci iz svemira također — planinari... **Rupa u vremenu** je vrlo stara (tema), ali bi moglo biti i dobro ako ono na proplanku (kao i ono kod auta) skratite, a ono s Venerom i Mjesecom

posve izbacite, bez objašnjenja, ili zamijenite nečim boljim. **Draga Isabel** bi bila bolja kao Draga Isabelita (shvatili ste, zar ne: pristaje nekom mladalačkijem listu od SIRIUSA). **Arroana** je užasno preduga (čak i ako progutamo to što nitko od posade stanice nije shvatio u čemu je stvar); **Odgovor** ima atmosfere ali ne i sf-a; **Zadnja vremena**... nemaju grešaka, ali ni vrijednosti koje bi ih uvrstile u SIRIUS. **Prinudno sletanje** ima staru temu pa pristaje naraštaju koji je još ne poznaje, a **Brbljivac** je nejasan. **Olimpijac**, jedna od rijetkih sportskih tema u sf-u, bio bi možda i objavljiv. kad bi se u priči razjasnilo zašto je Olimpijac vraćen iz mrtvih i zašto mu je — nakon šanse da osvoji medalju — brisano pamćenje. **Osvajači** (i ostalo): pišite malo, pišite dobro... da parafraziram poznati reklamni slogan. Ukratko (vrijedi za sve): u čemu je vic? **Frenki, varalico**.., nepopravljivo patetična, sladunjava, loše karakterizirana. **Iznenađenje** je besmisleno ako je zamišljeno kao ozbiljna priča, a loše ako je zamišljeno kao vic. **Cvijeće** bi se, unatoč mračnome načinu identifikacije umobolnih, moglo popraviti ako se prvi dio, o ljubavi prema cvijeću, kvalitetno proširi. **Mut mur** je posve nerazumljiv, a

Lopuža za list za nedorasle čitatelje. **Doček** nije ni nov ni dobar, a **Lukanija** nema lošu ideju, ali obrada nije dobra — previše je akcije za ono malo poente na kraju. Uzgredni savjet: ne štedite toliko na papiru, stranice suvislo označite! **Rastanak** je ljubavna priča i nema veze sa sf-om. **Nova**... također. **Život stvarno**... nema veze s Asimovljenim zakonima (koji nisu Isaacova izmišljotina nego čista logika!). Proizvođači robota potrudit će se da modeli budu takvi da se »osigurači« ne mogu samo tako Izvaditi. **Freuder**: homići će se prepoznavati (i već se prepoznaju) i bez kvara na stroju; uostalom, posade na brodovima su već i sada — mješovite. **Vječni ubojica** ima nejasan rasplet, ne samo meni. **Mito** smo već čitali u tome obliku. **Ambasador** je loš ambasador ako izdaje svoju zemlju da bi prešao na protivničku stranu. **Kako razumjeti Einsteina** je, unatoč razumijevanju za Vaše priče, poznata priča, uz to s uvodom lošim i nepotrebnim u odnosu na svršetak priče. **Apokalipsa** je loša (duga, dosadna) obrada poznate astrofizičke teme. **Dokaz** dokazuje da se Pioneer 10 može u priči iskorištavati i više od dvjesta puta. **Zadatak** ima samo dobru ideju. Priča za laka noć je dobra priča, ali za neko izdanje koje ima manje ambicija od SIRIUSA. **Rdeči bogi** nisu baš sf, niti su razumljivi: Kako napraviti mašinu — a kakve pak veze ima poker s cijelom pričom? **Pakleno sunce** ima temu kako-tako prihvatljivu, no glavna je greška u tome što se za samoubilačke misije i danas u svim vojskama regrutiraju samo doprovoljci, koje se ne šalje u takve misije da bi ih se poslije pitalo za mišljenje. **Sanolovka** ima

osrednju ideju i nikakvu obradu te osrednje ideje. **Brzinom misli** je loša ideja s još lošijom logikom. **Deveti** krug je prastar, **Ubod žalca** — loš. **Neuspjeli bijeg** ofucan (bježi od atomskog rata da bi upao u drugi atomski rat!). **Tar**; još iz antike su poznati »kušači jela« i samo budala ne bi ispitala jelo koje dobiva od svoga neprijatelja. **Do viđenja, signora Anna** je parapsihološki davež bez veze sa sf-om. **Izabrani** su najizabraniji za neki list za starije omladince. **Pijesak sjećanja** nije za SIRIUS ni bez »religioznih natruha«, jer je, jednostavno, daleko od pravoga sf-a. **Tamo ne možete stići odavde** je priča apsurda, osrednje zabavna, ali nikako za SIRIUS. **Izvještaj** je prerađen i sada bolji, ali ne i dobar — jer se i dalje sukobljuje s pravilom da budale ne idu u svemir. Pošaljite ga u neki manje zahtjevan list! **Osobenjak** bi bio smiješan ako ga skratite na trećinu. **Žuta krv** je stara i loše obrađena tema, a **Neka**... je uz tugu izvrsno suprotstavljenu trivijalnosti ipak samo priča na granici sf-a. **Kanal 19** ima lošu ideju i još (mnogo) goru obradu te loše ideje. Svaka knjiga bi bila dobra da ste ideju zaokružili a svoju misao jasnije izrazili; **Pješački** je suviše filozofski i politički, a **Robot** ima dobar, »predratni« štos i lošu, dječju obradu. **Dolje** je na najdonjoj kvalitetnoj granici — napisano tek da se nešto piše. **Veliki mag**: prvi dio izvrstan, drugi razvučen, treći nerazumljiv. **Dobro-došli u svetlu budućnost**: spotakli ste se čim ste pokušali pisati »ozbiljnu« priču; ima nešto u njoj, no mnogo ste uspješniji u vickastima. **Kratak jastrebov let** — nema razloga da se, makar i nakratko, zaborave ekonomski zakoni poznati već danas, a po njima se Vaša priča ne može dogoditi. **Traganje** je vrlo zabavno i bilo bi »za« da ima efektniji svršetak i da nema one međunaslove, koji još više cjepkaju radnju. **Sjećanje** je medicinska koještarija (štoviše.: besmislica). **Slučajno u prvome planu**: prvih pet stranica nemaju veze s ostatkom priče, a taj je pomalo razvučen, nejasan i krcat političkim implikacijama koje bi se mogle pogrešno shvatiti. **Poslednji uzdah** i druge priče): relativno dobro, ali nikako sf. **Faktor koincidencije** koincidira s nekoliko već objavljenih priča (nisam rekao da je — plagijat!). **Spasiteljica** ima lošu karakterizaciju. banalna je, a uz to pokazuje da ne znate što je to vojska: takvih »junaka« ipak nema ni u jednoj vojsci! **Egzekucija** bi možda bila i dobra kad biste razradili onaj posljednji dio s klonom, jer je ovako sve skupa ne samo nerazumljivo nego i inače loše.

• I to bi, za ovaj put, bilo sve. Nisam, dragi čitatelju, previše zadovoljan — ali ni previše nezadovoljan... Ipak, već vidim da ćemo uskoro morati ozbiljnije porazgovarati (koji put već?) o pričama koje su — ZA SIRIUS...**Vaš B. J.**